

Wiadomości **Uniwersyteckie**

39 | Nauka i ludzie

Przyszłość należy do pierwiastków ziem rzadkich. Rozmowa z prof. dr hab. Dorotą Kotodyńską – kierownikiem Katedry Chemii Nieorganicznej UMCS

42 | Nauka i ludzie

Jak zrozumieć współczesny świat? Rozmowa z prof. dr. hab. Markiem Pietrasiem – dyrektorem Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

46 | Nauka i ludzie

Fascynująca rola plamki żółtej w oku. Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – kierownikiem Katedry Biofizyki UMCS

Fot. Klaudia Olender

Urodziny Welcome Center, 19 maja 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

Piknik Pracowników ZUL, 3 czerwca 2023 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 24** | Nasze sukcesy
- 27** | Na wydziałach
- 38** | W szkołach doktorskich

NAUKA I LUDZIE

- 39** | Przyszłość należy do pierwiastków ziem rzadkich. Rozmowa z prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską – kierownikiem Katedry Chemii Nieorganicznej UMCS
- 42** | Jak zrozumieć współczesny świat? Rozmowa z prof. dr. hab. Markiem Pietrasiem – dyrektorem Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS
- 46** | Fascynująca rola plamki żółtej w oku. Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – kierownikiem Katedry Biofizyki UMCS
- 49** | Jesteśmy gotowi na nowoczesne metody kształcenia. Rozmowa z dr. hab. Wojciechem Ziętarą, prof. Uczelni – dziekanem Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS
- 52** | Gdzie zmierza ekonomia jako nauka?
- 56** | Najlepszą metodą przewidywania przyszłości jest jej tworzenie. Rozmowa z prof. dr. hab. Ryszardem Naskręckim – dyrektorem Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS
- 60** | Szlakiem Marii Curie-Skłodowskiej. Rozmowa z prof. dr hab. Agnieszką Nosal-Wiercińską z Katedry Chemii Analitycznej
- 63** | Zabawa jest wpisana w ludzkie życie. Rozmowa z dr Urszula Lewartowicz – opiekunką Studenckiego Koła Naukowo-Artystycznego Pedagogów UMCS oraz z Karoliną Burdach – przewodniczącą SKNAP UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 66** | Międzynarodowa konferencja naukowa „Trybut dla Stanisława Hałasa i 30. rocznica Pracowni Geologii Izotopowej i Geoekologii”
- 67** | Seminarium naukowe „Terapia w resocjalizacji”
- 68** | Sympozjum legislacyjne. Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Mechanizmy zewnętrznego oddziaływania na proces prawodawczy”
- 69** | Święto socjologii na UMCS

- 70** | IV Międzynarodowe Sympozjum Naukowe „Nauczyciel w czasach przemian i niestabilności”
- 71** | Podsumowanie projektu „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym”
- 72** | Pracownicy UMCS na konferencji Makelearn & TIIM
- 73** | XI Zjazd Prawników-Administratywistów
- 74** | Podsumowanie projektu Uniwersalność+
- 75** | „Wariantowe modele zorientowanych komputerowo systemów metodologicznych do uczenia się opartego na badaniach w instytucjach edukacyjnych” – konferencja

SPRAWY STUDENCKIE

- 76** | XIV Dzień Historika
- 77** | Akademicki Bieg Charytatywny UMCS „Po lepsze jutro”
- 77** | Drzwi Otwarte Wydziału Biologii i Biotechnologii
- 78** | Wizyta studentek w Instytucie Literackim w Maisons-Laffitte
- 78** | Spotkanie autorskie z pisarzem Matthiasem Nawratem
- 79** | Mobilność akademicka dla studentów rusycystów UMCS – kierunki i punkty na mapie Europy
- 80** | XXV edycja Tygodnia Samorządności
- 81** | Sławiści UMCS z wizytą w I Liceum Ogólnokształcącym im. ONZ w Biłgoraju
- 81** | Nowe koło naukowe na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej
- 82** | Dzień obronności na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa

KARTKA Z KALENDARZA

- 83** | Jubileusz 5-lecia Centrum Europejskiego UMCS
- 84** | Man, flint and rock’n’roll – jubileusz 70. urodzin prof. Jerzego Libery
- 85** | 70 lat Zespołu Tańca Ludowego UMCS
- 86** | Powstanie i pierwszy rok funkcjonowania Studium Zaocznego UMCS w Zamościu (1961–1962). Część II

NASI ABSOLWENCI

- 90** | Model 3D kampusu UMCS. Rozmowa z mgr Anetą Nowak, absolwentką społeczeństwa informacyjnego na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS

ŻYCIE KULTURALNE

- 92** | Lubelskie Dni Kultury Studenckiej – Lublinalia 2023

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl
www.wiadomosci.umcs.pl

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichocka (p.o. redaktor naczelny), Magdalena Wołoszyn-Mróz, Klaudia Olender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skatecka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Stawińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlńska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak, Urszula

Lewartowicz, Julia Maj, Kamil Michaluk, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, https://dtp.academicon.pl/

Druk: Standruk

Nakład: 400 egzemplarzy

Okładka: Piknik Pracowników ZUL, fot. Bartosz Proll

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Akademicko-Analityczny Trójkąt Lubelski

29 maja w Trybunale Koronnym w Lublinie podpisana została deklaracja o utworzeniu Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego, będącego sieciowo zorganizowaną strukturą współpracy instytucji akademickich i analitycznych z Polski, Litwy i Ukrainy zajmujących się badaniem stosunków międzynarodowych. W grupie uniwersytetów stronami porozumienia i partnerami współpracy są: Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS, Faculty of Public Governance and Business (Mykola Romero University z Wilna), Faculty of Political Science and Diplomacy (Vytautas Magnus University z Kowna), International

Relations Faculty (Ivan Franko University z Lwowa) i Institute of International Relations (Taras Shevchenko National University z Kijowa). Do ośrodków analitycznych, które podpisały deklarację, należą: Instytut Europy Środkowej (IEŚ) w Lublinie, National Institute of Strategic Studies, Foreign Policy Council „Ukrainian Prism” oraz Centre for Strategic Studies i Institute of World Policy. Oprócz IEŚ pozostałe wymienione ośrodki analityczne mają siedzibę w Kijowie. Inicjatorem podpisania deklaracji jest Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS przy współpracy z Instytutem Europy Środkowej w Lublinie.

Należy podkreślić unikalną formułę organizacji Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego. Jest to struktura sieciowa, integrująca instytucje akademickie i analityczne z właściwymi im odrębnymi, ale uzupełniającymi się perspektywami badania współczesnych stosunków międzynarodowych. Planowane jest m.in. przygotowywanie wspólnych raportów, ekspertyz, cyklicznych konferencji i publikacji, prowadzenie wspólnych badań i wnioskowanie o granty na takie badania, rozwijanie współpracy w zakresie edukacji.

Kilka czynników warunkowało utworzenie sieci Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego. Po pierwsze, inspiracja polityczna w postaci utworzenia na podstawie deklaracji podpisanej w Lublinie 28 lipca 2020 r. przez ministrów spraw zagranicznych Polski, Litwy i Ukrainy „politycznego” Trójkąta Lubelskiego. Do jego celów zaliczono m.in. wzmacnianie kontaktów międzyludzkich i współpracy między naukowcami i ekspertami. Po drugie, uświadomienie sobie przez wymienione ośrodki akademickie i analityczne z Polski, Litwy i Ukrainy, że radykalne zmiany globalnego ładu międzynarodowego, przyspieszone agresją Rosji na Ukrainę, sprawiają, że w ośrodkach politycznych państw tworzących Trójkąt Lubelski wzrasta zapotrzebowanie na wiedzę o tych zmianach, imperialnej projekcji siły przez Rosję, i rekomendacje niezbędne do optymalizacji decyzji i działań politycznych. Po trzecie, przekonanie o potrzebie wzmacniania regionalnej współpracy wymienionych państw w warunkach wspólnoty geopolitycznego położenia i poczucia zagrożeń, ale ze świadomością wielowiekowych historycznych i kulturowych więzi, europejskiego dziedzictwa i wartości oraz szanowania narodowych historycznych wrażliwości. Oznacza to uznanie Ukrainy za państwo należące do Europy Środkowej. A w tym kontekście – po czwarte – dążenie do wspierania perspektywy członkostwa Ukrainy w UE i NATO oraz innych europejskich formatach wielostronnego dialogu.

Utworzony Akademicko-Analityczny Trójkąt Lubelski ma służyć realizacji kilku celów: dostarczaniu ośrodkom decyzji politycznych państw Trójkąta Lubelskiego akademickiej i eksperckiej wiedzy oraz rekomendacji na temat przyspieszenia i nowej jakości zmian w geopolitycznej przestrzeni regionu, ale i globu; wzmacnianiu w wyniku współpracy jakości badań naukowych z zakresu stosunków międzynarodowych ich wartości dla

praktyki politycznej, a poprzez regionalną współpracę ugruntowaniu pozycji uniwersytetów i ośrodków analitycznych tworzących sieć Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego w europejskiej i globalnej przestrzeni badawczej i edukacyjnej; wzmacnianiu obecności i pozycji ukraińskich ośrodków akademickich i analitycznych w wymienionych przestrzeniach badawczych i edukacyjnych.

Marek Pietras

Fot. Bartosz Proń

Archiwum organizatorów

Welcome Center skończył rok

Niesamowita atmosfera, wielokulturowe środowisko i wymierne efekty pracy – tymi słowami można scharakteryzować świętowanie pierwszych urodzin Welcome Center, czyli miejsca pierwszego kontaktu dla studentów zagranicznych UMCS. 19 maja w Bibliotece Głównej odbyło się spotkanie podsumowujące działalność jednostki. Tego dnia zespołowi, w skład którego wchodzi: pełnomocnik rektora ds. umiędzynarodowienia kształcenia dr Ewelina Panas, Maciej Cieciora i Robert Ainebyona, towarzyszyły osoby, które wspierają Welcome Center od początku.

Podczas wydarzenia obecny był dr Dawid Kostecki – dyrektor Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej,

czyli instytucji finansującej projekty w ramach programu Welcome to Poland. Władze Uczelni reprezentowali dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych oraz prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej. W spotkaniu uczestniczyli także przedstawiciele miasta, instytutów i wydziałów UMCS, administracji centralnej oraz studenci zagraniczni.

Prof. Wiesław Gruszecki w swoim wystąpieniu nawiązał do obchodzonej rocznicy: *Zwykle jak człowiek ma rok, to dopiero raczkuje, czy też zaczyna uczyć się chodzić. Możemy się cieszyć, że Welcome Center od początku „śmiga” i świetnie działa. Jest to*

Fot. Klaudia Olender

Fot. Klaudia Olender

jednostka, która ma piękną nazwę – zawierającą ciepło, życzliwość i otwartość, tak że już na wstępie wiadomo, po co istnieje. Gratuluję zarówno pomysłu, jak i jego realizacji.

Dyrektor NAWA dr Dawid Kostecki wyraził radość z tego, że może uczestniczyć w pierwszej rocznicy powstania punktu na UMCS i nawiązał do genezy takich jednostek: *Welcome Poland to świetny program instytucjonalny, dzięki któremu mogą powstawać takie miejsca jak to. (...) W październiku planujemy kolejny nabór do programu, ponieważ mamy intensywną potrzebę budowy nowych welcome points. Obecnie tylko dwa województwa nie mają takich jednostek i chcielibyśmy to zmienić. Jestem absolutnie pewien, że projekty finansowane przez NAWA w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej będą nadal z instytucjonalnego poziomu rozwijane i wspierane, a proces umiędzynarodowienia na Uczelni będzie dalej szedł w dobrym kierunku, bo – ogólnie rzecz biorąc – internacjonalizacja to ludzie.*

Wiktorija Herun, kierownik Referatu Wspierania Akademickości Urzędu Miasta Lublin dodała: *Wszystkiego najlepszego z okazji pierwszych urodzin! Życzę jeszcze więcej fantastycznych studentów i jeszcze większego wskaźnika umiędzynarodowienia dla UMCS. Od siebie chciałabym przekazać ogromne podziękowania dla władz rektorskich za to, że widzą sens i wspierają takie inicjatywy. Jako absolwentka UMCS z ogromną przyjemnością obserwuję, jak moja Alma Mater się zmienia i rozwija. I jak cudownym miejscem staje się Welcome Center dla studentów zagranicznych i nie tylko. Stworzyliście przyjazne, otwarte i przede wszystkim bezpieczne miejsce dla wszystkich. Gratuluję!*

Następnie dr Ewelina Panas zaprezentowała najważniejsze aktywności oraz inicjatywy zrealizowane podczas rocznej działalności Welcome Center, które powstało w maju ubiegłego roku jako pierwsza tego typu jednostka w Lublinie i regionie. Na swoim koncie ma już kilkanaście wydarzeń edukacyjno-informacyjnych dla studentów i pracowników zagranicznych, w tym cykl spotkań „Business Mentoring Sessions” nagrodzony European Enterprise Promotion Awards 2022. Dzięki jednostce została też rozbudowana aplikacja mobilna UMCS Guide – ułatwiająca funkcjonowanie w Lublinie studentom i kadrze naukowej z zagranicy, stworzono przewodnik dla zagranicznych naukowców, przeprowadzono 30 warsztatów języko-

Fot. Klaudia Olsender

Fot. Klaudia Olsender

wych, zorganizowano II Dzień Internacjonalizacji na UMCS, obsłużono setki studentów i zagranicznych naukowców oraz przetłumaczono prawie tysiąc stron dokumentów na język angielski.

W trakcie wydarzenia najaktywniejsi studenci zagraniczni otrzymali specjalne certyfikaty i podziękowania. Nie zabrakło też występów artystycznych, podczas których cudzoziemcy pokazali swoje zdolności muzyczne i taneczne. Punktem kulminacyjnym świętowania był rocznicowy tort, który „wjechał” do przestrzeni Biblioteki przy dźwiękach słynnego utworu *Celebration*.

Katarzyna Skątecka

Fot. Klaudia Olenberg

„Wspominając ludzi «Kultury». Jerzy Giedroyc i Wojciech Sikora” – spotkanie

11 maja w Wirydarzu Centrum Kultury w Lublinie odbyło się spotkanie pt. „Wspominając ludzi «Kultury». Jerzy Giedroyc i Wojciech Sikora”, poświęcone zmarłemu rok temu Wojciechowi Sikorze, prezesowi Stowarzyszenia Instytut Literacki i Fundacji Kultury Paryskiej.

O bohaterach wieczoru mówili: prof. dr hab. Rafał Habielski, red. Piotr Kłoczowski, dr hab. Zdzisław Kudelski, prof. KUL, red. Stanisław Manczewicz, prof. dr hab. Piotr Mitzner, prof. dr hab. Jan Pomorski oraz Andrzej Peciak. Spotkanie poprowadziła prof. dr hab. Iwona Hofman. Zwracano uwagę na wyjątkowość postaci Wojciecha Sikory, jego niezwykle zaangażowanie w rozwój Instytutu Literackiego oraz popularyzację dorobku paryskiej „Kultury”. Wspominano początki jego współ-

pracy z Jerzym Giedroyciem oraz pomoc, którą niósł przybywającym z kraju naukowcom i wydawcom niezależnych, podziemnych pism. Wskazywano również na ogromną rolę, jaką odegrał w uporządkowaniu archiwum Instytutu Literackiego i wprowadzeniu go do wirtualnej rzeczywistości, inicjując powstanie portalu kulturaparyska.com.

Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS wydała z okazji tego spotkania okolicznościową publikację – artykuł Wojciecha Sikory *Jerzy Giedroyc. In memoriam*.

Organizatorami wydarzenia byli: Instytut Literacki, Pracownia Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS oraz Księgarnia Dośłowna.

Agata Fijuth-Dudek

V Międzynarodowe Spotkanie Rektorów w Walencji

W dn. 8–10 maja w Walencji odbyło się V Międzynarodowe Spotkanie Rektorów pod hasłem „Uniwersytet i społeczeństwo”. Wzięli w nim udział przedstawiciele 30 polskich uczelni, Santander Universidades i Santander Bank oraz liderzy z sektora szkolnictwa wyższego. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej reprezentował rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. Tematem przewodnim spotkania była

rola uczelni jako siły napędowej zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podczas trzydniowego wydarzenia odbyły się inspirowane wystąpienia, panele dyskusyjne na temat kształcenia ustawicznego, promowania przedsiębiorczości i innowacji oraz rozwoju sieci uniwersyteckich, a także międzynarodowy networking.

Katarzyna Skatecka

Kolejne spotkanie w ramach Konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA

Na początku maja odbyło się kolejne, szóste już spotkanie przedstawicieli uczelni wchodzących w skład Konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA, w którym wzięły udział reprezentacje wszystkich dziewięciu uczelni w nim zrzeszonych. Tym razem spotkanie zostało zorganizowane w Rzymie, w Università Degli Studi Niccolò Cusano Telematica Roma, który w bieżącym roku przewodzi pracom konsorcjum.

UMCS był reprezentowany przez: rektora prof. dr hab. Radosława Dobrowolskiego; prorektora ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorotę Kołodyńską; prorektora ds. ogólnych dr. hab. Arkadiusza Berezę, prof. UMCS; prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesława Gruszeckiego; prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS; Dianę Szczepańską, p.o. dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej i Karolinę Sokolińską z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów. Bardzo ważną częścią konsorcjum jest tzw. Students Board, tworzony przez studentów wszystkich uczelni – UMCS reprezentowali przewodnicząca

Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów Paulina Jamrozik i przewodniczący Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów Maciej Bień.

Spotkania wszystkich konsorcjantów odbywają się raz na pół roku. Mają na celu określanie wspólnych zamierzeń, podsumowanie dotychczasowej współpracy i jej efektów. Podczas tych wydarzeń grupy robocze wymieniają się swoimi doświadczeniami, a także dążą do niwelowania trudności we wdrożeniu rozwiązań wspólnych dla wszystkich, głównie na poziomie organizacji kształcenia na uczelniach w poszczególnych krajach i obowiązujących przepisów.

Karolina Sokolińska

Archiwum prywatne

Debata ekspercka „Wojenna i cywilna degradacja środowiska”

Jak działania człowieka wpływają na kondycję ekosystemów? Dlaczego utrata zasobów przyrodniczych nie jest już problemem moralnym czy ekologicznym, ale kwestią naszego „być albo nie być”? Jakie są możliwości sankcji i zapobiegania takim katastrofom? O tym rozmawiali eksperci podczas debaty pt. „Wojenna i cywilna degradacja środowiska”, zorganizowanej przez Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS (Centrum CeReClimEn) we współpracy z Instytutem Nauk Prawnych UMCS. Wybrane zostały dwa ekstremalne przykłady do oceny skutków degradacji środowiska: Ukraina i Syria w stanie wojny oraz skażona Odra. Debata odbyła się 18 maja w Audytorium Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS.

Ekspertki dyskutowali m.in. o tym, czy społeczność międzynarodowa umożliwia sankcjonowanie wielkoska-

lowego i celowego niszczenia środowiska i jak tę kwestię reguluje polskie prawo, zwłaszcza karne; czy możliwe jest oszacowanie zarówno poziomu tego typu szkód, wynikających z działań Rosji w Ukrainie oraz wojny w Syrii, jak i finansowanie ich usuwania; czy w tym kontekście można dziś wskazać na takie przejawy biobójstwa jak np. wielki głód; jakie prace legislacyjne dotyczące zarówno wojennego, jak i cywilnego biobójstwa toczą się obecnie na forum międzynarodowym. Mowa była również o tym, czym są „złote algi” i czy rzeczywiście wywołały katastrofę na Odrze, a także czy podobna sytuacja może się powtórzyć w innych rzekach. Prelegenci oceniali ponadto pomysł utworzenia międzynarodowej drogi wodnej E40, łączącej Morze Bałtyckie z Morzem Czarnym, koncepcję przepokopów pod tzw. Wielką Pętlę Mazurską i propozycję przyznania osobowości prawnej pewnym zespołom przyrodniczym, np. rzecze. W kontekście strategii rozwojowych, podkreślających szczególną rolę terenów podmokłych dla sekwestracji CO₂ i odbudowy bioróżnorodności zastanawiali się, czy Polska ma w tym zakresie potencjał i czy jest on należycie chroniony.

To pierwsze wydarzenie z cyklu debat eksperckich Centrum CeReClimEn pn. „Planeta XXI”, które zostało objęte patronatem honorowym rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego. Ich celem jest edukacja ekologiczna, zacieśnianie współpracy międzydyscyplinarnej i międzynarodowej wśród naukowców oraz łączenie nauki z biznesem.

Rok 2022, pierwszy po szalejącej na całym świecie pandemii Covid-19, miał przynieść powrót do życia bezpiecznego i stabilnego, odbudowę relacji społecznych, międzyludzkich i gospodarczych załamanych rygorystycznymi lockdownami. Rzeczywistość boleśnie zweryfikowała te

Fot. Arkadiusz Zawadzki

oczekiwania – wyjaśniła moderatorka i inicjatorka debaty dr hab. Beata Jeżyńska, prof. UMCS, ekspert z zakresu prawa rolnego, ochrony zasobów naturalnych oraz agropresiębiorczości. *Rok 2022 okazał się areną katastroficznych wydarzeń wywołanych przez człowieka. Najdrastyczniejsze z nich to wojna w Ukrainie oraz lawinowo postępujące zmiany klimatyczne i ekologiczne* – dodała, przytaczając Living Planet Raport 2022, z którego wynika, że potencjał biologiczny naszej planety, rozumiany jako zdolność jej ekosystemów do regeneracji, został krytycznie naruszony.

Dyrektor Centrum CeReClimEn dr hab. Jan Chadam, prof. UMCS podkreślił, że szczególnie cieszy się z obecności na debacie młodych ludzi, ponieważ poruszane tematy dotyczą przede wszystkim ich przyszłości. *Tak naprawdę to Wy będziecie uczestnikami tej przyszłości i w zależności od tego, jaką ją wspólnie zbudujemy, taka ona będzie. Dlatego już dziś zachęcam Państwa do aktywnego poszukiwania tego, co buduje bezpieczną przyszłość i na niegodzenie się na różnego rodzaju zbędne kompromisy* – mówił, zapraszając na kolejne spotkania. Ponadto dzieląc się refleksją z własnych wyjazdów służbowych na Ukrainę, przypomniał, jak wiele jest tam miejsc doświadczonych działaniami wojennymi i jak bardzo ten widok jest poruszający.

W debacie wzięli udział paneliści: prof. dr hab. Marek Kulik (UMCS), dr hab. Grzegorz Grzywaczewski,

prof. UP (Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie), dr hab. Radosław Pastuszko, prof. UMCS, dr hab. Wojciech Pęczuła, prof. UP i dr Monika Żuchowska-Grzywacz (Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu).

Gratulując pomysłu na debatę, uczestnicząca w niej prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska przyznała, że bardzo cieszy ją obecność w audytorium tak licznej grupy doktorantów, studentów oraz uczniów. *Nie mam co do tego wątpliwości, że Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska UMCS podejmuje ważne dla Was tematy, o których powinniśmy mówić. Uniwersytet jest tym miejscem, gdzie uzyskujemy rzetelną wiedzę. Przysłuchując się tej dyskusji, myślę, a nawet jestem tego pewna, że Państwo taką wiedzę zdobędą.*

W wydarzeniu uczestniczyli też: kanclerz Uczelni Grażyna Elżbieta Fiok, kwestor UMCS Katarzyna Komotajtis, prof. dr hab. Leszek Leszczyński – dyrektor Instytutu Nauk Prawnych, dr hab. Adam Niewiadomski, prof. UW – kierownik Katedry Prawa Rolnego i Systemu Ochrony Żywności UW, dr hab. Marek Nowosad, prof. UMCS z Katedry Hydrologii i Klimatologii, a także przedstawiciele innych wydziałów uczelni, doktoranci, stypendyści Programu Kirklanda, studenci oraz uczniowie XIV i VII LO w Lublinie.

Magdalena Kozak-Siemińska

Spotkanie z laureatami stypendium Ministra Edukacji i Nauki

21 studentów naszego Uniwersytetu otrzymało stypendia Ministra Edukacji i Nauki za znaczące osiągnięcia naukowe, artystyczne lub sportowe na rok akademicki 2022/2023.

Wśród nagrodzonych z UMCS znaleźli się: Julia Kamila Bąk (biotechnologia), Beata Izabela Chmielewska (filologia polska), Valeriia Cholovska (grafika), Vittoria Gajda (grafika), Mateusz Jeleń (historia), Joanna Agnieszka Kobiałka (grafika), Bartosz Filip Korszun (grafika), Dominika Dorota Kosidło (grafika), Weronika Machała (produkcja medialna), Monika Miazek (grafika), Michael Mishchenkov (edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej), Joanna Oleniuk (grafika), Yeva Pyshnyk (grafika), Oliwier Damien Radzikowski (grafika), Natalia Beata Smorongiewicz (grafika), Daniel Stempurski (turystyka i rekreacja), Natalia Anna Szostakiewicz (grafika), Paulina Szykaruk (zarządzanie), Sandra Urbanek (grafika), Kinga Wójtowicz (edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych), Kinga Patrycja Zarzeka (grafika).

11 maja w Sali Senatu UMCS odbyło się spotkanie rektora prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego i prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr. hab. Doroty Kołodyńskiej z laureatkami i laureatami tegorocznej edycji stypendium. W wydarzeniu wzięła także udział dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów Alicja Borzęcka-Szajner wraz z przedstawicielkami Biura Spraw Studenckich.

Rektor na wstępie pogratulował laureatom: *Cieszymy się, że możemy uhonorować Państwa sukcesy związane z przyznaniem stypendiów przez Ministra Edukacji i Nauki. Dostrzegamy Wasze aktywności i działania, jesteśmy z Was bardzo dumni i liczymy na to, że uzyskane stypendia będą dla Was „dodatkowym motorem” do dalszych wysiłków i pracy.*

Prof. Dorota Kołodyńska z kolei podkreśliła, że biorąc pod uwagę ogólnopolską statystykę, studenci UMCS znaleźli się w czołówce pod względem liczby przyznanych stypendiów.

Pod koniec marca – spośród 1104 wniosków spełniających warunki otrzymania stypendium – Minister Edukacji i Nauki przyznał stypendium 414 studentom, których wnioski zostały pozytywnie zarekomendowa-

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

ne. Jak podkreślają przedstawiciele ministerstwa, wyróżnienie otrzymali najlepsi studenci reprezentujący niemal wszystkie dyscypliny naukowe i artystyczne. Cieszymy się, że aż 21 osób z tej grupy to żacy naszego Uniwersytetu.

Katarzyna Skątecka

Wystawa „Aleksander hr. Fredro – polski Molière. W 230. rocznicę urodzin”

W tym roku przypada 230. rocznica urodzin Aleksandra Fredry, najwybitniejszego polskiego komediopisarza, a także pamiętnikarza, poety i żołnierza kampanii napoleońskich. Z tej okazji Muzeum UMCS oraz Biblioteka Główna przygotowały ekspozycję pt. „Aleksander hr. Fredro – polski Molière. W 230. rocznicę urodzin”. 10 maja odbył się wernisaż wystawy, w którym wziął udział prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Wystawie autorstwa Dariusza Borucha i Piotra Błaszczaka towarzyszyły książki i wydawnictwa ze zbiorów biblioteki. Dodatkowo pokazane zostały kostiumy teatralne ze sztuk Aleksandra Fredry, a sam wernisaż

Fot. Barbara Prohl

uświetniły fragmenty jego komedii odczytane przez członków Grupy Teatralnej Pracowników UMCS.

Plansze edukacyjne, które znajdowały się na wystawie, zostały przygotowane i udostępnione dzięki uprzejmości Fundacji Rodu Szeptyckich z siedzibą w Warszawie, założonej w 2006 r. przez Macieja i Katarzynę Szeptyckich. Fundacja ma na celu ochronę dziedzictwa narodowego związanego z dziejami wymienionego rodu oraz szeroką działalność kulturalną i prospołeczną.

Katarzyna Skątecka

Spotkanie z Bogusławem Chrabotą

11 maja w ramach cyklu „Świat w polskich mediach” na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się spotkanie Bogusława Chraboty, redaktora naczelnego „Rzeczpospolitej” z pracownikami i studentami naszej Alma Mater.

Oficjalnego powitania Gościa i zgromadzonej w auli społeczności akademickiej dokonała prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Swoją obecnością wydarzenie zaszczylił dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. ogólnych.

W pierwszej części spotkania red. Chrabota wygłosił wykład na temat kondycji współczesnych mediów masowych w Polsce i na świecie, a następnie odpowiadał na pytania studentów i wykładowców dotyczące war-

Fot. Iłona Kojanienko

tości dziennikarstwa jakościowego, wiarygodnych źródeł informacji, znaczenia nowych technologii komunikacyjnych, zagrożeń dla wolności słowa, poziomu debaty publicznej i historii dziennikarstwa.

Spotkanie poprowadził dr hab. Bogdan Borowik z Katedry Komunikacji Politycznej.

Bogdan Borowik

Fot. Bartosz Prohl

Erasmus Student Network ATHENA na UMCS

W dn. 10–12 maja gościliśmy studentów z uczelni zrzeszonych w konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA (Advanced Technology Higher Education Network Alliance). Trzy dni intensywnych spotkań i warsztatów zwieńczyła uroczystość oficjalnego uruchomienia Erasmus Student Network ATHENA – pierwszego takiego zrzeszenia studentów wśród ponad 40 działających konsorcjów europejskich.

Podczas wydarzenia członkowie sekcji ESN z UMCS, Hellenic Mediterranean University z Grecji, Polytechnic Institute of Porto z Portugalii, University of Maribor ze Słowenii, University of Orléans z Francji, University of Siegen z Niemiec, Vilnius Tech z Litwy oraz University of Vigo z Hiszpanii omawiali plany przyszłych aktywności i wyzwań czekających ESN ATHENA, a także podnosili swoje kompetencje w zakresie umie-

jętności miękkich, takich jak autoprezentacja. Swoje wystąpienia mieli także przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, Komisji Europejskiej, ESN Polska (Dominika Guzik, prezydentka ESN Poland poprowadziła panel dyskusyjny z udziałem przedstawicieli uniwersytetu, miasta i studentów), ESN International (Juan Rayón González, prezydent ESN International uczestniczył w oficjalnym podpisaniu statutu organizacji ESN ATHENA), European Personnel Selection Office (EPSO) oraz International Committee for Education (ICE). W spotkaniach wzięła ponadto udział przedstawicielka Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej Oliwia Surman.

Wydarzenie zostało dofinansowane ze środków NAWA w ramach programu Welcome to Poland (2020).

Diana Szczepańska

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Lubelska delegacja w Ołomuńcu

22 maja czeskie miasto Ołomuniec odwiedziła lubelska delegacja. Podczas wizyty odbyły się spotkania z władzami ołomunieckiego ratusza i Uniwersytetu Palackiego. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej reprezentował rektor prof. dr hab. Radosław Dobrowolski. W spotkaniach uczestniczyli także zastępca prezydenta Lublina Artur Szymczyk, konsul honorowy Republiki Czeskiej w Lublinie Bogdan Łukasik, przedstawiciel Biura Współpracy Międzynarodowej UM Lublin Iwo Weremko oraz dyrektor Czeskiego Centrum w Warszawie Petr Vlček.

Delegację przyjął prezydent Ołomuńca Mirek Žbánek, który zaprezentował gościom przykłady współpracy miasta z partnerami z obszaru Europy Środkowej oraz wyraził gotowość do tworzenia wspólnych projektów.

Archiwum organizatorów

Warto podkreślić, że UMCS od 2021 r. realizuje międzynarodową współpracę partnerską z Uniwersyte-tem Palackiego, a majowa wizyta była kolejną okazją do rozmów na szczeblu rektorskim, ponieważ Rektor spotkał się również ze swoim czeskim odpowiednikiem prof. Martinem Procházką.

Katarzyna Skatecka

Wizyta Ambasadora Republiki Federalnej Niemiec w Polsce

23 maja Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej odwiedził ambasador Republiki Federalnej Niemiec w Polsce dr Thomas Bagger. Spotkanie odbyło się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa w ramach cyklu „Diplomatic Talks” („Rozmów Dyplomatycznych”), organizowanego przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji.

Spotkanie, które składało się z dwóch części: wykładu oraz sesji Q/A z udziałem zgromadzonej społeczności akademickiej, moderował dyrektor INoPiA prof. dr hab. Marek Pietraś. Wykład poświęcony był przede wszystkim Zeitenwende, czyli tzw. epokowemu zwrotowi w polityce Niemiec, który – jak podkreślił Ambasador – jest „szansą dla polsko-niemieckiej współpracy”. Podczas przemówienia odniósł się również do służby w dyplomacji i mówił o własnym, bogatym doświadczeniu pracy w Federalnym Ministerstwie Spraw Zagranicznych Niemiec.

Fot. Ilor Koléńchenko

Pytania od studentów, licealistów oraz nauczycieli akademickich dotyczyły m.in.: roli Niemiec w kontekście toczącej się wojny na Ukrainie, relacji polsko-niemieckich oraz współczesnych wyzwań i zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego.

Andrzej Demczuk

I Lubelskie Dni Integracji

Lubelskie Dni Integracji to pierwsza tego typu inicjatywa na terenie naszego miasta, zorganizowana wspólnie przez pięć lubelskich uczelni: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Przyrodniczy, Politechnikę Lubelską i Katolicki Uniwersytet Lubelski. Jej głównym celem była integracja środowisk uczelnianych i zwiększenie świadomości na temat zagadnień związanych z niepełnosprawnością.

24 maja w Centrum Kongresowym UP w Lublinie władze rektorskie lubelskich uczelni podpisały porozumienie o współpracy na rzecz osób z niepełnosprawnościami w myśl idei „razem możemy znacznie więcej”. W wydarzeniu z ramienia UMCS udział wzięli: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS; prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia oraz Grażyna Elżbieta Fiok, kanclerz Uczelni, a także nauczyciele akademicy, przedstawiciele admini-

stracji i studenci. Obecni byli również reprezentanci pozostałych uczelni, władz miejskich, Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego oraz wielu instytucji współpracujących.

W imieniu Związku Uczelni Lubelskich przemawiał prof. dr hab. inż. Zbigniew Pater, rektor Politechniki Lubelskiej: *Współpracujemy ze sobą na wielu różnych polach i widoczny jest efekt synergii. Synergii, która oznacza, że siła oddziaływania grupy jest większa niż suma efektów aktywności poszczególnych jej członków. (...) Społeczność akademicka to nie tylko rektorzy czy prorektorzy, ale przede wszystkim tysiące pracowników i jeszcze większe rzesze studentów. Wśród tej ogromnej liczby mamy część osób z niepełnosprawnością i cieszy nas to, że dzisiaj zaczynamy się integrować, mając przede wszystkim na względzie ich dobro.*

Głos zabrała także Beata Stepaniuk-Kuśmierzak, zastępca prezydenta Lublina: *Jesteśmy zaszczytzeni, że jako miasto*

możemy być częścią tego wyjątkowego wydarzenia – pierwszego, chociaż myślę, że wszyscy już czujemy, iż wpisze się ono na stałe w kalendarz najważniejszych tego typu inicjatyw w naszym mieście. Jestem szczęśliwa, że I Lubelskie Dni Integracji debiutują w roku Europejskiej Stolicy Młodzieży.

Po uroczystej inauguracji wydarzenia uczestnicy wysłuchali wykładów: dr hab. Anny Prokopiak z Katedry Psychopedagogiki Specjalnej i Socjopedagogiki Specjalnej UMCS na temat studentów w spektrum autyzmu oraz mgr. Roberta Fiuta z Uniwersytetu Medycznego, który przybliżył temat *Depresji w następstwie nagłej utraty zdrowia jako ograniczenia w fizjoterapii pacjentów w Oddziale Intensywnej Terapii*, a także wzięli udział w panelu dyskusyjnym psychologów pn. „Student/studentka w kryzysie zdrowia psychicznego”.

Równocześnie na poszczególnych uczelniach odbywały się tematyczne warsztaty dla przedstawicieli różnych środowisk akademickich, m.in. z podstaw rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w Uniwersytecie Medycznym; animaloterapii z elementami alpakoterapii w Uniwersytecie Przyrodniczym czy tworzenia tyflografik, czyli technik uwypuklania obrazu w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Na naszej Alma Mater zorganizowano warsztaty z napisów do filmów dla osób niesłyszących, które poprowadził dr Paweł Aleksandrowicz z Katedry Lingwistyki Stosowanej. Uczestnicy dowiedzieli się, jak tworzyć napisy do materiałów audiowizualnych, aby były bardziej czytelne oraz poznali specyfikę napisów rozszerzonych. Z kolei w Centrum Kultury Fizycznej UMCS odbyły się rozgrywki integracyjne w siatkówce na siedząco oraz w bocci.

Zwieńczeniem wydarzenia był Piknik Integracyjny, podczas którego m.in. Akademickie Centrum Wsparcia UMCS poprowadziło warsztat o pierwszej pomocy psychologicznej, Naukowe Koło Logopedów i Audiologów opowiedziało, jak rozmawiać z osobą jąkającą się, a Studenckie Koło Naukowe Psychologii „Adesse” zaprezentowało metody alternatywnej komunikacji i przeprowadziło quiz o neuroroznorodności.

Lubelskie Dni Integracji odbyły się w ramach obchodów Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023. Patronat nad wydarzeniem objęły władze rektorskie lubelskich uczelni, a patronat honorowy: prezydent miasta Lublin dr Krzysztof Żuk, marszałek województwa lubelskiego Jarosław Stawiarski oraz wojewoda lubelski Lech Sprawka.

Klaudia Olender

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Klaudia Olender

Fot. Bartosz Prohl

Wizyta deputowanego Rady Najwyższej Ukrainy

30 maja na naszej Uczelni gościł deputowany Rady Najwyższej Ukrainy – Mykoła Kniażycki. Jego wizyta rozpoczęła się od spotkania z prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim, przewodniczącym Rady Naukowej Centrum Europy Wschodniej UMCS. Podczas rozmowy poruszono ważne kwestie polsko-ukraińskiej współpracy akademickiej, w tym relacji Uczelni z ukraińskimi uniwersytetami.

Następnie na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyło się spotkanie z gościem z Ukrainy, w którym

wzięli udział: prorektor ds. ogólnych dr. hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS; dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji prof. dr. hab. Marek Pietraś; dyrektor Centrum Europy Wschodniej prof. dr. hab. Walenty Baluk; pracownicy naukowcy i studenci WPiD oraz innych jednostek uniwersyteckich, żołnierze Litewsko-Polsko-Ukraińskiej Brygady im. Wielkiego Hetmana Konstantego Ostrogskiego oraz polscy i ukraińscy dziennikarze. Wizyta deputowanego RN Ukrainy związana była z przyznaniem mu nagrody Centrum Europy Wschodniej UMCS – Medalu św. Cyryla i Metodego.

Fot. Bartosz Proń

Na wstępie dyrektor Centrum Europy Wschodniej prof. dr hab. Walenty Baluk wygłosił laudację na cześć laureata, w której podkreślił rolę Mykoły Kniażyckiego w rozwoju Ukrainy jako dziennikarza i polityka oraz jego zasługi na rzecz poprawy stosunków polsko-ukraińskich. M. Kniażycki przyczynił się do powstania państwowych instytucji kultury i uchwalenia istotnych ustaw dotyczących bezpieczeństwa informacyjnego i kulturowego Ukrainy. Jest także obrońcą niezależnych mediów, ukraińskiej kinematografii i kultury, skutecznie przeciwdziałając rosyjskiej propagandzie i dezinformacji. Jako współprzewodniczący Grupy Deputowanych Rady Najwyższej Ukrainy ds. Stosunków Międzyparlamentarnych z Polską wniósł znaczący wkład w promowanie współpracy, dialogu i pojednania między Polską a Ukrainą. Dzięki jego zaangażowaniu w upamiętnienie i popularyzację twórczości polskiego pisarza Stanisława Vincenza powstało Centrum Dialogu Międzykulturowego im. Stanisława Vincenza w Krzyworówni na Huculszczyźnie. Duże znaczenie dla lepszego zrozumienia i wzmacniania więzi między narodami polskim i ukraińskim ma również forum Via Carpatia, które też powstało przy udziale Kniażyckiego. Jego wysiłki na rzecz polsko-ukraińskiego porozumienia i pojednania zostały docenione w postaci nagrody Jerzego Giedroyc'a w 2019 r.

Mykoła Kniażycki brał udział w pracach Kongresu Inicjatyw Europy Wschodniej w Lublinie oraz był konsultantem przy tworzeniu raportu „Stan i perspektywy partnerstwa strategicznego Polski i Ukrainy”, przygotowanego przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji UMCS we współpracy z Instytutem Europy Środkowej w Lublinie i Instytutem Stosunków Międzynarodowych Kijowskiego Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki na zlecenie Komisji Spraw Zagranicznych Sejmu RP. W uznaniu wkładu w rozwój stosunków polsko-ukraińskich, budowanie partnerstwa strategicznego i promowanie dialogu międzykulturowego Kapituła CEW UMCS przyznała Mykole Kniażyckiemu Medal św. Cyryla i Metodego.

Uroczystego wręczenia medalu dokonał prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS. Laureat podziękował za przyznanie wyróżnienia i podkreślił, że nagroda jest nie tylko dla niego, ale również dla wszystkich Ukraińców. Podziękował Polsce i Polakom za nieocenioną pomoc, udzieloną uchodźcom z Ukrainy, jak rów-

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

nież za olbrzymie wsparcie militarne i humanitarne, bez którego kraj ten nie byłby w stanie skutecznie się bronić.

W drugiej części spotkania Mykoła Kniażycki wygłosił wykład pt. *Wojna rosyjsko-ukraińska – katalizator zmian w Europie Środkowej i Wschodniej*, w którym mówił m.in. o tym, że rosyjska agresja na Ukrainę jest punktem zwrotnym epok historycznych oraz przejściem od ukształtowanego po zakończeniu zimnej wojny świata do tworzenia się nowego ładu międzynarodowego. Jego zdaniem stosunki między państwami powinny być regulowane prawem i traktatami, a nie siłą.

Po wykładzie, który spotkał się z dużym zainteresowaniem, odbyła się dyskusja z udziałem pracowników naukowych i studentów, w tym obywateli Ukrainy.

Wizyta deputowanego Rady Najwyższej Ukrainy była ważnym wydarzeniem w zakresie współpracy międzynarodowej Uczelni i działalności na rzecz wzmocnienia polsko-ukraińskiego dialogu.

Nadia Gergało-Dąbek

Fot. Bartosz Proń

Za nami Piknik Pracowników ZUL

3 czerwca w malowniczych przestrzeniach Ogrodu Botanicznego UMCS pracownicy czterech lubelskich uczelni wraz z rodzinami mieli okazję do wspólnej zabawy i przyjemnego spędzenia czasu. Tego dnia odbył się Piknik Pracowników ZUL – wydarzenie rocznie organizowane przez UMCS, ale tym razem mające nową, międzyuczelnianą formułę.

Piknik uroczyście zainaugurowali przedstawiciele władz rektorskich uczelni zrzeszonych w ZUL, którzy wyrazili radość z możliwości wspólnej organizacji przedsięwzięcia, a przy tym integracji lubelskiej społeczności akademickiej.

Uczestnikom pikniku zapewniono wiele atrakcji. Na najmłodszych w specjalnie wydzielonej strefie ogrodu czekały m.in. lubiane przez nich dmuchane zamki i zjeżdżalnie, samochodziki elektryczne, eurobangee, gigantyczne bańki mydlane oraz przejażdżki konne. O aktywne i twórcze spędzenie czasu przez dzieci zadbali natomiast animatorzy, czyli studenci z kół naukowych, w tym z Koła Naukowego Pedagogów i Animatorów Zabawy UMCS.

Każda z uczelni przygotowała własne stanowiska będące miejscem interesujących pokazów i warsztatów zarówno dla ciekawych świata dzieci, jak i ich rodziców oraz opiekunów. Dzięki temu można było m.in. poznać zasady pierwszej pomocy, zobaczyć fazy marsjańskiego, poszukiwać alergenów czy odwiedzić wioskę słowiańską.

Podczas wydarzenia Uniwersytet Dziecięcy UMCS zorganizował II Mistrzostwa Polski w Płukaniu Lubelskiego Bursztynu, w których mogli wziąć udział wszyscy, niezależnie od wieku. Cieszyły się one ogromnym zainteresowaniem, bowiem stanowiły okazję do samodzielnego poszukiwania tych niezwykłych kamieni.

Nie zabrakło również atrakcji dla miłośników sportu. Centrum Kultury Fizycznej UMCS na swoim stoisku zachęcało do analizy składu ciała i pomiaru siły dłoni. Chętni mogli ponadto zagrać w darta elektronicznego, boule, sprawdzić się w rzutach bezpiecznym oszczepem, a nawet rywalizować ze sobą podczas zabawy o wdzięcznej nazwie „Stopa teściowej”.

Piknik obfitował także w bogaty program artystyczny. Na scenie tego dnia wystąpili: rockandrollowa grupa „Duck&Doll”, absolwentka Uniwersytetu Medycznego Katarzyna Góras oraz Natalia Wilk przy akompaniamencie Tomasza Momota i Bartka Garczyńskiego. Muzyczną atrakcją wieńczącą wydarzenie był koncert „Oczarowani Wodeckim” w wykonaniu solistów z lubelskich uczelni z towarzyszeniem orkiestry pod dyrekcją Tomasza Momota. Wśród wielu wspaniałych utworów z repertuaru Zbigniewa Wodeckiego znalazły się takie klasyki jak: *Chałupy welcome to*, *Zacznij od Bacha czy Lubię wracać tam, gdzie byłem*.

Magdalena Cichocka

Lubelskie Dni Promujące Zdrowie

29 maja na terenie Centrum Kultury Fizycznej UMCS odbyły się bezpłatne warsztaty praktyczne w ramach tegorocznych Lubelskich Dni Promujących Zdrowie. Ta zorganizowana przez nasze miasto inicjatywa miała na celu zachęcenie mieszkańców i mieszkanki Lublina do badań profilaktycznych oraz uczestnictwa w programach prozdrowotnych.

Pracownicy CKF przygotowali trening rekreacyjny fitness oraz warsztaty nordic walking. Uczestnicy wydarzenia przy pomocy specjalnych urządzeń mogli także sprawdzić pomiary wskaźników i komponentów tkankowych swojego ciała, zmierzyć ciśnienie krwi oraz wartości tętna.

W dzisiejszych czasach, w natłoku zadań i obowiązków często zapominamy o własnym zdrowiu. Dlatego poprzez tego typu akcje profilaktyczne pragniemy przypomnieć o potrzebie dbania o siebie i swoich bliskich – podkreślała Monika Lipińska, zastępca prezydenta miasta Lublin ds. społecznych.

Klaudia Olender

Fot. Klaudia Olender

Rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja

W ramach 232. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 maja w obchodach na pl. Litewskim w Lublinie uczestniczyli przedstawiciele Związku Uczelni Lubelskich. Pod pomnikiem Konstytucji kwiaty złożyli: kwestor UMCS Katarzyna Komotajtis, rektor Uniwersytetu Przyrodniczego prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk, rektor Uniwersytetu Medycznego prof. dr hab. n. med. Wojciech Załuska oraz kanclerz Politechniki Lubelskiej Mirosław Żuber.

Główne obchody obejmowały apel pamięci, salwę honorową i defiladę kompanii honorowych. Tego dnia uczestnicy uroczystości mogli również zatańczyć tradycyjnego poloneza oraz wziąć udział w koncercie patriotycznym i pikniku. Podczas wydarzenia atrakcje przygotowały służby mundurowe – były wystawy sprzętu wojskowego i pokazy udzielania pierwszej pomocy.

Katarzyna Skątecka

Fot. Stanisław Szczyński

Wizyta Ambasador Królestwa Niderlandów w Polsce

10 maja Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej odwiedziła ambasador Królestwa Niderlandów w Polsce Daphne Bergsma. Spotkanie odbyło się na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa w ramach cyklu „Rozmów Dyplomatycznych”, organizowanego przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji.

Wydarzenie moderował dyrektor INoPiA prof. dr hab. Marek Pietraś. Składało się z dwóch części: wykładu

oraz sesji Q/A. Ambasador wykład poświęciła znaczeniu Unii Europejskiej. Natomiast pytania od licznie zgromadzonych studentów, licealistów oraz nauczycieli akademickich dotyczyły m.in. zaangażowania Królestwa Niderlandów w dostarczanie pomocy walczącej Ukrainie, łamania praw człowieka, roli kobiet w polityce oraz wyzwań związanych ze służbą w dyplomacji.

Tego dnia Ambasador Królestwa Niderlandów w Polsce spotkała się również z władzami naszej Alma Mater: dr. hab. Zbigniewem Pastuszką, prof. UMCS – prorektorem ds. rozwoju i współpracy z gospodarką; prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską – prorektorem ds. studentów i jakości kształcenia; dr. hab. Arkadiuszem Berezą, prof. UMCS – prorektorem ds. ogólnych; prof. dr. hab. Markiem Pietrasem – dyrektorem INoPiA oraz dr. Andrzejem Demczukiem z Katedry Stosunków Międzynarodowych. W spotkaniu wzięła udział również Enita Dautović, zastępca szefa Działu Politycznego Ambasady Królestwa Niderlandów w Polsce.

Andrzej Demczuk

Samorządowy Kongres Trójmorza w Lublinie

W dni. 16–17 maja w Lublinie odbył się Samorządowy Kongres Trójmorza. To międzynarodowe wydarzenie połączone z Forum Gospodarczym skupia przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej, sektora nauki i biznesu z 12 państw członkowskich inicjatywy Trójmorza oraz regionów partnerskich z Europy Środkowej i Wschodniej. W uroczystym otwarciu kongresu wzięli udział: prezydent RP Andrzej Duda, marszałek Sejmu Elżbieta Witek oraz minister edukacji i nauki Przemysław Czarnek. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej podczas wydarzenia reprezentował prorektor ds. ogólnych dr. hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS.

Inicjatywa Trójmorza skupia takie państwa Unii Europejskiej, jak: Austria, Bułgaria, Chorwacja, Cze-

chy, Estonia, Litwa, Łotwa, Polska, Rumunia, Słowacja, Słowenia i Węgry, choć jej idea wykracza poza granice UE. Kongres jest platformą służącą wypracowaniu rozwiązań na rzecz rozwoju wymienionych regionów. Forum z kolei odpowiada na bieżące zmiany, które dokonują się w obszarze społeczno-gospodarczym tych państw. Celem spotkań jest także niwelowanie różnic infrastrukturalnych Europy Środkowo-Wschodniej w stosunku do państw zachodnich.

Podczas kongresu odbyły się panele dyskusyjne dotyczące przyszłości inicjatywy i bezpieczeństwa w regionie, sesje międzynarodowe oraz liczne wydarzenia towarzyszące.

Katarzyna Skatecka

III Dzień Jakości Kształcenia

Nowoczesne metody kształcenia” – pod tym hasłem 13 czerwca w przestrzeniach Wydziału Filologii i Dziennikarstwa odbyła się III edycja Dnia Jakości Kształcenia. Główną ideą wydarzenia była wymiana dobrych praktyk poprzez udział w wykładach i dyskusjach oraz dzielenie się doświadczeniami i ciekawymi inicjatywami z zakresu procesu dydaktycznego.

Spotkanie otworzyła prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr hab. Dorota Kołodyńska: *Dzisiejsze spotkanie to wyjątkowa okazja do tego, by przyjrzeć się nowym trendom w edukacji oraz innowacyjnym rozwiązaniom. Jest to dla nas bardzo ważne, szczególnie teraz, kiedy żyjemy w erze cyfrowej, a korzystanie z technologii staje się nieodłącznym elementem naszego życia. Jako nauczyciele akademicki musimy nadążać za tymi nowinkami i trendami. (...) Stale na horyzoncie mam także nasze konsorcjum ATHENA, dlatego dziś będziemy mówić również o umiędzynarodowieniu, study visits i sztucznej inteligencji, która rozwija się w bardzo szybkim tempie.*

Głos zabrali także przedstawiciele władz dziekańskich wydziału: dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS oraz dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS. Ważnym punktem wydarzenia było wręczenie wyróżnień Homo Didacticus dla nauczycieli akademickich najlepiej ocenionych przez studentów w semestrze zimowym 2022/2023.

Następnie odbyły się wystąpienia odnoszące się do hasła tegorocznej konferencji. Nowoczesne aplikacje dydaktyczne przybliżyła zbranym dr hab. Lidia Pokrzycka, prof. UMCS, zaś grywalizację w procesie kształcenia – dr Liliana Węgrzyn-Odzioba z WPiD. O dobrych praktykach w kształceniu zdalnym i kwestii umiędzynarodowienia procesu kształcenia mówił dziekan Wydziału Ekonomicznego dr hab. Mariusz Kicia.

Druga część spotkania rozpoczęła się od prelekcji dotyczącej sztucznej inteligencji w procesie kształcenia, którą wygłosił dyrektor Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego dr Kamil Filipek. W dalszej kolejności odbył się panel dyskusyjny pn. „Tutoring w praktyce akademickiej”, w którym udział wzięli: pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia oraz dziekan Wydziału Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej dr Jolanta Rodzoś, prof. UMCS; dr Aleksandra Krazue-Kołodziej z Wydziału Nauk Humani-

stycznych KUL oraz prodziekan ds. kształcenia Wydziału Filologicznego dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS.

Na zakończenie dyrektor Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów Alicja Borzęcka-Szajner oraz Urszula Wojtczak-Kokoszkiwicz z Biura ds. Analiz Jakości Kształcenia opowiedziały o strategii podnoszenia kompetencji kadry dydaktycznej i wspierającej proces kształcenia.

Równoległe do konferencji odbywały się warsztaty adresowane do nauczycieli akademickich UMCS, mające na celu podniesienie ich kompetencji dydaktycznych. Uczestnicy szkolili się z zakresu innowacyjnych metod dydaktycznych, debaty oksfordzkiej w dydaktyce oraz komunikacji wizualnej z wykorzystaniem aplikacji ThingLink.

W III Dniu Jakości Kształcenia wzięli udział dziekani, prodziekani, przedstawiciele wydziałowych zespołów ds. jakości kształcenia i zespołów programowych, pracownicy administracyjni odpowiedzialni za jakość kształcenia, doktoranci oraz inne zainteresowane osoby.

Katarzyna Skatecka

Fot. Bartosz Proń

UMCS po raz czwarty w The Center for World University Rankings

Z przyjemnością informujemy, że po raz kolejny – czwarty rok z rzędu – Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej znalazł się wśród uczelni sklasyfikowanych w światowym rankingu The Center for World University Rankings (CWUR) 2023–2024.

W zestawieniu uzyskaliśmy 1549 lokatę wśród 20 531 światowych uczelni i dzięki temu znaleźliśmy się w prestiżowym gronie niespełna 8% najlepszych, globalnych uniwersytetów. UMCS został oceniony w obszarach dotyczących zatrudnienia oraz badań naukowych, gdzie zajął kolejno 1458 i 1487 miejsce. W rankingu europejskim uplasowaliśmy się na 532 miejscu, a w skali ogólnopolskiej na 30 pozycji.

W rankingu CWUR wykorzystuje się siedem wskaźników pogrupowanych w czterech tematycznych obszarach:

- poziom edukacji – mierzony liczbą absolwentów, którzy zdobyli ważne wyróżnienia akademickie w stosunku do wielkości uczelni (25%);
- zatrudnienie absolwentów – mierzone liczbą absolwentów, którzy zajmowali najwyższe stanowiska

- kierownicze w największych globalnych firmach i przedsiębiorstwach w stosunku do wielkości uczelni (25%);
 - jakość wydziałów w ramach jednostki – mierzona liczbą pracowników wydziałów, którzy zdobyli istotne wyróżnienia akademickie (10%);
 - wyniki badań (40%): dorobek naukowy – mierzony całkowitą liczbą artykułów naukowych (10%); publikacje wysokiej jakości – mierzone liczbą artykułów naukowych wydanych w najlepszych czasopismach (10%); wpływ – mierzony liczbą artykułów badawczych pojawiających się w czasopismach o wysokim wpływie (10%); cytowania – mierzone liczbą cytowań w przywołanych powyżej czasopismach (10%).
- CWUR to wiodąca organizacja konsultingowa zapewniająca doradztwo w zakresie polityki, analizy strategiczne i usługi konsultingowe dla rządów i uniwersytetów w celu poprawy wyników nauczania i badań. Publikuje autorytatywne globalne rankingi uniwersytetów, znane z obiektywizmu, przejrzystości i spójności.

Katarzyna Skątecka

Tytuł doktora *honoris causa* Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy dla prof. dr. hab. Ryszarda Bery

Prof. dr hab. Ryszard Bera – kierownik Katedry Pedagogiki Pracy i Andragogiki, wieloletni dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii został uhonorowany tytułem doktora *honoris causa* Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy. Uroczystość, podczas której dyplom wręczyli prof. Wasyl Grygorowicz Kremień – prezydent NANP oraz prof. Nelly Nyczkało – sekretarz Generalna NANP, miała miejsce w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie.

Archiwum prywatne

Profesor od lat współpracuje z uniwersytetami w Ukrainie, a w szczególności z NANP, m.in. wspiera ukraińskich naukowców w upowszechnianiu ich osiągnięć naukowych w Polsce.

Aneta Gęba

Album z udziałem dr hab. szt. Małgorzaty Grzegorzewicz-Rodek, prof. UMCS nagrodzony „Fryderykiem 2023”

Dr hab. szt. Małgorzata Grzegorzewicz-Rodek, prof. UMCS została laureatką nagrody polskiego środowiska muzycznego „Fryderyk 2023” za najważniejsze osiągnięcia na rynku fonograficznym w Polsce.

Album *Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem d-moll, KV 626. Ryszard Zimak in memoriam* z jej udziałem w roli solistki otrzymał nagrodę w kategorii „Muzyka Oratoryjna i Operowa”. Płyta jest wyrazem wdzięczności społeczności Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie dla zmarłego prof. Ryszarda Zimaka. Powstała w przekonaniu, że dobro i piękno łączą ludzi podobnie jak dźwięki.

Redakcja

Archiwum prywatne

Lekkoatleci UMCS znów w krajowej czołówce

Sezon lekkoatletyczny w pełni. Tym razem zmagania lubelskich sportowców mogliśmy śledzić w ramach Akademickich Mistrzostw Polski. Reprezentanci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej zabrali do domu dziewięć medali oraz tytuł najlepszej uczelni w klasyfikacji mężczyzn.

Weronika Muszyńska, która wcześniej uzyskała kwalifikację na mistrzostwa Europy U23, znów udowodniła, że jest w świetnej formie. Sięgnęła po srebro w pchnięciu kulą i była trzecia w rzucie dyskiem. Dodatkowo we wspomnianej rywalizacji dyskobolek jako konkurencji memoriałowej im. Jerzego Sudoła był to najlepszy wynik. W konkurencjach rzutowych świetnie poradził sobie również oszczepnik UMCS – Mateusz Kwaśniewski, który w najlepszej próbie uzyskał wynik 71,67 m, a ten dał mu srebro. Mistrz Polski w biegu na 400 m przez płotki Krzysztof Hołub na swoim koronnym dystansie dobiegł z drugim rezultatem. Medal w konkurencji indywidualnej zawisnął również na szyi Michała Kitlińskiego w biegu na 800 m oraz Łukasza Żaka w wyścigu na 200 m.

W niedzielę odczuwałem nakładające się zmęczenie ze wszystkich dni imprezy i pobiegłem z dużym luzem, co na szczęście wystarczyło na trzecie miejsce w klasyfikacji generalnej AMP. Na 100 i 200 m poziom był wysoki i bardzo porównywalny, ale zabrakło kilku zawodników

z czołówki Polski ze względu na to, że nie studiują lub wybrali starty w innych zawodach. Warunki pogodowe, niestety, nas nie rozpieszczały, bo wiał boczny wiatr, więc bardziej przeszkadzał, niż pomagał. Jestem przygotowany na dużo szybsze bieganie, ale do Mistrzostw Polski zostało trochę czasu, więc mam nadzieję, że forma z tygodnia na tydzień będzie rosta – skomentował swój start Łukasz Żak, lekkoatleta UMCS.

Bardzo medalodajne okazały się sztafety, bo w nich nasz Uniwersytet stawał na podium trzykrotnie. Z kapitalnej strony zaprezentowały się panie w wyścigu 4x400 m, które zakończyły go ze srebrem, a autorkami tego sukcesu są Agata Wasiluk, Patrycja Kapała, Wiktoria Drozd oraz Adrianna Topolnicka. Maciej Hołub, Michał Kitliński, Mikołaj Kotyra oraz Patryk Grzegorzewicz stworzyli ekipę na medal, w dodatku złoty, gdyż triumfowali w zmaganiach 4x400 m. Jeżeli zaś chodzi o zmagania 4x100 m, to tam łupem akademików padł brązowy krążek, który wywalczyli Łukasz Żak, Patryk Krupa, Jakub Chmiel i Hubert Kozelan.

Świetne wyniki przełożyły się na wysokie pozycje w poszczególnych klasyfikacjach: 1 miejsce w klasyfikacji generalnej mężczyzn, 8 miejsce w klasyfikacji generalnej kobiet i 3 miejsce w klasyfikacji AZS.

Rafał Małys

Wydział Artystyczny

Koncerty

12 maja w Filharmonii Lubelskiej odbył się koncert w ramach obchodów jubileuszu 50-lecia kształcenia artystycznego w UMCS. Wystąpili: Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Lubelskiej, Chór Akademicki UMCS im. J. Adwigi Czerwińskiej (kierownik: prof. dr hab. Urszula Bobryk), Chór Instytutu Muzyki UMCS, Akademicki Chór Uniwersytetu Medycznego w Lublinie (kierownik: prof. szt. muz. Moniko Mielko-Remiszewska), Chór Akademicki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (kierownik: prof. szt. muz. Marzena Zofia Bernatowicz), dr hab. szt. Jakub Niedoborek (gitara), dr hab. szt. Małgorzata Krzemińska-Sribniak, prof. UMCS (fortepian), dr. hab. Piotr Wijatkowski, prof. UMCS (dyrygent).

24 maja w Instytucie Muzyki odbył się jubileuszowy koncert studentów, przygotowany przez Katedrę Pedagogiki Instrumentalnej i Teorii Muzyki, Katedrę Chóralistyki i Kształcenia Wokalnego oraz Instytutowy Zespół Badawczy.

Wystawy

25 maja odbył się wernisaż wystawy Dyplomy 2022, na której zaprezentowano dyplomy artystyczne studentów kierunków plastycznych z 2022 r. W Galerii Wydziału Artystycznego przy ul. Zana 11 miał miejsce wernisaż grafik oraz malarstwa, natomiast w Centrum ECO-TECH-COMPLEX przedstawiono dyplomy z rzeźby.

26 maja w Domu Kultury Kalinowszczyzna odbył się wernisaż prac studentów wykonanych w Pracowni Serigrafii pod kierunkiem dr. szt. Amadeusza Popka. W wystawie wzięli udział: Michał Żyszkiewicz, Valeriia Cholovska, Roman Simakov, Natalia Klimowicz, Paulina Policha, Wojciech Cegłowski, Barbara Rybińska, Palina Azinka, Weronika Sokołowska, Julia Kulczuga, Oliver Radzikowski, Kinga Zarzeka, Miruna Gheordunescu, Aleksandra Kotowicz, Katarzyna Chmiel, Yuliana Muhli, Róża Kowalczyk, Viktoriia Piankovska, Maryia Ramaniuk, Anastasiia Shashkova, Angelika Jastrzębska, Ivanna Tsotyka, Daria Hryshaienko, Nikola Lupa,

Izabela Kiernicka, Anastasiya Kanavaliuk, Natalia Santer, Magdalena Kielar, Paulina Oleksiej, Maryla Bohush, Valeriia Malasheuska, Agata Juśkiewicz, Diana Yurevich, Aliaksandra Bushehyk, Monika Sitarz, Marlena Mojżesz, Klaudia Sikora, Patrizia Kot, Julia Litwinek, Natalia Smorongiewicz, Anna Siemińska.

26 maja w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki UMCS odbył się wernisaż wystawy Arkadiusza Karapudy „Parergon”. Wystawa jest eksperymentem polegającym na dekonstrukcji epigraficznych prac artysty. Termin „parergon” (*para* – poza, *ergon* – dzieło), będący tytułem wystawy, określa to, co sytuuje się obok głównego przedstawienia i stanowi przestrzeń pomiędzy właściwym dziełem a jego otoczeniem.

Wydarzenia

11 maja w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyło się Lubelskie Forum Muzyki Improwizowanej. W ramach pierwszej części wydarzenia zorganizowano panel dyskusyjny, podczas którego publiczność miała możliwość spotkania się z najwybitniejszymi polskimi improwizatorami: Krzysztofem Knittem, Adamem Bałdychem, Zbigniewem Chojnackim, Agą Derlak, Dorotą Miśkiewicz, Mikołajem Trzaską, Adamem Wendtem. Dyskusję poprowadzili: dr Andrzej Białkowski, prof. UMCS z Instytutu Muzyki oraz jeden z najwybitniejszych współczesnych autorów powieści kryminalnych, a jednocześnie badacz i ekspert w dziedzinie muzyki jazzowej – Mariusz Czubaj.

Drugą część forum stanowił koncert zespołu Adam Bałdych Duo, na którym legendarny skrzypek jazzowy wystąpił ze znakomitą pianistką Krzysztofem Dysem.

17 maja w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Centrum Kultury w Lublinie dr hab. Marcin Maron w ramach XIV edycji otwartych wykładów z historii sztuki „Sławne, emblematiczne, kontrowersyjne wędrówki dzieł i arcydzieł w kulturze” wygłosił prelekcję pt. *Rękopis znaleziony w Saragossie. Wędrujące motywy kultury*.

Goście

W dn. 17–19 maja gościem Instytutu Muzyki był prof. Dariusz Terefenko z prestiżowej amerykańskiej uczelni muzycznej Eastman School of Music – University

of Rochester, wybitny specjalista w dziedzinie historii i teorii jazzu, harmonii oraz improwizacji. Prof. D. Terfenko jest autorem książek: *Jazz Theory – From Basic to Advanced Study* (Routledge, 2017), *Jazz Theory Workbook* (Routledge, 2019), *Jazz Voicings for Piano – The Complete Linear Approach* (Advance Music, 2018), które cieszą się ogromną popularnością na wielu uczelniach artystycznych na świecie oraz wśród profesjonalnych muzyków. Podczas pobytu na naszym Uniwersytecie poprowadził warsztaty dla studentów z zakresu improwizacji jazzowej.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Sukcesy

Projekt dr. Piotra Kopera z Katedry Genetyki i Mikrobiologii pt. „Plazmidom bakterii *Legionella* – znaczenie horizontalnego transferu genów w ewolucji i wirulencji czynnika etiologicznego legionellozy” został zakwalifikowany do finansowania w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki SONATA 18. Projekt zakłada przeprowadzenie badań, które dadzą odpowiedź na pytanie, jakie mechanizmy są odpowiedzialne za zmienność bakterii *Legionella*, mogącą prowadzić do pojawiania się w populacji szczepów chorobotwórczych. Będzie realizowany poprzez zastosowanie eksperymentów molekularnych wspieranych analizami bioinformatycznymi, które są rozwijane w Instytucie Nauk Biologicznych.

Wydarzenia

17 maja pracownicy wydziału wspólnie posadzili drzewa i krzewy. Rośliny zostały w sposób merytoryczny wybrane przez dr hab. Małgorzatę Wrzesień i mgr Karolinę Tymoszuak tak, aby naturalnie wkomponowały się w już istniejącą roślinność, uzupełniając ją i ubogacając jej bioróżnorodność. Posadzono kilka odmian róż, krzewuszek, magnolii i buków. Był to pierwszy etap rewitalizacji zieleni wokół budynku wydziału.

18 maja w Galerii pod Palmą odbył się Dzień Doktora. Studenci IV roku Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych przedstawili na wydarzeniu wy-

niki swoich czteroletnich badań. Na przygotowanych posterach znalazło się wiele wnikliwych analiz i zaskakujących wniosków. Wydarzenie umożliwiło wymianę doświadczeń między młodymi badaczami rozpoczynającymi swoją karierę naukową oraz pracownikami naukowymi z większym doświadczeniem.

Ruszył projekt „Czego potrzebują zapylacze? Edukacja ekologiczna na rzecz ochrony owadów i roślin”, finansowany ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie z Programu Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej. Zakres tematyczny projektu obejmuje zagadnienia odnoszące się do: ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony bioróżnorodności ze szczególnym uwzględnieniem lokalnego środowiska przyrodniczego i więzi człowieka z naturą, podejmowania decyzji konsumenckich respektujących konieczność ochrony zasobów środowiska oraz promocji postaw prośrodowiskowych. W związku z rozpoczęciem projektu 18 i 19 maja gościliśmy na wydziale uczniów ze Szkoły Podstawowej nr 3 w Łukowie oraz grupę seniorów ze Stowarzyszenia „Gang Poszukiwaczy Szczęścia”. Uczestnicy aktywnie brali udział w zorganizowanych warsztatach.

20 maja w Muzeum – Zespole Synagogałnym we Włodawie miał miejsce wernisaż wystawy „Zielnik w grafikach Konstantego Prószyńskiego”. Za wybór najpiękniejszych prac ze zbiorów Wydziału Biologii i Biotechnologii oraz Instytutu Nauk Biologicznych UMCS odpowiadała dr Monika Kozłowska. Wystawa będzie czynna do końca sierpnia.

23 maja w ramach cyklu „Naukowe Spotkania INB” dr Eva Raudonytė-Svirbutavičienė z Instytutu Chemii Uniwersytetu Wileńskiego wygłosiła wykład pt. *Marine pollution and functional inorganic materials for environmental applications*. Spotkanie było okazją do międzynarodowej wymiany doświadczeń naukowych.

24 maja odbyło się kolejne spotkanie w ramach inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych pt. „Naukowe 60 minut” – cyklicznie odbywających się wykładów online z naukowcami o uznanym dorobku w kraju i za granicą oraz młodymi, obiecującymi badaczami. Gościem

była dr hab. Halina Kucharczyk, prof. UMCS z Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody. Zaprezentowała wykład pt. *W domu, ogrodzie, lesie... Wciornastki wokół nas*. Było to kolejne spotkanie związane tematycznie z obchodami 100-lecia utworzenia Polskiego Towarzystwa Entomologicznego. Uczestnicy zapoznali się m.in. z przedstawicielami rzędu *Thysanoptera*, które są szkodnikami naszych domowych i uprawnych roślin.

25 maja po raz pierwszy świętowaliśmy Dzień Ważki. Spotkanie zorganizowali: Wydział Biologii i Biotechnologii UMCS, Ogród Botaniczny UMCS, Wydział Biologii Środowiskowej Uniwersytetu Przyrodniczego oraz Polskie Towarzystwo Entomologiczne (Oddział w Lublinie i Sekcja Odonatologiczna). Dzień Ważki jest świętem nowym i rodzimym. Począwszy od ostatniej dekady XX w. znacząco wzrasta liczba miłośników ważek w Polsce. Data nie jest przypadkowa. Dzień ten obchodzimy ku pamięci Edmonda de Selys Longchamps, wielkiego belgijskiego entomologa i znawcy ważek, który urodził się 25 maja 1813 r. W okolicy stawów w Ogrodzie Botanicznym zorganizowana została ekspozycja larw i wylinek ważek. Uczestnicy mogli sami wyszukać larwy w próbach hydrobiologicznych pobranych z ogrodowych stawów, obserwować i łowić dorosłe osobniki ważek czy też znaleźć ich wylinki. Warunki pogodowe pozwoliły na zaobserwowanie 6 gatunków ważek. W wydarzeniu udział wzięło ok. 100 osób.

26 maja odbyły się pierwsze warsztaty w ramach projektu „Objazdowy Festiwal Nauki”, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Edukacji i Nauki. Jego główne cele to m.in.: odwiedzenie z warsztatami ośrodków, których uczniowie i podopieczni nie mogą uczestniczyć w stacjonarnych warsztatach na wydziale (głównie szkoły wiejskie z województwa lubelskiego, świetlice, ośrodki opiekuńcze, Szpital Dziecięcy w Lublinie); wzbogacenie treści programowych realizowanych w szkołach poprzez działania doświadczonych naukowców oraz społeczności studenckiej wydziału; popularyzacja i propagowanie nauki w sposób przystępny dla dzieci i młodzieży. Pierwszym przystankiem na festiwalowej trasie była Szkoła Podstawowa im. Kajetana Koźmiana w Bychawce. Uczniowie trzech klas wzięli udział w warsztatach dotyczących enzymów, które poprowadziła prof. dr hab. Anna Jarosz-Wilkołazka.

Sukcesy

Na 48. Międzynarodowej Wystawie Wynalazków w Genewie dr Andrzej Puszką z Katedry Chemii Polimerów wraz z prof. dr. hab. inż. Januszem W. Sikorą z Katedry Technologii i Przetwórstwa Tworzyw Polimerowych na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lubelskiej otrzymali brązowy medal oraz nagrodę indywidualną King Abdulaziz University z Arabii Saudyjskiej za swój wynalazek – układ uplastyczniający wytlaczarki ślimakowej. Nagrodzony wynalazek może mieć zastosowanie w maszynach przemysłu przetwórstwa tworzyw polimerowych, spożywczego i kosmetycznego, celem zwiększenia efektywności procesu mieszania i ujednorodniania właściwości cieplnych, mechanicznych i innych oraz struktury wytłaczanego materiału, zwiększając znacząco jakość otrzymywanych wytworów lub substancji.

Katedra Radiochemii i Chemii Środowiskowej otrzymała dotację z europejskiego programu wymiany „One Planet Fellowship Programme”, finansowanego przez Fundację Agropolis z Francji w ramach umowy grantowej podpisanej z Komisją Europejską. Dzięki dotacji, pod opieką naukową prof. dr. hab. Patryka Oleszczuka, staż badawczy w UMCS zrealizuje dr Doris Akachukwu z Michael Okpara University of Agriculture w Nigerii. Program przewiduje także wymianę naukowców z Polski i wybranych uniwersytetów w Afryce. Wartość projektu to 36 492 euro. W Programie OPFP do współpracy zostały zaproszone tylko dwa polskie uniwersytety: UMCS oraz Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie.

Konferencje

W dn. 25–29 kwietnia prof. dr hab. Paweł Szabelski z Katedry Chemii Teoretycznej brał udział w konferencji naukowej pt. „Surfaces, Interfaces and Coatings Technologies (SCIT2023)” w ramach prowadzonego projektu pt. „Modelowanie teoretyczne metaloorganicznych struktur pośrednich w powierzchniowej syntezie niskowymiarowych polimerów kowalencyjnych”. Tematem konferencji, zorganizowanej w Lizbonie (Portugalia),

były zagadnienia z zakresu modyfikacji powierzchni i syntezy warstw zaadsorbowanych o kontrolowanych właściwościach fizykochemicznych. Profesor podczas wydarzenia przedstawił prezentację pt. „Controlling porosity of adsorbed polymeric overlayers: Monte Carlo simulations of the Ullmann coupling of halogenated PAHs”, dotyczącą modelowania teoretycznego metalloorganicznych prekursorów 2D sieci kowalencyjnych.

Goście

Podczas trwającego w dn. 10–12 maja spotkania studentów i przedstawicieli akademickich z uczelni zrzeszonych w konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA Pracownię Technologii Światłowodów zwiedził prof. Konstantinos Petridis z Wydziału Inżynierii Elektronicznej na Hellenic Mediterranean University (Grecja), który jest również dyrektorem Biura Stosunków Międzynarodowych HMU. Prof. K. Petridis spotkał się z dr. hab. Pawłem Mergo, prof. UMCS, kierownikiem Pracowni Technologii Światłowodów oraz jego pracownikami. Wizyta miała na celu poznanie dostępnej aparatury naukowo-badawczej oraz nawiązanie współpracy naukowej i dydaktycznej.

Wyjazdy

Prof. dr hab. Wojciech Gac z Katedry Technologii Chemicznej w dn. 15–30 kwietnia uczestniczył w wyjeździe naukowym jako profesor wizytujący w Ecole Centrale de Lille we Francji w ramach programu „Professeurs invités 2023”. W trakcie pobytu nawiązał współpracę naukową dotyczącą badań nad nowymi typami katalizatorów uwodornienia CO₂ oraz zastosowania technik spektroskopowych *in situ* w celu lepszego zrozumienia zjawisk zachodzących podczas ich syntezy i działania. Profesor prowadził także wykłady i seminaria dla pracowników oraz studentów Ecole Centrale de Lille.

W dn. 14–26 maja prof. dr hab. Janusz Ryczkowski z Katedry Technologii Chemicznej przebywał jako profesor wizytujący w Uniwersytecie w Lille (Francja) w ramach programu „International invited speaker”. W trakcie pobytu prowadził wykłady dla dyplomantów, doktorantów i pracowników z tematyki obejmującej zagadnienia związane z: katalizą heterogeniczną, zastosowaniem spektroskopii IR w badaniach katalitycznych, kierunkami wykorzystania dwutlenku węgla. Odbił też roz-

mowy z przedstawicielami różnych grup badawczych zajmujących się badaniami katalitycznymi. Wizyta stanowiła ponadto okazję do zapoznania się z nowoczesną aparaturą naukową, jaką dysponuje ośrodek francuski.

W dn. 22–26 maja prof. dr hab. Wojciech Gac z Katedry Technologii Chemicznej w ramach Programu Erasmus+ „Higher Education Staff Mobility for Teaching – KA131-HED” prowadził zajęcia na Uniwersytecie Patras (Grecja) z zakresu wybranych aspektów utylizacji dwutlenku węgla z wykorzystaniem materiałów katalitycznych.

Naukowcy w mediach

Dr hab. Wojciech Rżysko, prof. UMCS i dr Łukasz Baran z Katedry Chemii Teoretycznej wystąpili w jednym z odcinków programu *Uwaga! Naukowy Bełkot* pt. „Dlaczego lód jest śliski?”, prowadzonego na kanale YouTube przez Dawida Myśliwca – znanego popularyzatora nauki. Naukowcy wystąpili jako konsultanci merytoryczni przy próbie wyjaśnienia zjawiska śliskości lodu.

Wydział Filologiczny

Sukcesy

24 maja prof. dr hab. Feliks Czyżewski, badacz onomastyki i dialektologii słowiańskiej, wieloletni dyrektor Instytutu Filologii Słowiańskiej na uroczystym posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Łódzkiego z okazji 78. rocznicy jego utworzenia otrzymał medal „Universitatis Lodzensis Amico”. Profesor został uhonorowany medalem za wieloletnią, bliską współpracę z naukowcami UŁ.

Konferencje

W dn. 18–19 maja dr hab. Anna Pastuszka i dr hab. Jolanta Pacyniak z Katedry Germanistyki wzięły udział w dwujęzycznej międzynarodowej konferencji literaturoznawczej „Lęk w literaturze współczesnej. Transfer – recepcja – przekład”, zorganizowanej przez Instytut Literaturoznawstwa Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego w Częstochowie. Dr hab. A. Pastuszka wygłosiła referat *Angst vor dem Anderen und ihre*

Überwindung. Die kosmopolitische Perspektive von Ilija Trojanow, a dr hab. J. Pacyniak przedstawiła prelekcję *Narrative Strukturen der Bedrohung in „1000 Serpentin- en Angst“* Oliwia Wenzels.

Wydarzenia

9 maja na wydziale świętowano Dzień Europy, zorganizowany przez Centrum Europejskie UMCS. Święto to upamiętnia deklarację Schumana z 9 maja 1950 r. W spotkaniu uczestniczyli: prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak (WPiA); dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS; p.o. dyrektor Centrum Europejskiego dr hab. Sylwia Kucharuk, prof. UMCS oraz goście specjalni (w formule online): dyrektor Europejskiego Centrum Uniwersyteckiego w Nancy prof. Yves Petit oraz konsul honorowy RP w Nancy Czesław Bartela. Uroczystość połączona była z promocją kierunku prawo międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej (studia II stopnia), który umożliwia uzyskanie podwójnego dyplomu: UMCS oraz Uniwersytetu Lotaryńskiego w Nancy.

13 maja prof. dr hab. Dariusz Chemperek z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa wygłosił w Muzeum Regionalnym w Zwoleniu wykład pt. *Jan Kochanowski na Roztoczu: poezja, ekologia, geografia*. Wykład odbył się w ramach ogólnopolskiej akcji Noc Muzeów.

15 maja mgr Ruth Dominguez Lopez-Abad z Katedry Hispanistyki poprowadziła warsztaty dla uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Lublinie. Tematem warsztatów były znane na całym świecie hiszpańskie seriale (np. *Dom z papieru*) oraz ich znaczenie w uczeniu się języka hiszpańskiego.

Wyjazdy

W dn. 23–29 kwietnia dr Monika Łaszkiwicz z Katedry Tekstologii i Gramatyki Języka Polskiego wygłosiła wykłady i przeprowadziła konwersatoria na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Wileńskiego w ramach programu Erasmus+. Tematyka zajęć dotyczyła stereotypów narodowych w polszczyźnie oraz sposobów ich rekonstrukcji.

Naukowcy w mediach

W maju dr Anna Bendrat oraz dr Izabella Kimak z Katedry Anglistyki i Amerykanistyki gościły w pierwszych

odcinkach serii przybliżającej kulturę Stanów Zjednoczonych „Moja Ameryka”, projekcie realizowanym przez Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS. Dr A. Bendrat opowiadała, czym różni się przemówienie prezydenckie od dramatu, odnosząc się do retoryki politycznej w Polsce, Ameryce i Ukrainie, zaś dr I. Kimak przybliżyła koncepcję swojego najnowszego projektu naukowego dotyczącego pisarzy polskiego pochodzenia i ich relacji z Chicago. Wystąpienia dostępne są na platformie YouTube.

Wydział Filozofii i Socjologii

Wydarzenia

W dn. 19–20 maja w auli wydziału oraz online odbyła się druga edycja festiwalu naukowego „mAIówka – sztuczna inteligencja oraz jej implikacje prawne, filozoficzne, społeczne oraz poznawcze”, zorganizowanego przez Koło Naukowe Kognitywistyki we współpracy ze Studenckim Kołem Naukowym Psychologii „Adesse” i Kołem Naukowym Socjologii Prawa. Wydarzenie było odpowiedzią na nabierający coraz szybszego tempa rozwój technologii.

Podczas panelu konferencyjnego studenci zaprezentowali referaty będące efektem własnych poszukiwań naukowych. Innym punktem festiwalu był blok prelekcyjno-dyskusyjny „Młodzi w IT”, w którym udział wzięli entuzjaści IT, skupiający się na zagadnieniach związanych ze sztuczną inteligencją. Z kolei podczas panelu eksperckiego wykłady wygłosili zarówno praktycy, jak i naukowcy m.in. pracownicy wydziału: dr Marcin Rządyczka – *AI a zdrowie psychiczne. Wprowadzenie do psychiatrii obliczeniowej* oraz dr Kamil Filipek wraz z Kacprem Broniszem – *Sztuczna inteligencja a rynek pracy*. Na uwagę zasługują również wystąpienia gości zagranicznych – założycieli organizacji Radical Data, którzy zachęcali uczestników do dyskusji na temat społecznego wpływu AI, odpowiedzialności za dane, a także opowiedzieli o pozytywnych skutkach projektu Gratitude Machine (wdzięczna AI). Patronat honorowy nad „mAIówką” objął rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, a patronat medialny

sprawowało czasopismo „Filozofuj!”. Wydarzenie zostało zrealizowane przy wsparciu finansowym z Konkursu Grantowego Samorządu Studentów.

Wydział Historii i Archeologii

Wydarzenia

12 maja w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Metaversum – perspektywy i wyzwania dla humanistyki”. Gośćmi ze świata cyfrowego byli: prof. dr hab. Jan Pomorski, dr hab. Andrzej Radomski, prof. UMCS, doktorant z Instytutu Historii mgr Karol Kasprowicz oraz przedstawiciel warszawskiej firmy Workroom Andrzej Horoch. Dyskusja dotyczyła m.in. świata meta w dyskursie historycznym i życiu codziennym oraz tego, czy jesteśmy przygotowani do funkcjonowania w wirtualnej rzeczywistości. Spotkanie zostało zorganizowane przez Koło Metodologiczne Historyków UMCS oraz portal ohistorie.eu.

17 maja w Sali Obrad Rady Wydziału odbyła się dyskusja z prof. dr hab. Przemysławem Wiszewskim z Uniwersytetu Wrocławskiego. Spotkanie uroczyście inaugurowała dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS, dziekan WHiA. Tematem wydarzenia były stosunki polsko-niemieckie w średniowieczu, które zostały opisane w książce pt. *Polska i Rzesza w średniowieczu. Nowi sąsiedzi w środku Europy*. Jej autorami są Norbert Kerken i Przemysław Wiszewski.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Konferencje

W dn. 21–23 kwietnia w Instytucie Matematycznym PAN oraz w dn. 12–14 maja w Instytucie Matematyki Uniwersytetu Gdańskiego członkowie Studenckiego Koła

Naukowego Matematyków „Akademia Platońska” (Józef Ząpańka, Wiktoria Kłysik i Wojciech Mioduski) wzięli udział w konferencji „The Twenty Second Andrzej Jankowski Memorial Lecture”. Głównym prelegentem był prof. Aaron Naber z Northwestern University. Konferencja miała na celu przedstawienie najnowszych wyników z geometrii różniczkowej, w szczególności podanie kontrprzykładu dla hipotezy Milnora.

W dn. 5–7 maja członkowie Studenckiego Koła Naukowego Matematyków „Akademia Platońska” (Michał Adamczyk, Józef Ząpańka, Dawid Kapitan, Wiktoria Kłysik) wzięli udział w Ogólnopolskiej Konferencji Studentów Matematyki „Oblicze”, która odbyła się na Wydziale Matematyki i Informatyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Przygotowali dwa poster, w których ukazali w nowym świetle twierdzenie Arzeli-Ascolego oraz opowiedzieli o kompleksach matematycznych, a także referat dotyczący problemów z dziedziny geometrii przestrzeni Banacha.

W dn. 22–26 maja prof. dr hab. Bożena Pomorska oraz prof. dr hab. Krzysztof Pomorski uczestniczyli w konferencji „Advances and Challenges in Nuclear Fission and Quasi-Fission for the SuperHeavy Elements” w Neapolu (Włochy). Prof. K. Pomorski wygłosił referat pt. *On the stability of Super Heavy Nuclei*.

Wydarzenia

26 kwietnia na wydziale zostały zorganizowane zajęcia dla trzecioklasistów ze Szkoły Podstawowej nr 38 w Lublinie. Dzieci zagrały w grę Piramida matematyczna, która daje możliwość zabawy połączonej z nauką, ponieważ rozwija u dziecka zdolność myślenia i zapamiętywania. Uczy też wytrwałości, wzmacnia koncentrację i skutecznie pomaga przezwyciężyć trudności w procesie uczenia się. Zajęcia poprowadziły: dr Anna Gąsior, dr Anna Bednarska, dr Magdalena Skrzypiec oraz dr Anna Walczuk.

26 kwietnia dr Marek Gorgol i dr Małgorzata Wiertel przeprowadzili warsztaty pn. „Elektryczność – klocki” oraz „Elektryczność – laboratorium” dla uczennic oraz uczniów Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Lublinie. Dr M. Gorgol wygłosił także wykład pt. *Promieniotwórczość wokół nas*.

W dn. 9–10 maja odbyły się zajęcia dla uczennic i uczniów Szkoły Podstawowej nr 38 w Lublinie. W ramach zajęć dzieci uczyły się o parkietach, a także zagrały w matematyczne gry. Zajęcia poprowadziły: dr Anna Gąsior, dr Anna Bednarska oraz dr Magdalena Skrzypiec.

11 maja wydział odwiedzili uczniowie oraz uczennice Prywatnego Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie. Zwiedzili m.in. Lubelskie „Muzeum Fizyki” oraz wydziałową bibliotekę.

12 maja odbyło się spotkanie z członkami Stowarzyszenia Polskich Profesjonalistów Sektora Kosmicznego (PSPA) oraz z przedstawicielami Polskiej Agencji Kosmicznej i Fundacji „SpaceShip”. Mateusz Łukowski z Instytutu Agrofizyki PAN przedstawił prezentację pt. „Woda źródło życia – spojrzenie z kosmosu”, Michał Lutek mówił o satelitach i paragrafach, czyli o tym, co należy wiedzieć o prawie kosmicznym, Michał Pilecki z Polskiej Agencji Kosmicznej omówił kwestie związane z bezpieczeństwem infrastruktury na orbicie, Marcin Giza z Fundacji „SpaceShip” opowiedział o tym, dlaczego Wszechświat jest niesamowity, a Kinga Gruszecka przedstawiła perspektywy rozwoju polskiego sektora kosmicznego.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

26 kwietnia w Narodowym Instytucie Kultury i Dziedzictwa Wsi w Warszawie odbyło się uroczyste wręczenie nagród w konkursie „Korzenie i skrzydła” na najlepszą pracę magisterską na temat kultury i dziedzictwa obszarów wiejskich w Polsce. Drugą nagrodę zdobyła absolwentka kierunku gospodarka przestrzenna mgr inż. Emilia Niedźwiedz za pracę napisaną w Katedrze Gospodarki Przestrzennej pt. *Znaczenie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w rozwoju gmin Krzczonowskiego Parku Krajobrazowego*, której promotorem była dr hab. Bogusława Baran-Zgłobicka, prof. UMCS.

Dr Piotr Bartmiński z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji został powołany na członka (z prawem głosu) Komitetu Technicznego (KT) nr 192 ds. Ogólnych i Fizyki Gleby, działającego w ramach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego.

Konferencje

„Współczesne trendy w turystyce – szanse, perspektywy, zagrożenia” to tytuł II Ogólnopolskiej Studencko-Doktoranckiej Konferencji Naukowej, która odbyła się 12 maja w formie hybrydowej: online oraz na wydziale. Konferencja została zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Turystyki i Rekreacji „Globtroter” pod opieką dr. Grzegorza Iwanickiego z Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej. Podczas wydarzenia poruszono tematy związane z aktualną problematyką turystyki w ujęciu lokalnym, regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Referaty przedstawiło 57 prelegentów z 25 uczelni, w tym 12 reprezentantów WNoZiGP. Wydarzenie objęte zostało patronatem honorowym przez rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego; dziekana WNoZiGP dr Jolantę Rodzoś, prof. UMCS; dyrektora Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej dr. hab. Wojciecha Janickiego, prof. UMCS; dyrektora Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku dr. hab. Sławomira Terpiłowskiego, prof. UMCS oraz dyrektora Lubelskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej Dorotę Lachowską.

Wydarzenia

Odbyły się ostatnie w tym semestrze odczyty w ramach spotkań Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego. 27 kwietnia mgr Stanisław Kusiak wygłosił prelekcję pt. *Gdzie niedźwiedzie piwo warzą, czyli rzecz o Bieszczadach i bieszczadnikach*, 11 maja prof. dr hab. Tadeusz Palmowski zaprezentował odczyt pt. *Lofoty*, a 18 maja mgr Alina Lewicka-Strzok opowiedziała o *Wenecji w kulturze*.

W dn. 10–12 maja na UMCS gościli przedstawiciele Erasmus Student Network (ESN) z uczelni zrzeszonych w konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA (Advanced Technology Higher Education Network Alliance). W ramach wydarzenia dr Dagmara Kociuba z Katedry Gospodarki Przestrzennej wygłosiła prelekcję pt. *Student Academic Clubs – the best way to develop*

students' skills, interests and competencies, podczas której omówiła zagadnienia związane z działalnością kół naukowych w UMCS, m.in. aspekty formalno-prawne, organizacyjne, finansowanie i główne formy aktywności. Podzieliła się też swoimi doświadczeniami jako opiekun Studenckiego Koła Naukowego Planistów „SmartCity”.

23 maja w auli wydziału miało miejsce spotkanie z przedstawicielkami firmy Wizz Air pt. „Przygotowanie do rekrutacji dla stewardess i stewardów”. Wydarzenie odbyło się w ramach cyklu „Umiem w Karierę!”, organizowanego przez Biuro Rozwoju Kompetencji UMCS. Studenci mieli okazję m.in. dowiedzieć się, jak wygląda dzień z życia stewardessy/stewarda oraz co firma oferuje pracownikom. W wydarzeniu uczestniczył prodziekan ds. studenckich WNoZiGP prof. dr hab. Wojciech Zgłobicki.

Publikacje

Dr Marcin Siłuch, dr Piotr Bartmiński i prof. dr hab. Waldemar Kociuba z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji w czasopiśmie „Applied Sciences” (100 pkt wg Wykazu Czasopism MEiN) opublikowali artykuł pt. *The Impact of Water Availability on the Discriminative Status of Nitrogen (N) in Sugar Beet and Celery Using Hyperspectral Imaging Methods*.

Dr Andrzej Jakubowski z Katedry Geografii Społeczno-Ekonomicznej w czasopiśmie „Regional Studies” (140 pkt wg Wykazu Czasopism MEiN) opublikował artykuł pt. *Towards cohesion at the interface between the European Union states? Cross-border asymmetry and convergence*.

W czasopiśmie „Energies” (140 pkt wg Wykazu Czasopism MEiN) ukazała się publikacja autorstwa m.in. dr Dagmary Kociuby z Katedry Gospodarki Przestrzennej i prof. dr. hab. Waldemara Kociuby z Katedry Geologii, Gleboznawstwa i Geoinformacji pt. *Toward the Smart City Ecosystem Model*.

Naukowcy w mediach

W marcu na wydziale odbyła się prelekcja dr. hab. Leszka Gawrysiaka pt. *O geomorfonach, czyli jak komputer widzi rzeźbę terenu*, zorganizowana w trakcie obchodów Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii.

Nagranie prelekcji zostało opublikowane na kanale YouTube Telewizji Akademickiej TV UMCS.

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Doktoraty

3 kwietnia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Sylwii Huczuk-Kapłuk. Tytuł pracy: *Efektywność programu wspierającego funkcjonowanie nieletnich w rodzinie*. Recenzenci: dr hab. Anna Karłyk-Ćwik, prof. DSW oraz dr hab. Irena Mudrecka, prof. UO. Promotor: dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr hab. Anna Wiatrowska. Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki na posiedzeniu 22 maja przyjęła uchwałę o nadaniu mgr Sylwii Huczuk-Kapłuk stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

Wydarzenia

W dn. 23–25 maja na wydziale gościli: prof. Menşure Alkış Küçükaydın, prof. Hafize Gümüş oraz prof. Rahime Filiz Ağmaz z Necmettin Erbakan University w Konya (Turcja). Wizyta odbyła się w ramach mobilności edukacyjnej Programu Erasmus+.

Prof. Menşure Alkış Küçükaydın wygłosiła dwa wykłady: *Ten Myths of Science and Dispelling the Myth* oraz *Contextualizing nature of science instruction in socioscientific issues*. Z kolei prof. Hafize Gümüş przygotowała spotkania dotyczące zagadnień związanych z wykorzystaniem filmów w edukacji: „What is Education? What is cinema? Using movies in education” oraz „Opinions of pre-service teachers on the contribution of the «Educational Films» course to their professional development”. Natomiast prof. Rahime Filiz Ağmaz zaprezentowała wykłady związane z wykorzystaniem technologii w nauczaniu. Obejmowały one następujące obszary: Educational Technology, Using Technology in the Classroom, Using Web 2.0 Tools in the Classroom. W organizację wizyty zaangażowane były: prodziekan ds. jakości kształcenia dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS, dr hab. Beata Bednarczuk, prof. UMCS, dr Alicja Lisiecka oraz dr Dorota Chimicz.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Habilitacje

12 maja Rada Naukowa Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach na podstawie wniosku komisji habilitacyjnej w składzie: przewodniczący: prof. dr hab. Janusz Adamowski (Uniwersytet Warszawski), recenzenci: dr hab. Evelina Kristanova (Menedżerska Akademia Nauk Stosowanych w Warszawie), dr hab. Rafał Leśniczak (Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), prof. dr hab. Wiesława Piątkowska-Stepaniak (Uniwersytet Opolski), dr hab. Bernard Kołodziej (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu), sekretarz: dr hab. Ewa Nowak-Teter (UMCS), członek komisji: dr hab. Anna Granat (UMCS), podjęła uchwałę o nadaniu dr. Rafałowi Śpiewakowi stopnia doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach. Osiągnięcie naukowe: monografia pt. *Spółczesność – naród – państwo na łamach „Gościa Niedzielnego” 1923–1939*.

Sukcesy

Prof. dr hab. Maria Marczevska-Rytko z Instytutu Nauk o Polityce i Administracji została stypendystką Tempus Public Foundation (TPF) w ramach programu Bilateral State Scholarship. Profesor realizuje projekt badawczy „Direct Democracy in Hungary and Poland in 1989–2022. Comparative Analysis”. Dwumiesięczny pobyt naukowo-badawczy jest realizowany w Katolickim Uniwersytecie Pétera Pázmánya w Budapeszcie.

Konferencje

Prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach oraz dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS, prodziekan ds. studenckich WPiD 15 maja wzięły udział w corocznej ogólnopolskiej konferencji jednostek prowadzących badania w zakresie nauk o komunikacji społecznej i mediach. Dyskutowano m.in. o efektach ewaluacji dyscypliny, pozycji czasopism medioznawczych w Polsce i trudnościach w pozyskiwaniu grantów w programach krajowych.

W dn. 15–16 maja w Uniwersytecie Wrocławskim odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Studia i perspektywy medioznawcze 4. Media i dziennikarstwo przyszłości”, zorganizowana przez Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UW. Jednym z punktów programu pierwszego dnia wydarzenia była uroczystość wręczenia Nagrody im. Karola Jakubowicza „Media i Demokracja”, którą prowadziła prof. dr hab. Iwona Hofman jako przewodnicząca Kapituły Konkursowej. W dalszej części konferencji została przeprowadzona dyskusja panelowa „Media i dziennikarstwo przyszłości”. Z ramienia INoKSiM w dyskusji udział wzięły prof. dr hab. Iwona Hofman i prof. dr hab. Ilona Biernacka-Ligięza. Z kolei 16 maja dr hab. Anna Granat wygłosiła referat pt. *Postulaty użytkowników mediów wobec dziennikarzy oraz treści i formy informacji zawartych w portalach internetowych* w ramach jednej z sekcji tematycznych konferencji.

Prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM uczestniczyła w międzynarodowej konferencji naukowej z cyklu Etyka Mediów, która odbyła się w Uniwersytecie Jana Pawła II Krakowie w dn. 17–18 maja. Wzięła udział w oficjalnym otwarciu konferencji, a także przewodniczyła sesji plenarnej pt. „Przekraczanie granic w relacji człowiek – maszyna”. Tematem tegorocznych obrad było „Uprzedmiotowanie człowieka, upodmiotowanie maszyny” w kontekście sztucznej inteligencji i jej zastosowania w dziennikarstwie i komunikacji społecznej. Konferencji towarzyszyły spotkania z wybitnymi ekspertami i warsztaty dla studentów.

W dn. 18–19 maja w Akademii Zamojskiej odbyła się trzecia z kolei cykliczna międzynarodowa konferencja naukowa „Zagrożenia bezpieczeństwa w procesach globalizacji”, współorganizowana przez Instytut Nauk o Polityce i Administracji. Przedmiotem dyskusji, w której udział wzięli eksperci z dziedziny wojskowości oraz badacze, była wojna w Ukrainie i jej konsekwencje. W trakcie konferencji wygłoszono blisko 100 referatów i wystąpień, podzielonych na cztery panele tematyczne oraz panel studencki. W wydarzeniu wzięło udział wielu pracowników naukowych i doktorantów INoPiA na czele z prof. dr hab. Markiem Pietrasiem, dyrektorem instytutu.

W dn. 18–20 maja w Zozuli (obwód lwowski, Ukraina) odbyła się 12. edycja International Academic Conference „Information, Communication, Society 2023”, zorganizowana przez Social Communication and Information Activity Department Lviv Polytechnic National University oraz Department of Management Information Systems Vasyl' Stus Donetsk National University, w której uczestniczyli online pracownicy Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach. Referaty wygłosili: dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS; dr hab. Anna Granat; dr Katarzyna Mieczkowska; dr Renata Malesa oraz dr Grażyna Piechota.

26 maja prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM wzięła udział w międzynarodowej konferencji pt. „Hołd złożony Michelowi Hellerowi: spojrzenie nonkonformisty na Rosję”, zorganizowanej przez Ambasadę Francji w Polsce oraz Ośrodek Kultury Francuskiej UW. Wydarzenie dotyczyło współpracy Michała Hellera z Jerzym Giedroyciem oraz dorobku prof. M. Hellera jako historyka sowieckiej Rosji.

Wydarzenia

9 maja grupa studentów politologii i administracji publicznej wzięła udział w wyjeździe do Sejmu RP. Opiekunami i współorganizatorami wycieczki byli pracownicy Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego: dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS i dr Łukasz Lewkowicz oraz dr Marta Drabczuk z Katedry Ruchów Politycznych i Badań Etnicznych. Studenci wysłuchali wykładu na temat parlamentaryzmu polskiego oraz współczesnego funkcjonowania parlamentu. Mieli również możliwość obserwowania 75. posiedzenia Sejmu RP.

10 maja odbyło się kolejne spotkanie Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Profesura i Popkultura w kinie CSK”, podczas którego publiczność oglądała, a następnie dyskutowała o filmie „Jutro nie umiera nigdy” w reżyserii Rogera Spottiswoode'a.

W maju odbyły się trzy kolejne audycje cyklu Profesura i Popkultura. Program z 11 maja został poświęcony niedzieli jako kulturowo wyjątkowemu dniu tygodnia, 18 maja dyskutowano o społecznym

aktywizmie i jego medialnych wymiarach, a 24 maja o operze.

11 maja odbyło się spotkanie z Dominiką Klarą Polonis, absolwentką produkcji medialnej oraz dziennikarstwa i komunikacji społecznej, pracowniczką „Dziennika Wschodniego”. Wykład został poświęcony pracy dziennikarza w warunkach wojennych na przykładzie konfliktu zbrojnego w Ukrainie.

19 maja odbyło się kolejne wydarzenie w ramach cyklu „Spotkanie z książką”, którego organizatorem jest Stowarzyszenie Racja. Spotkanie zostało poświęcone książce *Dzieje głupoty w Polsce* autorstwa Aleksandra Bocheńskiego. Wydarzenie poprowadził biograf autora publikacji dr Ariel Orzełek z Katedry Metodologii i Badań nad XX–XXI w.

24 maja na wydziale gościło 30 uczniów I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Skarżysku-Kamiennej. Spotkanie o charakterze warsztatowo-wykładowym zorganizował dr Łukasz Jędrzejki z Katedry Komunikacji Politycznej. Uczniowie wraz z nauczycielkami: Magdaleną Zabiegło oraz Agnieszką Marczewską uczestniczyli w warsztatach radiowych „Rozgrzewka mikrofonowa” prowadzonych przez mgr Agnieszkę Józwick z Katedry Teorii Mediów oraz w wykładzie dr. hab. Bogdana Borowika z Katedry Komunikacji Politycznej pt. *Konflikt rosyjsko-ukraiński w polskich i zagranicznych mediach. Od protestów studenckich do działań wojennych (2013–2015)*.

29 maja na platformie MS Teams odbyło się otwarte spotkanie z Andrzejem Andrysiakiem, dziennikarzem i wydawcą tygodnika „Gazeta Radomszczańska”. Wydarzenie zostało zorganizowane w ramach zajęć technologia informacyjna, prowadzonych przez mgr Agnieszkę Józwick z Katedry Teorii Mediów.

Publikacje

Nakładem wydawnictwa Sorbonne Université ukazała się monografia pt. *Penser la démocratie et agir en exil. Les leçons de Jerzy Giedroyc et de Kultura, 1947–2000*, której współautorką jest prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM. Książka stanowi interdyscyplinarną interpretację dorobku kręgu „Kultury”

na tle emigracji powojennej. Publikacja jest dostępna do pobrania w postaci bezpłatnego e-booka na stronie wydawnictwa.

Wydział Prawa i Administracji

Habilitacje

17 maja Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych, uwzględniając pozytywną opinię komisji habilitacyjnej w składzie: przewodnicząca: prof. dr hab. Dorota Malec (Uniwersytet Jagielloński), recenzenci: dr hab. Robert Suwaj (Politechnika Warszawska), dr hab. Piotr Stec (Uniwersytet Opolski), dr hab. Anna Agnieszka Machnikowska (Uniwersytet Gdański), dr hab. Sabina Grabowska (Uniwersytet Rzeszowski), członek: dr hab. Grzegorz Smyk, prof. UMCS, sekretarz: dr hab. Radosław Pastuszko, prof. UMCS, podjęła uchwałę o nadaniu dr Marzenie Świstak stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Doktoraty

9 listopada odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Natalii Ożóg. Temat pracy: *Skracanie czasu pracy ze względu na rodzaj lub warunki wykonywania pracy*. Promotor: dr hab. Teresa Liszcz, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Teresa Wyka (Uniwersytet Łódzki) oraz dr hab. Aneta Kowalczyk, prof. UR. Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych na posiedzeniu 17 maja podjęła uchwałę o nadaniu mgr Natalii Ożóg stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Konferencje

5 maja odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Prawo pracy – wpływ nowych technologii”, zorganizowana przez Sekcję Prawa Publicznego Studenckiego Koła Naukowego Prawników UMCS. Podczas konferencji przedstawiono aktualne problemy prawa pracy dotyczące m.in. pracy zdalnej i wpływu nowych technologii na rynek pracy.

Wydarzenia

W dn. 21 kwietnia – 9 maja odbył się Konkurs Historyczno-Prawny, zorganizowany przez Sekcję Historii i Teorii Państwa i Prawa Studenckiego Koła Prawników UMCS we współpracy z Katedrą Historii Państwa i Prawa oraz Studenckim Kołem Naukowym Historyków Prawa. Konkurs składał się z dwóch etapów. Pierwszy etap, który odbył się 21 kwietnia, polegał na rozwiązaniu testu wielokrotnego wyboru i odpowiedzi na pytania otwarte. Uczestnicy z największą liczbą punktów zakwalifikowali się do etapu finałowego, podczas którego przedstawili wypowiedź dotyczącą wylosowanego tematu. Zwycięzcy reprezentowali wydział na Olimpiadzie Historyczno-Prawnej im. M. Szczanieckiego, która odbyła się 29 maja na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

9 maja odbyło się spotkanie eksperckie z radcami Prokuraturii Generalnej RP pn. „Sąd Polubowny przy PGRP – doświadczenia mediacji z udziałem podmiotów sektora publicznego”, zorganizowane przez Studenckie Koło Naukowe Profesji Prawniczych. Spotkanie miało na celu zaprezentowanie funkcjonowania Sądu Polubownego przy PGRP, właściwego do rozpatrywania sporów, w których jedną ze stron jest Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego oraz państwowa osoba prawna.

9 maja odbyły się warsztaty z pisania pozwów na podstawie klauzuli *rebus sic stantibus*, zorganizowane przez Sekcję Prawa Cywilnego Studenckiego Koła Naukowego Prawników UMCS. Warsztaty były prowadzone przez Piotra Olkowskiego z Litigation&Arbitration.

W dn. 10–12 maja na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbył się Ogólnopolski Zjazd Dziekanów Wydziałów Prawa, w którym uczestniczyli: dziekan WPiA UMCS prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak i prodziekan dr hab. Bartosz Liżewski, prof. UMCS. Tematem wystąpień i dyskusji podczas zjazdu były szanse i wyzwania związane z umiędzynarodawianiem badań i procesu kształcenia, problemy transformacji modelu kształcenia doktoranckiego oraz sprawy standaryzacji kształcenia w kontekście aplikacji prawniczych.

Szkoły doktorskie

Goście

19 kwietnia gośćmi Instytutu Sztuk Pięknych oraz Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki byli prof. František Kowolowski (wieloletni dziekan Wydziału Sztuki Uniwersytetu w Ostrawie, artysta wielu mediów sztuki) oraz dr Tomáš Koudela (prodziekan Wydziału Pedagogicznego Uniwersytetu w Ostrawie, artysta, teoretyk sztuki i kurator). Prof. F. Kowolowski wygłosił wykład pt. *Malarstwo i jego relacje z innymi mediami – czeska scena sztuki współczesnej*, a dr T. Koudela przygotował prelekcję pt. *Ostrawska scena sztuki po roku 1989*.

Obydwa wystąpienia kierowane były do doktorantów z artystycznych i humanistycznych dziedzin, zainteresowanych szeroko pojętymi kontekstami obecności sztuk plastycznych w wielomedialnej współczesności. Goście wskazywali na różnorodne uwikłania rozwoju sztuk pięknych w Czechach w nową sytuację polityczną, ekonomiczną i medialną. Interującym aspektem rozmowy z doktorantami po obu wykładach było porównanie sytuacji kształcenia artystów i pozycji instytucji kulturalnych w Czechach i Polsce. Rozmawiano także o różnicach i podobieństwach w sposobie funkcjonowania szkół doktorskich w obu krajach.

W dn. 24–26 kwietnia gościem Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki był prof. Charles Forceville z Uniwersytetu w Amsterdamie. Jego trzydniowe wykłady i seminaria pod wspólnym tytułem „Visual and Multimodal Communication” miały interdyscyplinarną formułę. Uczestniczyli w nich przede wszystkim doktoranci z artystycznych i humanistycznych dziedzin. Wpisywały się w temat przewodni szkoły, czyli szeroko rozumianą kategorię wizualności. Zajęcia koncentrowały się na zagadnieniach związanych z semiotyką społeczną. Profesor, opowiadając o multimodalnym i intermedialnym charakterze naszej kultury i cywilizacji, ilustrował swoje rozważania przykładami własnych badań nad nowymi środkami komunikacji z zastosowaniem metafor wizualnych obecnych

m.in. w książkach z ilustracjami, komiksach, filmach animowanych i szerzej – w nowych mediach.

25 maja w Szkole Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki gościł z wykładem Witold Stelmachiewicz – wybitny artysta i profesor Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Zaproponowany przez niego temat wykładu *Sztuka w kinie / film w malarstwie* nawiązywał do problematyki multimodalności sztuk i mediów, a kierowany był zarówno do doktorantów artystów, jak i humanistów, których interesuje szeroko rozumiana problematyka transmedialności. Bardzo interesująca była rozmowa doktorantów z wykładawcą o inspiracjach jego obrazów, które poza dominującym medium filmowym sięgają także do form reportażowych, fotografii, komiksów. Kontekstem użycia tych motywów na płótnie jest refleksja o związkach wizualnych środków wyrazu w mediach z dominującymi w nowoczesności ideologiami.

Wyjazdy

W okresie od lutego do kwietnia doktorant Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych mgr Brian Chaggu odbywał staż zagraniczny w Department of Political Science and Public Administration of the University of Dar es Salaam w Tanzanii. Jego opiekunem był dr William Walwa. Kwerendy biblioteczne oraz przeprowadzone badania pilotażowe dotyczyły zastosowania tradycyjnych relacji afrykańskich wspólnot w problemie konfliktów o ziemię w Tanzanii.

Od marca do maja doktorantka drugiego roku Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki w dyscyplinie sztuk plastycznych i konserwacji dzieł sztuki mgr Renata Gogol przebywała na dwumiesięcznym stażu w Tamkang University (Wydział Globalnej Polityki i Ekonomii) w New Taipei. Staż mogła odbyć dzięki programowi NAWA STER.

W swojej pracy doktorskiej mgr R. Gogol zajmuje się bliźniami, bazując na autoetnografii, dlatego dzięki programowi miała niepowtarzalną okazję przeprowadzić kwerendy w instytucjach kultury i sztuki Tajwanu, takich jak m.in. Museum of Contemporary Art Taipei, National Taiwan Museum, Tainan Art Museum, National Museum of Tainan Literature, Chiayi Art Museum, AMA Museum.

Przyszłość należy do pierwiastków ziem rzadkich

Rozmowa z prof. dr hab. Dorotą Kołodyńską – kierownikiem Katedry Chemii Nieorganicznej UMCS

Naukowcy z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej od kilku lat odzyskują pierwiastki ziem rzadkich ze zużytych baterii niklowodorkowych, powszechnie nazywanych „paluszkami”. Jak przebiega proces ich odzyskiwania i na czym polega? Jakie korzyści przyniesie to np. naszej planecie?

Może zanim opowiem o naszych osiągnięciach, wyjaśnijmy samo pojęcie „pierwiastki ziem rzadkich” – *rare earth elements* (REE). Wbrew temu, co mówi nazwa, pierwiastki ziem rzadkich nie są wcale takie rzadkie. Wszystkie występują niemal obok siebie, w postaci rozproszonej, w ok. 200 minerałach własnych lub też jako domieszki w minerałach innych pierwiastków. Ich związki o wysokim stopniu czystości produkowane są głównie w Chinach oraz w znacznie mniejszych ilościach w USA, Brazylii czy Rosji. Chiny pod tym względem są prawdziwym monopolistą. Pierwiastki ziem rzadkich odgrywają znaczącą rolę w wielu gałęziach przemysłu, w tym w szczególności w *high-tech*.

Szybki rozwój współczesnego świata powoduje ciągły wzrost popytu na te metale. Jednak sytuacja panująca na globalnym rynku REE, tj. wysokie ceny, ryzyko ograniczenia dostaw, sprawia, że stają się one problematyczne w pozyskiwaniu. Rozwiązaniem tego prob-

lemu jest recykling odpadów, w tym zużytego sprzętu elektronicznego, napędów samochodów hybrydowych i elektrycznych, katalizatorów itp. Obecnie znanych jest kilka technologii odzysku tych pierwiastków z surowców wtórnych. W Europie nie podjęto jednak próby ich recyklingu i otrzymania poszczególnych związków o wysokim stopniu czystości na szeroką skalę. Prawdopodobnie dlatego, że z uwagi na bardzo duże podobieństwo właściwości fizykochemicznych procesy rozdzielania i ich oczyszczania są kosztowne i czasochłonne. Można przyjąć, że uzyskanie kolejnego stopnia czystości tych związków powoduje ponad 10-krotny wzrost ich ceny. A jeżeli weźmie się pod uwagę fakt, że każdego dnia wokół nas powstaje ogromna ilość odpadów w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, tzw. ZSEE, to trudno nam, chemikom, takiej okazji nie wykorzystać. W Katedrze Chemii Nieorganicznej Instytutu Nauk Chemicznych tą problematyką zajmujemy się od lat.

Warto wspomnieć, że gromadzenie i utylizacja zużytych ogniw, czyli popularnych baterii jest przedmiotem regulacji prawnych nie tylko w Europie, ale również w Polsce. Szacuje się, że rocznie sprzedaje się ok. 300 mln sztuk, a więc ok. 7,5 tys. ton baterii i akumulatorów małogabarytowych. Małe i duże „paluszki”,

czyli popularne baterie R3 AAA i R6 AA zna każdy, niezależnie od ich rodzaju. Zgodnie z nowym podziałem ZSEE są one odpadami niebezpiecznymi, dlatego nie powinny trafiać na składowiska. Powoduje to konieczność stosowania różnych metod i technologii ich przerobu ze szczególnym uwzględnieniem odzysku REE. I taką właśnie technologię, na ten moment w skali laboratoryjnej, zaproponował nasz zespół. Związana jest ona z ługowaniem wstępnie przygotowanych odpadów, w tym tzw. masy czarnej, oddzieleniem jonów innych metali z wykorzystaniem procesów wytrącania, filtrowania, rozdzielania mieszaniny lantanowców metodą ekstrakcji i wymiany jonowej, a następnie wydzieleniem tlenków pojedynczych REE o wysokiej czystości (99,9–99,99%).

W artykule przygotowanym przez Panią, prof. Yongming Ju oraz mgr Katarzynę Burdzy, opublikowanym w prestiżowym czasopiśmie „Chemical Engineering Journal”, zaprezentowano wyniki badań dotyczących wykorzystania IDHA – kwasu iminodibursztynowego do odzyskiwania pierwiastków ziem rzadkich. Jakie wnioski płyną z badań?

Warto wspomnieć w tym miejscu o samej idei – w ostatnich latach coraz więcej uwagi poświęca się czynnikom kompleksującym nowej generacji. Odznaczają się one znacznie lepszą biodegradowalnością, stanowią dogodną alternatywę dla tradycyjnych chelatów, takich jak EDTA, HEDTA, NTA oraz DTPA. Krótko mówiąc, charakteryzuje je znacznie korzystniejszy profil ekologiczny i nietoksyczność. Nie stanowią zagrożenia dla systemów biotycznych oraz zdrowia ludzi. Zalicza się do nich m.in.: kwas cytrynowy, etylenodiaminodibursztynowy oraz glutaminowy. W tej grupie znajduje się też kwas iminodibursztynowy, czyli nasz IDHA. Co ważne, jest on już dostępny handlowo – w związku z tym jego cena nie jest wysoka. Od 2005 r. również w Polsce firma ADOB zajmuje się produkcją tego kwasu i – na jego bazie – nawozów o bardzo dobrych parametrach rolniczych. Dlatego biorąc pod uwagę właściwości fizykochemiczne, postanowiliśmy sprawdzić, czy istnieje możliwość tworzenia połączeń kompleksowych z pierwiastkami ziem rzadkich. O ile zachowanie tego kwasu w obecności innych jonów metali – głównie wapnia, magnezu, żelaza itp. (z uwagi na możliwość usuwania np. plam w procesie prania czy efektywnego my-

cia w zmywarkach) – jest opisane w literaturze, o tyle brakowało nam tego typu informacji w odniesieniu do lantanowców. Dlatego podjęliśmy się tych badań.

Wydaje nam się (o ile będzie zainteresowanie ze strony firm recyklingowych), że kwas ten będzie mógł znaleźć zastosowanie w ługowaniu lantanowców ze źródeł wtórnych i, co ważne, możliwe będzie rozdzielanie otrzymanych kompleksów z wykorzystaniem jonitów chelatujących. W naszej pracy badaliśmy układy dwuskładnikowe – zawierające jony Ln(III) i IDHA o różnym stosunku molowym. Zaobserwowaliśmy występowanie trzech głównych form kompleksów (kompleksy typu LnL, kompleksy protonowane LnH_xL oraz hydroksokompleksy $\text{LnL}(\text{OH})_x$), a także, w zależności od badanego układu, jednak w mniejszych ilościach, form bardziej złożonych. Badania specyjalne pozwoliły nam dopasować parametry procesu oczyszczania do charakterystyki prezentowanych układów i wytypować najbardziej optymalne warunki ich rozdzielania. W tym pomogła nam grupa prof. Y. Ju z Nanjing Institute of Environmental Sciences w Chinach.

Kolejne badania oparte o wymienione czynniki kompleksujące są już ukończone i wydają się równie obiecujące – w tym rozdzielanie REE z użyciem kwasu cytrynowego otrzymanego w procesie fermentacji zużytej frytury. Te wyniki uzyskaliśmy dzięki współpracy z naszymi kolegami z Centrum Badań nad Środowiskiem Helmholtza w Lipsku oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Jest to część doktoratu mgr Katarzyny Burdzy ze Szkoły Doktorskiej Nauk Ścisłych i Przyrodniczych naszej Uczelni. Warto dodać, że rozprawa finansowana jest nie tylko ze środków subwencyjnych, ale również w ramach projektu „Inkubator Innowacyjności 4.0”, który jest realizowany przez konsorcjum UMCS oraz Uniwersytetu Medycznego jako wsparcie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacja wyników prac B+R w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach oraz współfinansowany z Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014–2020.

Dlaczego odzyskiwanie pierwiastków ziem rzadkich jest tak ważne? Jakie mają zastosowanie?

Nie zawsze zdajemy sobie sprawę, że każdego dnia korzystamy z urządzeń, które w swym składzie zawierają pierwiastki ziem rzadkich. Wymienić należy tu technologie mobilne i elektronikę – to właśnie do produkcji

Fot. Bartosz Pioli

telefonów komórkowych, tabletów, laptopów i innych urządzeń elektronicznych pierwiastki ziem rzadkich są niezbędne. Nie możemy zapomnieć o ekranach LCD, magnesach trwałych, silnikach i innych komponentach elektronicznych.

Pierwiastki ziem rzadkich są kluczowe w produkcji energii odnawialnej – wiatraki, turbiny wodne i generatory wytwarzające energię wykorzystują magnesy trwałe na bazie neodymu i dysprozu. Dodatkowo, pierwiastki te znajdują zastosowanie w ogniwach słonecznych, bateriach litowo-jonowych i innych technologiach magazynowania energii. Są nieocenione w branży motoryzacyjnej – do produkcji samochodów elektrycznych i hybrydowych. I chociaż zmienia się to w miarę wprowadzania innowacji, to przykładowo Toyota Prius IV generacji zawierała aż 10 kg pierwiastków ziem rzadkich. Dziś potrzeba ich znacznie mniej, ale i tak oczekiwania pozostają. Z kolei w kontekście toczącej się wojny w Ukrainie pierwiastki ziem rzadkich są nieodzowne do produkcji zaawansowanych technologii obronnych: precyzyjnych systemów naprowadzania pocisków, radarów, techniki *stealth*, czyli „niewidzialnych” samolotów, satelitów i innych tego typu urządzeń. A medy-

cyna? Też korzysta z ich unikalnych właściwości m.in. w diagnostyce obrazowej, rezonansie magnetycznym, nowoczesnych terapiach antynowotworowych, implantach medycznych i wielu innych obszarach.

Możliwe jest jeszcze inne wykorzystanie pierwiastków ziem rzadkich?

W mojej opinii będą to technologie kosmiczne – po prostu z pierwiastkami ziem rzadkich bliżej nam będzie do kosmosu. Już dziś lantanowce mają kluczowe znaczenie dla rozwoju i realizacji misji kosmicznych, zapewniając niezbędne komponenty i materiały o wysokiej wydajności i odporności na ekstremalne warunki kosmiczne. Na czoło wysuwają się tu magnesy trwałe stosowane w silnikach rakietowych i satelitach, materiały termoizolacyjne odporne na wysoką temperaturę, tworzące warstwę ochronną przed intensywnym nagrzewaniem podczas powrotu do atmosfery, czy technologie sensorowe – detektory wykorzystywane do pomiaru i monitorowania promieniowania w przestrzeni kosmicznej. Przyszłość należy zatem do pierwiastków ziem rzadkich.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

↑ Od lewej: mgr Alicja Waw-szczak, dr Dominika Fila, prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, dr Justyna Bąk, mgr Katarzyna Burdzy

Jak zrozumieć współczesny świat?

Rozmowa z prof. dr. hab. Markiem Pietrasiem – dyrektorem Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS

29 maja w Trybunale Koronnym została podpisana deklaracja o utworzeniu sieci Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego. Kto był inicjatorem nawiązania współpracy w takiej formie?

To inicjatywa Instytutu Nauk o Polityce i Administracji UMCS przy bardzo ścisłej kooperacji i wsparciu Instytutu Europy Środkowej w Lublinie. Zauważyłem, że w kontekście procesów umiędzynarodawiania, naszej aktywności, obecności w regionalnej Europie, czy nawet w globalnej przestrzeni badawczej i edukacyjnej właściwy jest nam syndrom spóźnionego przybyścia. Wiele elementów w tej globalnej przestrzeni związanej także z dosyć ostrą rywalizacją jest już zajętych przez państwa, które trochę wcześniej się w to włączyły, zwłaszcza przez państwa zachodnie. My jako państwo cichutko pukamy, czasami uchylają nam drzwi szerzej, a czasami uznają za nowicjuszy. Uważam, że nie zasługujemy na takie traktowanie, więc aby to zmienić – w ramach pewnej wspólnoty doświadczeń w regionie Europy Środkowej – musimy wzmocnić nasze relacje i współpracę regionalną. Dzięki temu możemy stać się wartościowym partnerem mającym mocniejsze argumenty we włączaniu się do globalnych procesów badawczych i edukacyjnych.

Dlatego wraz z dr. hab. Beatą Surmacz, prof. UMCS – dyrektorką Instytutu Europy Środkowej uznałem, że obok współpracy „czysto akademickiej” w szybko zmieniającym się świecie, gdzie tendencje, zmiany są często trudne do rozpoznania, ważne będzie dodanie refleksji

analitycznej, która bezpośrednio związana jest z rekomendacjami dla praktyki politycznej. Skutkowało to utworzeniem unikalnej, sieciowo zorganizowanej formuły pięciu partnerów akademickich: dwóch z Ukrainy, dwóch z Litwy i Instytutu Nauk o Polityce i Administracji oraz pięciu partnerów analityczno-ekspertyzowo-doradczych: czterech z Ukrainy oraz Instytutu Europy Środkowej, łączących swoją aktywność i wzajemnie się uzupełniających, bowiem inna jest perspektywa akademicka, a inna analityczna. W ten sposób stworzyliśmy specyficzną formułę współpracy, na mocy której doszło do podpisania deklaracji o utworzeniu sieci Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego.

Wybór Lublina na podpisanie deklaracji nie był przypadkowy?

Nazwa sieci nawiązuje do Trójkąta Lubelskiego – trójstronnego sojuszu powstałego w lipcu 2020 r. w Lublinie, który ma na celu koordynowanie polityk zagranicznych Polski, Litwy i Ukrainy. W związku z tym dla wszystkich partnerów było oczywiste, że deklaracja również zostanie podpisana w tym mieście, zwłaszcza że jest to nasza inicjatywa.

Wspomniał Pan, że sieć będą tworzyć nie tylko ośrodki akademickie, ale także analityczne. Kim zatem są sygnatariusze dokumentu?

Jeżeli chodzi o ośrodki akademickie, to z Ukrainy są to: Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki

Fot. Bartosz Pocił

i Lwowski Uniwersytet Narodowy im. Iwana Franki. Wymienione uczelnie są od wielu lat naszymi partnerami. Mamy z nimi zawarte umowy np. o podwójnym dyplomowaniu, ponadto realizowaliśmy wspólnie różne projekty badawcze. Podobnie jest z Uniwersytetem Michała Römera w Wilnie, z którym współpracujemy przede wszystkim w zakresie dydaktyki. Uznaliśmy, że istnieje potrzeba poszerzenia tego grona o dobre, wartościowe uniwersytety, a takim niewątpliwie jest Uniwersytet Witolda Wielkiego w Kownie. Miałem okazję odwiedzić ten uniwersytet, zobaczyć infrastrukturę, przyjrzeć się realizowanym projektom – to wszystko naprawdę robiło duże wrażenie.

Natomiast jeśli chodzi o ośrodki analityczne, to także nasi sprawdzeni partnerzy, think tanki z Ukrainy, z którymi Instytut Europy Środkowej współpracuje od wielu lat.

A na czym ma polegać ta współpraca?

Przyjęliśmy formułę elastycznej instytucjonalizacji, która ma zapewniać ciągłość współpracy poprzez zasadę rotacji przewodniczenia pracom sieci przez poszczególnych partnerów. Jest rzeczą naturalną, że w tym roku to przewodnictwo objęliśmy my, tzn. Instytut Nauk o Polityce i Administracji i Instytut Europy Środkowej.

Obok przygotowywania raportów, diagnoz i analiz chcemy skoncentrować się także na aktywności badawczej obejmującej m.in. wspólne publikacje, projekty badawcze finansowane ze środków europejskich czy cykliczne konferencje. Będziemy również współpracować w zakresie dydaktyki, ponieważ jest ona dzisiaj bardzo ważna. Musimy pokazywać studentom obraz zmieniającego się świata oraz uczyć ich, jak nie być podatnymi na dezinformację. Pragniemy popularyzować wiedzę, aby oddziaływać na opinię publiczną. Ważną dla nas

rzeczą jest propozycja wydawania „Rocznika Strategicznego Europy Środkowej” (w języku angielskim „Central Europe Strategic Yearbook”), który byłby wizytówką naszego analitycznego potencjału. Oczywiście w tym kontekście niezwykle istotne jest także pozyskiwanie środków finansowych, o czym również rozmawiamy.

Jak widać, te formy aktywności są bardzo różne, w wielu elementach innowacyjne. Mają one zapewniać rozpoznawalność sieci Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego jako zorganizowanej struktury z tożsamością myślenia na bazie wspólnych doświadczeń, wspólnego poczucia zagrożeń, które są i mogą się pojawić w Europie Środkowej.

Jedną z podejmowanych aktywności będzie przygotowywanie raportów i analiz. Kto będzie mógł z nich korzystać?

Widzimy bardzo różnych odbiorców. Przede wszystkim naszym głównym celem jest optymalizacja decyzji podejmowanych przez państwa, które utworzyły Trójkąt Lubelski. Uznaliśmy, że ośrodki polityczne, nie tylko te znajdujące się u władzy, ale także np. opozycja, potrzebują diagnozowania zmieniającej się rzeczywistości międzynarodowej z sugestiami praktycznego działania, z myśleniem o nowej racjonalności. Chcielibyśmy, aby odbiorcami tych działań były także ośrodki akademickie, analityczne z europejskiej przestrzeni badawczej czy edukacyjnej, a nawet w skali całego globu. Ważną motywacją dla nas jest wzmocnienie poprzez wzajemną współpracę badań w zakresie współczesnych stosunków międzynarodowych. Pragniemy, aby odbiorcami byli też studenci, którzy studiuje stosunki międzynarodowe, bezpieczeństwo narodowe, ale również opinia publiczna, zwłaszcza ta jej część, która nie chce być bierna, chce rozumieć współczesny świat.

Czyli możemy powiedzieć, że z jednej strony będą to raporty dla rządów państw obrazujące aktualną sytuację międzynarodową, a z drugiej wskazówki dla zwykłych obywateli, jak rozumieć procesy, które ją warunkują?

Zgadza się. Na bazie diagnozowania rzeczywistości będziemy przedstawiać rekomendacje praktycznego działania, a jednocześnie podejmować aktywności w zakresie edukacji obywatelskiej. Schematy myślenia o Europie, globalnym łańdźcu międzynarodowym, Ro-

sji – jak jeszcze niedawno uważano – pożądanym partnerem do współpracy, zwłaszcza np. w zakresie bezpieczeństwa energetycznego, ulegają przewartościowaniu. Ta wiedza powinna trafiać do zwykłych ludzi, bo kwestie bezpieczeństwa energetycznego, działań dezinformacyjnych ich dotyczą. Chodzi o to, aby przedstawić opinii publicznej adekwatny i uwzględniający wspólnotę doświadczeń historycznych obraz zmieniającego się świata.

Jest to ważne również na poziomie elit politycznych, ponieważ zmienia się globalny układ sił. Co z państwami tzw. globalnego południa, które nie opowiadają się przeciwko Rosji i mają własną racjonalność myślenia? Jej zrozumienie jest istotne. Dzisiaj wiele dylematów dotyczy systemu bezpieczeństwa zbiorowego ONZ, który w przypadku Ukrainy całkowicie zawiódł. Jak zmieniać globalne instytucje? Czy mamy je naprawiać, reformować? Czy może potrzebne jest tworzenie nowych instytucji bezpieczeństwa międzynarodowego? Wiele wskazuje na to, że te istniejące ze względu na uwarunkowania polityczne, ale i formalne, mam na myśli Międzynarodowy Trybunał Karny, nie są w stanie rozwiązać np. problemu zbrodni wojennych czy nawet zbrodni przeciwko ludzkości, których dokonuje Rosja w Ukrainie, bo ani Rosja, ani Ukraina nie są stronami statutu Międzynarodowego Trybunału Karnego. Tego typu pytań jest znacznie więcej. Co z procesami globalizacji? Hiperglobalizacją byliśmy zachwyceni, później zaniepokojeni. Czy świat dalej będzie się globalizował? Rywalizujemy politycznie, wojskowo, gospodarczo, technologicznie, ale współpracujemy w zakresie wspólnych wyzwań cywilizacyjnych, takich jak zmiany klimatu, bo odczuwamy je wszyscy. Te dylematy wymagają nowego sposobu myślenia, diagnozowania.

Nawiązując do sytuacji w Ukrainie, czy jest możliwość zakończenia tego konfliktu w najbliższym czasie i jak wówczas wyglądałaby sytuacja w Europie, zwłaszcza w Europie Środkowo-Wschodniej?

To bardzo trudne pytanie, na które odpowiedź – według mnie – zależy od dwóch czynników. Pierwszym z nich są sukcesy wojskowe Ukrainy. Cele Ukrainy są bardzo proste: odzyskanie terytoriów z 1991 r., czyli Donbasu, Ługańska i Krymu, oraz przywrócenie jej granic z chwili, kiedy powstała. Ale Ukraina deklaruje także wyegzekwowanie od Rosji odszkodowań wojennych

i ukaranie zbrodniarzy wojennych czy (tu jest dyskusja o kwalifikacji tych działań) zbrodni przeciwko ludzkości. To są cele, które są ściśle ze sobą powiązane i w znacznym stopniu uzależnione od skuteczności działań zbrojnych i ofensywy, o której tyle ostatnio słyszymy.

Musimy się również zastanowić nad tym, na ile ta wojna jest autonomiczna w sensie zderzenia potencjałów gospodarczych, społecznych, demograficznych Ukrainy i Rosji, a na ile jest elementem większej gry geopolitycznej, w której biorą udział państwa zachodnie, zwłaszcza Stany Zjednoczone. Nie wiemy, jaka jest ich strategia w odniesieniu do tego konfliktu. Czy Stany Zjednoczone są zdeterminowane we wsparciu Ukrainy, aby mogła zrealizować te trzy wymienione cele? To nie jest takie łatwe, ponieważ Rosja nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału wojskowego i gospodarczego w konfrontacji z Ukrainą. Jej możliwości nadal są dość znaczące, chociaż jest osłabiona.

W słynnym czasopiśmie analitycznym „Foreign Affairs” niedawno ukazał się artykuł, w którym bardzo znani analitycy Richard Haass i Charles Kupchan wskazywali na potrzebę przewartościowania priorytetów Stanów Zjednoczonych, jeżeli chodzi o wojnę w Ukrainie. Mówili o wspieraniu jej w maksymalnej realizacji założonych celów, ale gdyby było to utrudnione, to trzeba zadać sobie pytanie, w jakim zakresie można zrezygnować z głównego celu, czyli pełnej integralności terytorialnej Ukrainy.

Należy włączyć Ukrainę w struktury euroatlantyckie, ale być może w warunkach niepełnego odzyskania terytorium. Przyjmowanie nowych państw członkowskich do Sojuszu Północnoatlantyckiego powinno opierać się na artykule 10 traktatu, tj. wnoszeniu wkładu do bezpieczeństwa obszaru euroatlantyckiego, co w praktyce polega na tym, że żadne państwo mające spór o terytorium z sąsiadami nie ma szans wejścia do NATO, z czego skwapliwie i świadomie korzysta Rosja, „zamrażając” konflikty w Naddniestrzu, Abchazji czy Osetii Południowej. Nie jest wykluczone, że Rosja zechce „zamrozić” okupację terytoriów Ukrainy, mając nadzieję, że w ten sposób zablokuje jej wejście do UE i NATO. Jaką racjonalność działania przyjąć w takiej sytuacji? Czy zmienić dotychczasowe zasady nabywania członkostwa w NATO? Czy jesteśmy gotowi na takie wyzwanie geopolityczne? Czy Zachód może sobie pozwolić na „krok wstecz” w warunkach obecnego woj-

skowego, gospodarczego, politycznego wsparcia udzielanego Ukrainie?

Jak widzimy, tych pytań, problemów związanych z wojną w Ukrainie jest zdecydowanie więcej. Musimy pamiętać o tym, że one nas także dotyczą. Nie jesteśmy w stanie przewidzieć konsekwencji wojny, te związane z geopolitycznym umocowaniem Ukrainy będziemy odczuwać przez wiele lat. Funkcjonujemy w okresie głębokich przewartościowań ładu międzynarodowego i, w zależności od rozstrzygnięć, ich konsekwencje dotkną nas wszystkich, także zwykłych ludzi.

Jak my jako państwo, obywatele mamy się w tej sytuacji odnaleźć?

Zdecydowanie popierać Ukrainę w jej konfrontacji z agresorem. Pamiętajmy, zanim Putin zaatakował Ukrainę 24 lutego 2022 r., to w grudniu 2021 r. sformułował ultimatum pod adresem państw zachodnich Sojuszu Północnoatlantyckiego, aby infrastrukturę wojskową cofnęły na Zachód. Trzeba z tego faktu wyciągać wnioski, o jak wielką stawkę toczy się gra.

Polska ze względu na swoje położenie geopolityczne stała się ważnym państwem, a nawet kluczowym dla transferu pomocy wojskowej i ekonomicznej dla Ukrainy. To wzmacnia naszą pozycję międzynarodową. Ale czy będziemy w stanie ją zachować po zakończeniu tej konfrontacji? Czy potrafimy to przekuć w dobre relacje z UE i Sojuszem Północnoatlantyckim? To ważny moment dla Polski. Zachód już uznał, że popełnił geopolityczne pomyłki dotyczące włączenia się do koncepcyjnego myślenia o przyszłym ładzie międzynarodowym. Czy tę naszą rolę w transferze zdolności wojskowych Ukrainy potrafimy przeobrazić w bycie istotnym partnerem w procesie jej odbudowy? Oczekiwania Europy są takie, że to ma być inna Ukraina. Ukraina 2.0., jak mówią niektórzy, Ukraina demokratyczna, otwarta, z gospodarką rynkową, wykluczająca rolę oligarchów, innowacyjna, nowoczesna, funkcjonująca zgodnie ze standardami określonymi przez część UE jako *sustainability* w odniesieniu do procesów rozwojowych, innowacyjności technologicznej, włączenia się w proces transformacji, który wiąże się z przeciwdziałaniem zmianom klimatu.

Przed nami ogromne wyzwanie, bo nie wiemy, jaka racjonalność myślenia i decyzji będzie nam towarzyszyć.

Rozmawiała Magdalena Cichońska

Fascynująca rola plamki żółtej w oku

Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – kierownikiem Katedry Biofizyki UMCS

W konkursie OPUS 23 Narodowego Centrum Nauki Pana projekt pn. „Mechanizmy molekularne współdziałania ksantofili i retinalu w siatkówce oka człowieka” uzyskał wysokie noty i tym samym otrzymał najwyższą kwotę finansowania wśród laureatów z ramienia UMCS – blisko 2 mln zł. Przybliżmy i wyjaśnijmy naszym Czytelnikom, skąd pomysł na tematykę plamki żółtej w oku? Z jakimi konkretnie badaniami wiąże się realizacja tego projektu?

W Katedrze Biofizyki prowadzimy badania procesu fotosyntezy w roślinach. Jest faktem powszechnie znanym, iż ważną rolę w fotosyntezie odgrywają nie tylko zielone barwniki chlorofilowe, ale również żółte barwniki karotenoidowe, wśród nich luteina i zeaksantyna. Okazuje się, iż te same barwniki są istotnym składnikiem naszej codziennej diety, wraz z innymi składnikami krwi trafiają do naszego oka i akumulują się w centralnej części siatkówki, która to właśnie dzięki ich obecności uzyskała nazwę plamki żółtej. Fakt, iż przy braku obecności luteiny i zeaksantyny w plamce żółtej tracimy zdolność widzenia centralnego, barwnego i precyzyjnego wskazuje, iż obecność ksantofili (bo tak nazywamy tę podklasę karotenoidów) ma ogromne znaczenie dla zdrowia człowieka.

Aby poznać szczegóły mechanizmów, na drodze których barwniki te realizują swoją aktywność biologiczną, zaprojektowaliśmy szereg eksperymentów, prowadzonych zarówno w układach modelowych, jak i na siatkówkach oka ludzkiego pozyskiwanych z banku orga-

nów i tkanek. Wiele lat pracy przy realizacji projektów badawczych związanych z karotenoidami pomogło nam zdobyć doświadczenie, a nawet wyrobić pewną trudno definiowalną intuicję, zarówno w projektowaniu eksperymentów i ich przeprowadzaniu, jak i w interpretacji wyników. Mogę powiedzieć, chociaż brzmi to niezbyt naukowo, że zaprzyjaźniliśmy się z żółtymi barwnikami i może dlatego uchylają czasami przed nami rąbka tajemnic natury. Tajemnic związanych z ich funkcjonowaniem w świecie charakteryzującym się wymiarami mniejszymi o miliard razy w stosunku do tych, jakimi posługujemy się w naszym codziennym życiu. Co ciekawe, czasy charakterystyczne dla zachodzenia typowych procesów molekularnych są rzędu wielkości miliardowych części sekundy. Trudno powiedzieć, co stanowi większe wyzwanie: czy wyobrażenie sobie tak krótkich interwałów przestrzennych i czasowych, czy ich pomiar. Mamy szczęście, że udaje się nam i jedno, i drugie. Właśnie to stanowi podstawę naszych eksperymentów, w ramach których stosujemy techniki obrazowania układów biologicznych w nanoskali, w oparciu o procesy zachodzące w nanoskali czasowej, jak zaniki sygnału fluorescencji.

Proszę opowiedzieć, w jaki sposób była zorganizowana praca nad przygotowaniem wniosku i jak długo trwała? Obecny projekt badawczy jest kontynuacją poprzedniego. Można więc powiedzieć, że przygotowaliśmy się do niego latami. W trakcie badań rodzą się zawsze

Fot. Bartosz Proll

pytania i problemy poznawcze, których rozwiązanie wymaga szczególnej uwagi, projektowania nowych eksperymentów i formowania zespołu badawczego. Wtedy możemy przystąpić do przeprowadzenia wstępnych badań pilotażowych. W zależności od uzyskanych wyników formułujemy zadania badawcze, które stanowią zasadnicze elementy konstrukcyjne nowego projektu.

Nauczyliśmy się, iż przystępując do pracy nad wnioskiem grantowym, musimy uzbroić się w dwa, pozornie przeciwstawne, atrybuty: przekonanie, że nasz wniosek będzie bardzo dobry, bo przecież dotyczy bardzo ciekawej i wartościowej tematyki, a jednocześnie w pokorę, bo przecież już sama idea konkursu niesie w sobie możliwość porażki. Fraza „odmowa finansowania projektu” brzmi dość profesjonalnie i neutralnie, ale tak naprawdę smakuje gorzko. Nie udało nam się uodpornić na tego typu komunikaty, dlatego w przypadku decyzji odmownych świadomie rzucamy się w wir przygotowywania poprawionego wniosku, stosując tę aktywność jako swoisty anestetyk. W naszym przypadku działa to całkiem nieźle. Może dlatego, że zarówno radość z sukcesów, jak i gorzkość porażki rozkładamy na cały zespół. Najważniejsze jest jednak, aby maxi-

mum pracy włożyć na etapie przygotowywania pierwszego wniosku grantowego, tak żeby już wtedy zawalczyć o jego sukces. Ważnym elementem tej aktywności jest dopracowanie hipotezy badawczej oraz zgromadzenie znacznej liczby wyników badań wstępnych, uwiarygadniających jej śmiałość oraz oryginalność, bo takie hipotezy najbardziej nas elektryzują. Przystępując do przygotowywania wniosku grantowego w ramach obecnego projektu badawczego, mieliśmy ten komfort, że dysponowaliśmy wieloma wynikami z poprzednich projektów. Pomimo to poświęciliśmy wiele miesięcy na prowadzenie badań wstępnych poświęconych opracowywaniu, nowemu projektowi badawczemu.

Zatem można powiedzieć, że to nie jest zupełnie nowy obszar badań, bo prace w tym zakresie były już prowadzone w Katedrze Biofizyki, którą Pan kieruje.

Zgadza się, tak jak już wspominałem, w znacznej części badania te są kontynuacją poprzednio realizowanych projektów. Przystępując do obecnego projektu badawczego, mamy więc nie tylko doświadczenie w prowadzeniu bardzo złożonych i zaawansowanych zadań, ale przede wszystkim doświadczenie doskonałej współpracy

Fot. Bartosz Frol

w zespole złożonym m.in. z fizyków spektroskopistów, lekarzy oraz chemików obliczeniowych. W naszym przypadku badania interdyscyplinarne są codziennością. Jesteśmy biofizykami. Wyzwanie stanowi jednak stworzenie zespołu multidyscyplinarnego, w którym nie tylko nauczymy się rozmawiać zrozumiąłem dla wszystkich językiem, ale będziemy sobie nawzajem dostarczać inspiracji do formułowania i rozwiązywania problemów poznawczych, które z natury nie przynależą do żadnej z reprezentowanych przez członków zespołu dyscypliny naukowej. Największą satysfakcję mamy wówczas, gdy fizycy, biologowie, chemicy i lekarze mówią o wspólnych badaniach tym samym językiem, który daleki jest od żargonu rozumianego przez wąskie grono nawet bardzo wybitnych specjalistów.

We wniosku o finansowanie możemy m.in. przeczytać, że „istotny wzrost wiedzy w tej dziedzinie przyspieszy wysiłki wielu ośrodków badawczych na świecie ukierunkowane na opracowanie strategii zapobiegania, spowalniania, a może nawet leczenia degeneracji plamki żółtej”. Czy możemy już dzisiaj stwierdzić, że badania realizowane w ramach projektu mogą być przełomowe dla ludzkości?

Prawie każdego dnia realizacji naszego projektu dowiadujemy się, jak ważne i fascynujące są mechanizmy, dzięki którym żółte barwniki ksantofilowe chronią nasz wzrok przed uszkodzeniami. Jesteśmy przekonani, że wiedza ta przełoży się w krótkim czasie nie tylko na wskazania dietetyczne i skład popularnych farmaceutyków, ale również na konkretne praktyki medyczne skupione na ratowaniu wzroku wobec zwyrodnienia plamki żółtej, schorzenia coraz powszechniej występującego

w społeczeństwach rozwiniętych. Diagnozę dotyczącą zwyrodnienia plamki żółtej związanego z wiekiem (AMD) usłyszy w tym roku ok. 1,5 miliona mieszkańców naszej planety. Oznacza to dla ludzi utratę widzenia centralnego, barwnego i precyzyjnego, co wiąże się ze znacznym pogorszeniem standardu życia oraz niemożliwością wykonywania pracy i wielu praktycznych czynności, jak choćby prowadzenie samochodu czy wybieranie pieniędzy z bankomatu. Wydaje się, że zmniejszenie tej liczby choćby o niewielki procent stanowić może istotny postęp w dbałości o kondycję naszych społeczeństw i warte jest wyczerpanych wysiłków badaczy.

Na sam koniec chciałem zapytać o przyszłość i kolejne plany badawcze zarówno Pana, jak i pracowników z Katedry Biofizyki.

Kontynuujemy nasze prace w trzech obszarach badawczych: związanym z fotosyntezą, antybiotykami w błonach biologicznych oraz w ramach projektu dotyczącego plamki żółtej. Jesteśmy szczęśliwcami, że przez ostatnie lata udało nam się zgromadzić w Katedrze Biofizyki doskonałą aparaturę badawczą. Nasze doświadczenie wskazuje, że ogromnie ważne jest, aby zespół tworzyli entuzjaści badań, na różnym stopniu rozwoju swojej kariery naukowej. Taka formuła umożliwia dzielenie się swoją świeżością i energią przez adeptów nauki, włączając doktorantów i studentów, oraz doświadczeniem przez badaczy bardziej zaawansowanych. Mam nadzieję, że wypracowany przez nasz zespół model badań naukowych umożliwi nam uzyskanie jeszcze bardzo wielu interesujących wyników i będzie sprzyjał podtrzymywaniu doskonałych, przyjacielskich relacji.

Rozmawiała Aneta Adamska

Jesteśmy gotowi na nowoczesne metody kształcenia

Rozmowa z dr. hab. Wojciechem Ziętara, prof. Uczelni – dziekanem Wydziału Politologii i Dziennikarstwa UMCS

13 czerwca na naszym Uniwersytecie odbył się III Dzień Jakości Kształcenia pod hasłem „Nowoczesne metody kształcenia”. Co dają nam tego typu przedsięwzięcia?

III Dzień Jakości Kształcenia wpisuje się w cykl zapoczątkowany w 2022 r. przez władze rektorskie. To forum umożliwiające spotkanie dydaktyków, nauczycieli akademickich naszego Uniwersytetu oraz zaproszonych gości i specjalistów. Cykl koncentruje się wokół zagadnień związanych z jakością kształcenia i procesem dydaktycznym. Uczestnicy reprezentują większość wydziałów, w związku z tym jest to też wymiana doświadczeń i wiedzy oraz zacieśnienie współpracy między jednostkami, a to z kolei wpływa na wspólne działania, które mają na celu podniesienie jakości kształcenia. To także święto, w którym najlepsi dydaktycy zostają uhonorowani dyplomami Homo Didacticus.

Nieprzypadkowo gospodarzem III Dnia Jakości Kształcenia jest Wydział Politologii i Dziennikarstwa. Można powiedzieć, że prowadzony przez Pana wydział to obecnie jedna z najnowocześniejszych jednostek na naszej Uczelni, posiadająca m.in. pracownię radio-telewizyjną oraz wirtualną strzelnicę.

Rzeczywiście w ostatnich tygodniach na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa mieliśmy dwie ważne uroczystości: otwarcie studia radiowo-telewizyjnego i strzelnicy elektronicznej. Oba miejsca umożliwiają wprowadzenie praktycznego komponentu do kształcenia. W studiu młodzi medioznawcy mogą w trakcie zajęć korzystać z profesjonalnego sprzętu, którym w przyszłości będą posługiwać się w redakcjach dziennikarskich. Z kolei otwarta strzelnica, wyposażona w symulatory wirtualne oraz repliki broni daje możliwość przeprowadzenia zajęć specjalistycznych, związanych z podstawami strzelectwa i posługiwania się bronią. Myślę, że III Dzień Jakości Kształcenia był okazją zarówno do wymiany doświadczeń, refleksji, twórczych inspiracji, jak i podjęcia próby wykorzystania nowych metod w przyszłym nauczaniu. Chcieliśmy pokazać, że nauczyciele akademicy, dydaktycy muszą stale rozwijać swoje metody kształcenia, iść z duchem czasu, by odpowiadać na oczekiwania i potrzeby formułowane przez kandydatów na studia, a następnie studentów. Wydarzenie było także pretekstem do rozmowy na temat sposobów aktywizacji studentów do udziału w zajęciach dydaktycznych.

Program wydarzenia został podzielony na dwie części. Obejmował cykl wykładów wraz z panelem dys-

kusyjnym, a także warsztaty praktyczne dla nauczycieli akademickich UMCS.

Pierwsza część panelowa miała formę wykładów połączonych z prezentacjami dydaktyków, którzy w ostatnim czasie brali udział w różnego rodzaju projektach związanych z kształceniem. Z kolei druga część to warsztaty, a więc przełożenie teorii na praktykę. Układając program wydarzenia, chcieliśmy przedstawić taką ofertę, w której każdy znajdzie coś dla siebie, stąd m.in. kwestie związane z kształceniem e-learningowym i stacjonarnym. Mapy myśli, memy, tworzenie tablic korkowych online, prezentacja narzędzi do realizacji filmów szkoleniowych, pokoje zagadek – wykorzystanie narzędzi e-learningowych daje właśnie takie możliwości. Podczas warsztatów uczestnicy poznali różne aplikacje edukacyjne, jak np. Kahoot! czy Quizlet, które umożliwiają tzw. grywalizację.

Grywalizacja i *mind mapping* to pojęcia, z którymi młode pokolenie styka się na co dzień w przestrzeni wirtualnej. To także przykłady nowoczesnych metod kształcenia, sposobów zwiększających efektywność i organizację czasu pracy. Na czym one polegają?

Aby dotrzeć z komunikatem do młodego pokolenia, należy operować dostosowanym do niego kodem, a więc językiem, narzędziem czy tekstem kulturowym. Wspomniana grywalizacja to wykorzystanie elementów gier takich jak rywalizacja i włączenie ich w proces dydaktyczny. Motywuje to m.in. do kooperacji, czyli współpracy zespołowej pomiędzy studentami, którzy w celu rozwiązania zleconego zadania muszą wspólnie pracować z wykorzystaniem dostępnych aplikacji, umożliwiających symulowanie poziomów trudności. Podobnie jak w grach wygląda również etapowość procesu dydaktycznego – zaliczenie danej partii materiału umożliwia przejście do kolejnego „levelu”. Z jednej strony ta terminologia może wydawać się trudna do zaakceptowania, ale z drugiej strony myślę, że my – jako dydaktycy i nauczyciele akademicki – musimy unowocześnić nasz język, aby przemówić głosem młodzieży. Dziś, aby przekazać treści w sposób ciekawy i angażujący studentów, nie wystarczy tradycyjny wykład. Dlatego proponujemy włączenie języka charakterystycznego m.in. dla grywalizacji do podejmowania decyzji. Wykorzystanie debaty oksfordzkiej w dydaktyce to także ciekawy przykład nowoczesnych metod kształcenia.

A czy jesteśmy na nie przygotowani?

Jako uczelnia jesteśmy gotowi na nowoczesne metody kształcenia i dlatego chcemy je upowszechniać. Oczywiście na każdym z wydziałów mogą być one wprowadzane w różnych zakresach, dopasowywane do danych jednostek, z uwzględnieniem specyfiki kierunków, przypisanych do określonych dyscyplin. To rozumiem, że to, co proponujemy podczas III Dnia Jakości Kształcenia w większym stopniu jest zaadresowane do nauk społecznych czy humanistycznych. Myślę, że to również doskonała okazja do refleksji w pozostałych dziedzinach, choćby naukach ścisłych. W końcu coraz częściej jako dydaktycy zdajemy sobie sprawę z konieczności poszukiwania nowych metod kształcenia, bo to, co było „na czasie” kilka czy kilkanaście lat temu, jest już anachroniczne.

Dziś współpraca z młodzieżą ewoluuje, zatem i dydaktyka powinna odpowiadać na ich oczekiwania.

Aby młodzież zrozumiała dydaktyków, dydaktycy powinni mówić tym samym głosem, co młodzież.

Wszyscy współpracujemy i nie bez przyczyny mówimy o sobie wspólnota akademicka. Relacje, które tworzymy, powoli odchodzą od tej tradycyjnej typu mistrz i uczeń w stronę budowania partnerstwa. W związku z tym musimy odpowiadać na oczekiwania i sugestie formułowane przez samych studentów, chociażby w kwestiach oceny prowadzenia zajęć czy modyfikacji programów nauczania. Jeżeli nie zareagujemy na nie we właściwym czasie, to może okazać się, że oferta kształcenia, którą prezentujemy, jest niedostosowana do potrzeb młodego pokolenia i wtedy potencjalny kandydat wybierze nie nas, a inną uczelnię.

Za pomocą jakich narzędzi możemy zbadać jakość kształcenia?

Jakość kształcenia możemy badać na wiele sposobów. Na przykład na zakończenie każdego semestru studenci wypełniają anonimowo ankiety, w których formułują oceny zarówno pod względem ilościowym, wystawiając oceny konkretnym prowadzącym w poszczególnych kategoriach, jak i w formie opisowej w postaci komentarzy, za pomocą których mogą zgłosić różnego rodzaju postulaty. Takie ankiety są później szczegółowo analizowane. Dodatkowo podczas roku akademickiego odbywają się dyżury władz dziekańskich, studenci mogą także skontaktować się z opiekunem roku czy praktyk zawodowych.

Fot. Klaudia Olender

Warto wspomnieć o samorządzie studenckim, który reprezentuje interesy żaków. Również w kolegiach dziekańskim i rektorskim studenci i doktoranci mają swoich przedstawicieli. Z kolei na WPiD mamy m.in. Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia, w skład którego wchodzi przedstawiciele poszczególnych katedr. Mamy też zespoły programowe. Można powiedzieć, że struktura organizacyjna naszej Uczelni niemal na każdym jej poziomie pozwala prowadzić dyskusję o jakości kształcenia.

Czyli każdy z nas, tworzących społeczność akademicką może przyczynić się do podniesienia jakości kształcenia?

Oczywiście. Gorąco do tego namawiam. Prowadzimy akcje wśród studentów promujące aktywne uczestnictwo w życiu Uczelni. Zachęcamy ich m.in. do udziału w ankietach, działalności samorządowej, a także tej naukowej – w kołach studenckich. Jeżeli zdaniem studentów należy coś zmienić, to należy to zgłosić. Ważne jest, aby studenci mieli poczucie współodpowiedzialności za proces kształcenia. Każdy głos jest potrzebny.

Można powiedzieć, że pandemia przyspieszyła wprowadzenie nowoczesnych metod kształcenia, a może nawet trochę je udoskonaliła.

Pandemia, czyli okres przejścia na e-learning, zdecydowanie przyspieszyła wprowadzenie nowoczesnych narzędzi kształcenia na wydziale czy szerzej na Uczelni. Zostaliśmy „wrzuceni na głęboką wodę” i postawieni przed koniecznością wypracowania konkretnych działań – albo wykorzystamy możliwości Internetu i wszelkich aplikacji, aby kontynuować kształcenie, albo je zawiesimy. Z perspektywy czasu okazało się, że możemy przy zastosowaniu nowych technologii utrzymać jakość kształcenia na wysokim poziomie, co zresztą pokazały wyniki ankiet na wydziale, które nie odbiegały zasadniczo od poziomu ocen formułowanych wcześniej. W czasie pandemii COVID-19 nauczyliśmy się korzystać z wirtualnego kampusu czy MS Teams. Dziś ta forma komunikacji ułatwia kontakt ze studentami, a także umożliwia sprawniejsze udostępnianie materiałów do nauki. Nowoczesne metody komunikacji zwiększają także proces umiędzynarodowienia dydaktyki, m.in. *study visits* sprzyjają integracji środowiska międzynarodowego, wielokulturowego. Myślę, że aplikacje i narzędzia „odkryte” i wypracowane podczas pandemii pozostaną z nami na dłużej, staną się (a właściwie już się stały) trwałym elementem nauczania i dydaktyki.

Rozmawiała Klaudia Olender

Gdzie zmierza ekonomia jako nauka?

Niniejszy artykuł jest refleksją po wizycie prof. dr. hab. Stanisława Kowalczyka, kierownika Zakładu Rynku i Bezpieczeństwa Żywnościowego w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie na seminarium naukowym 11 maja 2023 r., zorganizowanym przez Katedrę Mikroekonomii i Ekonomii Stosowanej UMCS.

W czasach, gdy niezwykle ważny jest trwały i zrównoważony rozwój (*sustainable development*), w którym w sposób harmonijny realizujemy cele ekonomiczne, społeczne i ekologiczne, rozkwitają nowe nurty ekonomii heterodoksyjnej, a badacze „rozwijają skrzydła”.

The triple ‘Cs’ of climate, covid and conflict pokazało, że ekonomia głównego nurtu (*mainstream economics*) coraz częściej nie potrafi sprostać wyzwaniom, o czym świadczą jej niepowodzenia przed, podczas i po kryzysie finansowym (2007–2009), w sytuacji pandemicznej (2020–2023), w czasie trwania konfliktu zbrojnego w Europie (2022–) i innych rejonach świata, w sytuacji galopującej inflacji (2021–) czy w obliczu rosnącego problemu globalnego ocieplenia. Co więcej, jak zauważył S. Kowalczyk (2018), w ostatnich dekadach ekonomia uniwersytecka koncentrowała się na modelowaniu oraz złożonych analizach statystycznych, kosztem uważnej obserwacji rzeczywistości. Modelowanie ma swoje zalety i wady. Modelowanie to upraszczanie, a następnie wyciąganie wniosków z tej uproszczonej formy, które nierzadko odbiegają od rzeczywistości. Ponadto jednym etapem badań jest budowa modelu, a kolejnym, często znacznie trudniejszym, jest zastosowanie zapropono-

wanego rozwiązania. Jeśli to nastąpi, będziemy mieć realny wpływ na rozwój społeczeństwa i gospodarki.

Modele rozwiązań prezentowane w tradycyjnych podręcznikach ekonomii przestały przystawać do tego, co działo się w gospodarce w XXI w. Ekonomiści zaczęli rozwijać paradygmaty heterodoksyjne, które nie mieściły się w głównym nurcie, a ich zbiór nazwano ekonomią pluralistyczną (Fischer i inni, 2017). M. Miszewski (2018) stwierdził, że głównym celem gospodarowania staje się przetrwanie cywilizacji ludzkiej, a dopiero celem pochodnym jest zaspokojenie potrzeb ludzi poprzez dysponowanie szeroko pojętymi zasobami. Cywilizacja przetrwa tylko w warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju.

Zmiany klimatu są obecnie wielkim wyzwaniem dla gospodarki i ekonomii (Nordhaus, 2019). Wzrost temperatury powietrza na powierzchni Ziemi i jego konsekwencje w postaci zmian klimatu i zaniku bioróżnorodności mają wpływ na produkcję rolną i przemysłową, zapotrzebowanie na energię, wydajność pracy, bezpieczeństwo żywnościowe, stabilność polityczną, wzrost gospodarczy i jakość życia (Burke, Hsiang, i Miguel, 2015; Dell i inni, 2014; Karaczun i Kozyra, 2020). Dlatego trudno obecnie gospodarować i prowadzić badania naukowe w oderwaniu od problemów środowiskowych. W ostatnim Szóstym Raportcie IPCC (Intergovernmental Panel on Climate Change) działającego przy ONZ Międzynarodowego Zespołu ds. Zmian Klimatu podkreślono antropogeniczną genezę tych zmian (Asadnabizadeh, 2022), czyli że to działalność człowieka doprowadziła do ogrzewania atmosfery, oceanów i lądów. Oszacowano, że utrzymanie takiego tempa zmian spowoduje podwyższenie globalnej temperatury o 1,5°C w latach 2032–2050. Globalne ocieplenie jest odczuwalne zwłaszcza w krajach rozwijających się, które położone są na półkuli południowej i których gospodarka opiera się w dużej mierze na sektorze rolniczym (np. udział sektora rolniczego w PKB

Fot. Bartosz Proń

Tanzanii wynosi ok. 27%). Często nie da się już dostosować do zachodzących tam zmian klimatu (Karczun i Kozyra, 2020). Sytuacja ta pogłębia różnice w dobrobycie pomiędzy bogatą północą i biednym południem świata, wzmacnia procesy migracyjne, zwiększa potrzeby pomocy humanitarnej i jest polem do konfliktów.

Poza głównym nurtem ekonomii znajdują się m.in. szkoła austriacka w ekonomii, ekonomia instytucjonalna, ekonomia behawioralna, ekonomia feministyczna, ekonomia współdzielenia, ekonomia ekologiczna, ekonomia obwarzanka (pączka z dziurką w środku) czy ekonomia zrównoważonego rozwoju (*economics of sustainable development*). Ekonomia zrównoważonego rozwoju poszukuje odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania dotyczące tego, jak można osiągnąć dostatecznie wysokie standardy ekonomiczne, społeczno-kulturowe i ekologiczne w granicach tolerancji natury i jak reali-

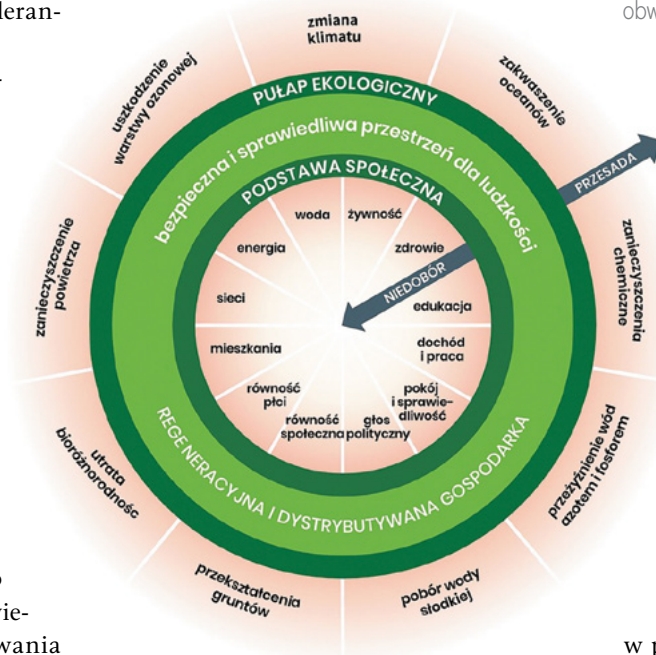
zować zasady sprawiedliwości wewnątrzpokoleniowej i międzypokoleniowej oraz odpowiedzialności (Rogall, 2010). Ekonomia zrównoważonego rozwoju powinna dążyć do określenia warunków gospodarowania, które zapewniałyby dostatecznie wysokie standardy w określonych granicach, urzeczywistniając w ten sposób zasadę sprawiedliwości. Można przyjąć, że istnieje pewna hierarchia między trzema wymiarami rozwoju zrównoważonego: ekonomicznego, społecznego i środowiskowego, która wynika z faktu, że przyroda wyznacza naturalne granice funkcjonowania i rozwoju społeczeństwa i systemów gospodarczych. Ciągłe lekceważenie i marginalizowanie mechanizmów i ograniczeń środowiska naturalnego zagraża w długim okresie istnieniu społeczeństwa i stwarza poważne zagrożenia dla gospodarki. Ekonomia nie może być zatem nauką o zarabianiu pieniędzy, tylko o kształtowaniu relacji

między gospodarką a życiem społecznym w granicach tolerancji natury.

Ekonomia mainstreamowa od lat skoncentrowana była na poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, jak zapewnić rozwój gospodarczy i społeczny, przy czym najważniejszą miarą postępu był PKB *per capita* (produkt krajowy brutto *per capita*). Okazuje się, że PKB, będący wszechobecną miarą wzrostu, nie zawsze mierzy to, co trzeba i nie uwzględnia wielu aspektów funkcjonowania gospodarki, kluczowych dla jakości życia (pracy w gospodarstwie domowym, wartości czasu wolnego, czasu utraconego w związku z potrzebą dojazdów do pracy, zróżnicowania poziomu życia itd.). PKB uwzględnia m.in. wzrost wydatków na ochronę środowiska czy leczenie chorych oraz dochody z rosnącej eksploatacji zasobów naturalnych, które w takim układzie wydają się przejawem rozwoju (Kiełczewski, 2021). Dlatego też opracowywane i rozpowszechniane są alternatywne mierniki dobrobytu, jak np. Human Development Index (HDI), czyli wskaźnik rozwoju społecznego czy Genuine Progress Indicator (GPI), czyli wskaźnik autentycznego postępu. Pogłębiające się nierówności zarówno w skali lokalnej, regionalnej czy globalnej, a także postępująca degradacja środowiska naturalnego oraz zmiany klimatu pokazują, że ekonomia głównego nurtu nie daje odpowiedzi na pytanie, jak gospodarować, aby zapewnić dobrobyt wszystkim i jednocześnie nie naruszyć podstawowych procesów biosfery, które warunkują wzrost (Poskrobko, 2010). Rozwijają się więc nowe nurty ekonomii heterodoksyjnej, a wśród nich ekonomia zrównoważonego rozwoju, której przedmiotem zainteresowania jest gospodarka, społeczeństwo i środowisko, a jednym z zadań – realizacja wszystkich 17 celów zrównoważone-

← Rysunek 1. Model ekonomiczny obwarzanka

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C4%85czek_\(model_ekonomiczny\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/P%C4%85czek_(model_ekonomiczny)) (dostęp: 24.05.2023).

go rozwoju i dążenie do neutralności klimatycznej, w której emisje = pochłanianie CO₂. Niektóre szkoły ekonomii koncentrują się na rozwoju zrównoważonym, który jest głównym ich celem (ekonomia ekologiczna, ekonomia zrównoważonego rozwoju, ekonomia obwarzanka), inne w pewnym sensie wpisują się w tę ideę, wypełniając powstałą lukę (np. ekonomia współdzielenia).

W paradygmacie ekonomii obwarzanka (*doughnut economics*) chodzi o to, aby nie koncentrować się na wzroście gospodarczym, a na zaspokajaniu potrzeb społecznych bez przekraczania granic planetarnych w odniesieniu do zasobów środowiska (Raworth, 2017). Zamysłem twórczyni paradygmatu (kobiety, co nie jest powszechne w teorii ekonomii) jest to, aby wszyscy ludzie na świecie zmieścili się w bezpiecznej i sprawiedliwej przestrzeni znajdującej się pomiędzy wewnętrzną a zewnętrzną krawędzią obwarzanka, czy inaczej „oponki”. W dziurce „pączka” są ludzie, którzy żyją w niedostatku. Zewnętrzna granica „obwarzanka” reprezentuje pułapy ekologiczne, których nie należy przekraczać, gdyż dojdzie do krytycznej degradacji planety. Przekroczenie pułapów oznacza diametralne obniżenie jakości życia w krótkiej, a zwłaszcza dłuższej perspektywie, a poprawa jakości życia znajduje się w centrum wiodącego paradygmatu rozwoju. Celem ludzkości jest dojście do obwarzanka, a nowy paradygmat tworzą przekonania, pojęcia, teorie i wzorce postępowania ekonomistów dążących do funkcjonowania wszystkich w przestrzeni obwarzanka (rys. 1).

Coraz więcej ekonomistów zadaje sobie pytanie, czy dalszy dynamiczny wzrost gospodarczy (mierzony poziomem PKB) jest pożądany, a nawet możliwy. Pojawia się wątpliwość, czy wzrost jest lekiem na dług publiczny, drogą do likwidacji biedy czy kluczem do bezpieczeństwa narodowego, czyli „panaceum na całe zło”. K. Raworth (2017) podsumowuje filozofię gospodarki końca XX w. cytatem „boli, to rośnie”, szukając analogii w budowaniu muskulatury na siłowni. Oznacza to, że narody muszą znieść społeczny ból głębokich nierówności, jeśli chcą stworzyć społeczeństwa bogatsze i bardziej sprawiedliwe dla wszystkich [sic!]. Ekonomiści XXI w. na szczęście zaczęli traktować nierówności jako błąd projektowania gospodarczego. Co więcej, istnieją dowody naukowe na to, że większe nierówności idą w parze z degradacją środowiska i utratą bioróżnorodności. Pod znakiem zapytania staje też stabilność gospodarcza. J. Ruskin pisał w latach 60. XIX w., że „nie ma większego bogactwa niż życie [...]. Ten kraj jest najbogatszy, który odżywia największe liczby szlachetnych i szczęśliwych istot ludzkich”. Czy nie pora na to, żeby człowiek liczył się najbardziej w promowaniu wzrostu gospodarczego? Czy nie pora na to, aby zacząć faktycznie dbać o interesy konsumenta-nieprofesjonalisty, który ma relatywnie słabą pozycję na rynku? Przytoczę na koniec słowa A. Sena, który wskazuje, że priorytetem polityki społeczno-gospodarczej powinno stać się rozwijanie ludzkich zdolności, np. do bycia zdrowym, sprawczym czy twórczym, tak, aby ludzie sami, według tego, co cenią, mogli wybrać, kim być i co robić w życiu. D. Meadows przekonywała podczas wykładu wygłoszonego na University of Michigan w USA 8 maja 2013 r. do tego, że na ciągłe wezwania do dalszego wzrostu ekonomii i nie tylko oni powinni reagować pytaniem: „Wzrost czego i dlaczego, i dla kogo, i kto za niego zapłaci, i jak długo się utrzyma, i jaki jest koszt dla planety, i ile to jest dosyć?” (Raworth, 2017).

Podsumowując, pragnę stwierdzić, że „obwarzaniek” to nie tylko przestrzeń do życia w komforcie, ale także obszar, w którym coraz częściej się poruszamy jako naukowcy, reprezentujący różne dyscypliny, doktoranci czy studenci licznych kierunków studiów. To przestrzeń, w której prowadzone są badania interdyscyplinarne w zespołach, których potencjał umożliwia rozwój w międzynarodowym środowisku i zaspo-

kojenie ciekawości badacza. Cytując na zakończenie słowa, które padły podczas Forum Młodych Naukowców 2.0 (Lublin, 20–21 kwietnia 2023 r.): „Dopóki nauka jest zabawą – zabawa w naukę ma sens!”, życząc wszystkim członkom naszej społeczności akademickiej życia w bezpiecznej, sprawiedliwej i atrakcyjnej przestrzeni, gdzie dobre relacje międzyludzkie dają poczucie komfortu i szczęścia (satisfakcji z życia), bowiem kolejnym wskaźnikiem dobrobytu alternatywnym wobec PKB jest Happy Planet Index (HPI), czyli światowy wskaźnik szczęścia mierzący relację między szczęściem (satisfakcją z życia), długością życia a śladem ekologicznym...

Aleksandra Kowalska

Bibliografia

- Asadnabizadeh, M. (2022). Critical findings of the sixth assessment report (AR6) of working Group I of the intergovernmental panel on climate change (IPCC) for global climate change policymaking a summary for policymakers (SPM) analysis. *International Journal of Climate Change Strategies and Management*. <https://doi.org/10.1108/IJCCSM-04-2022-0049>.
- Burke, M., Hsiang, S., i Miguel, E. (2015). Global non-linear effect of temperature on economic production. *Nature*, 527, 235–239. <https://doi.org/10.1038/nature15725>.
- Dell, M., Jones, B.F., Olken, B.A. (2014). What Do We Learn from the Weather? The New Climate–Economy Literature. *Journal of Economic Literature* 52 (3), 740–798. <https://doi.org/10.1257/jel.52.3.740>.
- Fischer, L., Hasell, J., Proctor, J.C., Uwakwe, D., Ward-Perkins, Z., Watson, C. (2018). *Rethinking Economics: An Introduction to Pluralist Economics*. London: Routledge.
- Karaczun, M.Z. i Kozyra, J. (2020). *Wpływ zmiany klimatu na bezpieczeństwo żywnościowe Polski*. Warszawa: Wydawnictwo SGGW.
- Kielczewski, D. (2021). *Koncepcja zintegrowanej teorii ekonomicznej zrównoważonego rozwoju. Między mainstreamem a heterodoksją ekonomiczną*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku.
- Kowalczyk, S. (2018). Kontrowersje wokół ekonomii i ekonomistów. *Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie*, 3, 9–22. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0012.7774>.
- Kowalska, A., Ratajczyk, M., Manning, L., Bieniek, M. i Mącik, R. (2021). „Young and Green” a Study of Consumers’ Perceptions and Reported Purchasing Behaviour towards Organic Food in Poland and the United Kingdom. *Sustainability*, 13 (23), 13022. <https://doi.org/10.3390/su132313022>.
- Miszewski, M. (2018). *Ekonomia przyszłości – jej potrzeba i zakres założeń*. W: E. Mączyńska i P. Pysz (red.), *Spoleczna Gospodarka Rynkowa: Polska i integracja europejska* (s. 55–68). Warszawa: Polskie Towarzystwo Ekonomiczne.
- Nordhaus, W. (2019). Climate Change: The Ultimate Challenge for Economics. *American Economic Review*, 109 (6), 1991–2014. <https://doi.org/10.1257/aer.109.6.1991>.
- Poskrobko, B. (2010). Przedmowa do wydania polskiego E. Rogall, *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Teoria i praktyka*. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.
- Raworth, K. (2017). *Doughnut economics. Seven ways to think like a 21st century economist*. London: Random House.
- Rogall, H. (2010). *Ekonomia zrównoważonego rozwoju. Teoria i praktyka*. Poznań: Wydawnictwo Zysk i S-ka.

Najlepszą metodą przewidywania przyszłości jest jej tworzenie

Rozmowa z prof. dr. hab. Ryszardem Naskręckim – dyrektorem Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS

Od kilku lat kieruje Pan Centrum ECOTECH-COMPLEX UMCS. Zaczniemy więc może od krótkiego podsumowania, jakie przez ten czas podejmowano działania i jak zmieniła się ta jednostka.

Mija właśnie trzeci rok mojego zatrudnienia w UMCS na stanowisku dyrektora Centrum ECOTECH-COMPLEX. To długo i zarazem krótko, chociaż bardzo wiele wydarzyło się w tym czasie. Przede wszystkim były to wyzwania związane z doraźnymi kontrolami projektu, z którego finansowano budowę centrum. To był okres bardzo wyętej pracy zarówno dla mnie, dla moich współpracowników, jak i dla administracji Uczelni. Setki dokumentów, które musieliśmy przygotować, oraz odpowiedzi na niekończące się pytania. Ale na szczęście mamy to już za sobą. Teraz dużym wyzwaniem jest wypełnienie założonych wskaźników. Należy pamiętać, że wskaźniki te zdefiniowano niemal 10 lat temu, w zupełnie innej rzeczywistości i w innej konfiguracji konsorcjum, które realizowało ten projekt. Termin, w którym musimy

wykazać ich osiągnięcie, upływa w styczniu 2024 r., i jestem dobrej myśli.

I wreszcie jeden z najważniejszych celów mojej pracy w tym okresie to działania na rzecz właściwego postrzegania centrum. Pozytywny wizerunek jednostki badawczej jest bardzo istotny i mogę dziś powiedzieć, że obecnie Centrum ECOTECH-COMPLEX jest rozpoznawalną i dobrze postrzeganą jednostką w Polsce.

Oczywiście w tym czasie podejmowano także liczne działania związane z efektywnym wykorzystaniem naszej infrastruktury oraz z pozyskiwaniem środków finansowych na funkcjonowanie jednostki. I tutaj również nam się powiodło – mamy bardzo duże wykorzystanie infrastruktury, także to komercyjne, które istotnie generuje przychody; jesteśmy także beneficjentem programu INFRASTART, z którego pokrywamy część kosztów naszego funkcjonowania. Program ten skierowany jest do jednostek naukowych, posiadających dużą infrastrukturę badawczo-rozwojową zbudowaną dzięki realizacji projektów w ramach

Fot. Bartosz Proll

II priorytetu Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka.

AGRO, ECO, FOOD i BIOL to główne obszary badań podejmowanych przez centrum. Proszę o wyjaśnienie naszym Czytelnikom, co kryje się pod tymi nazwami.

Warto przypomnieć, że pełna nazwa naszego centrum to Centrum Analityczno-Programowe dla Zaawansowanych Technologii Przyjaznych Środowisku. I jak to określono w naszej misji: „AGRO, ECO, FOOD i BIOL to cztery kluczowe obszary badań, które przenikają się wzajemnie, tworząc spójną całość nakierowaną na poprawę jakości życia”. Warto dodać, że te priorytetowe obszary działalności centrum określono jeszcze na etapie przygotowywania projektu. Zatem AGRO, ECO, FOOD i BIOL to takie merytoryczne drogowskazy naszej aktywności. Obejmują one m.in. agrobiotechnologię, zmiany klimatu i zanieczyszczenie środowiska,

bezpieczeństwo i jakość żywności oraz inżynierię tkanekową i badania mózgu. I właśnie w kontekście tych kluczowych obszarów nieustannie poszukujemy właściwego miejsca i roli ECOTECH w UMCS, Lublinie i regionie.

Uważam, że ECOTECH powinien sprzyjać badaniom zorientowanym aplikacyjnie i docelowo wypracować własny program B+R. W krótszej perspektywie czasu centrum powinno ugruntować swoją pozycję jako platforma współpracy międzywydziałowej i międzyinstytutowej, ale także jako platforma kooperacji międzyuczelnianej. Oczywiście szeroka współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest i będzie naszym priorytetem. Bardzo poważnie traktujemy zapisy dokumentu *Polityka naukowa państwa*: „Uczelnie badawczo-dydaktyczne [a taką uczelnią jest UMCS] powinny w sposób zrównoważony traktować misję dydaktyczną i badawczą. Obok prowadzenia badań podstawowych

i stosowanych na solidnym poziomie ich szczególną rolą jest uwzględnianie optyki regionalnej w realizowanej działalności naukowej: dostarczanie rozwiązań przydatnych z perspektywy gospodarki w regionie, wspierających innowacyjność w regionalnym przemyśle i poprawiających jakość życia lokalnych społeczności, a także dostarczanie wysoko wykwalifikowanych kadr dla gospodarki i instytucji społecznych”.

Tworzymy więc sieć regionalnych kontaktów i powiązań, poznajemy się wzajemnie i przede wszystkim identyfikujemy swoje potrzeby i możliwości. To czasochłonny, ale ważny proces, którego owoce powinny się już niedługo pojawić.

Jakie wydarzenia, biorąc pod uwagę wyżej wymienione profile badawcze, są organizowane przez jednostkę? Co nas wyróżnia na tle innych tego typu placówek?

Tych wydarzeń jest bardzo wiele. Ogromnie mnie cieszy, że centrum posiada dobrą reputacją zarówno jako przestrzeń do organizacji konferencji, seminariów czy debat, jak i przyjazne miejsce do pracy i badań. W ECOTECH ulokowane zostały Centrum Badań Zmian Klimatu i Środowiska (Centrum CeReClimEn) oraz Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego, powstałe w ramach realizowanego na UMCS projektu DARIAH. To istotnie rozwija nasze profile badawcze i zwiększa naszą atrakcyjność.

Staramy się ciągle poszerzać obszary działalności. Dobrym przykładem jest Pracownia Druku 3D, która została stworzona we współpracy z firmą EI System. Szybki rozwój pracowni nastąpił po zdobyciu grantu „Eksploracja inspirowana technologią druku 3D” w ramach programu „Społeczna odpowiedzialność nauki”. Grantem tym, o wartości prawie 450 tys. zł, kieruje dr hab. Bożena Zgardzińska, prof. UMCS z Instytutu Fizyki.

Na pewno ważnym wyróżnikiem działalności ECOTECH są także organizowane seminaria „ECOTECH-COMPLEX Seminars” oraz zapraszani znakomici goście z Polski i ze świata. To wpisuje się również m.in. w realizowaną na naszej Uczelni strategię HR Excellence in Research.

Ostatnie miesiące to czas intensywnej pracy nad implementacją projektu „STEM International Semester at Maria Curie-Skłodowska University”. Chcemy, aby każ-

dego roku grupa ok. 50 amerykańskich studentów odbywała semestralne studia na naszej Uczelni.

ECOTECH został także włączony w nową inicjatywę władz rektorskich, czyli projekt „Forum Zielonych Uniwersytetów”, który będziemy realizować wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim i Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim.

Laboratoria znajdujące się w centrum stwarzają szerokie możliwości do nawiązywania współpracy nauki z przemysłem i biznesem. Na czym ona polega? I czy rzeczywiście jest zainteresowanie taką formą kooperacji otoczenia zewnętrznego ze środowiskiem naukowym?

Współpraca nauki z przemysłem, a szerzej z otoczeniem społeczno-gospodarczym to duże wyzwanie, ale to jeden z naszych najważniejszych priorytetów. Staramy się być obecni wszędzie tam, gdzie pojawiają się nowe szanse i możliwości w tym zakresie. A tych okazji, pomimo trudnych, bo kryzysowych czasów, jest wiele. I tu znowu pojawia się kwestia dobrego wizerunku centrum. Dzisiaj partnerzy, którzy chcą ze sobą współpracować, przede wszystkim sprawdzają swoją wiarygodność. Rozpoznawalność i dobra reputacja decydują w dużym stopniu o powodzeniu takiej współpracy. Nie inaczej jest przy współpracy nauka – biznes. Z uwagą obserwujemy więc wszystkie nowe możliwości, jakie się pojawiają w tym zakresie. Chyba jedną z najważniejszych obecnie szans są zainicjowane przez Bank Gospodarstwa Krajowego działania, których celem jest uruchomienie Interdyscyplinarnego Centrum Innowacji 3W. Idea 3W koncentruje się na trzech podstawowych zasobach (woda, wodór, węgiel), wokół których „biznes, nauka, administracja i społeczeństwo powinny budować swoją strategię zielonej przemiany”. ICI 3W to przede wszystkim ogromne przedsięwzięcie organizacyjne, którego celem jest utworzenie dużej sieci badawczo-wdrożeniowej, która będzie się koncentrować właśnie na współpracy nauki z gospodarką. Jesteśmy obecni w tej inicjatywie od samego początku, jesteśmy też bardzo aktywni, o czym może świadczyć fakt, że zostałem wybrany na szefa grupy legislacyjno-prawnej ICI 3W i mam wpływ na planowane i realizowane zadania.

Ważnym elementem w nawiązywaniu współpracy nauki z biznesem jest nasza obecność na wydarzeniach

targowych czy kongresowych, np. na odbywających się corocznie w Poznaniu Central European Hydrogen Technology Forum czy IMPACT, które uznawane jest za najbardziej prestiżowe wydarzenie gospodarczo-technologiczne w Europie Środkowo-Wschodniej.

Dobrym przykładem współpracy z biznesem były zlecone przez lubelską firmę CleanBacter badania efektywności metody oczyszczania rozdrobnionych podkładów kolejowych metodą mikrobiologiczną zanurzeniową. To bardzo ciekawe badania walidujące pewną technologię, które zrobiono w celu określenia czy rozdrobnione podkłady kolejowe posiadają składniki i właściwości niebezpieczne po poddaniu procesowi oczyszczania. Badania mikrobiologiczne wykonane zostały przez zespół specjalistów z Instytutu Nauk Biologicznych, natomiast analizy chemiczne przez zespół badawczy z Instytutu Nauk Chemicznych. Mocno kibicujemy firmie CleanBacter, aby pozytywne wyniki tych badań udało się przełożyć na efektywną technologię, która szybko znajdzie swoich odbiorców.

Jakie plany na przyszłość ma Centrum ECOTECH-COMPLEX?

Planów jest wiele, ale należy pamiętać o powiedzeniu Petera Druckera: „Plany to tylko dobre chęci, chyba że natychmiast przekształcą się w ciężką pracę”. Ale w tym miejscu warto powiedzieć, że niezwykle ważnym elementem sprzyjającym przekształcaniu planów w konkretne działania jest bardzo dobra atmosfera pracy. Od samego początku mojego zatrudnienia na stanowisku dyrektora Centrum ECOTECH-COMPLEX zostałem obdarzony ogromnym zaufaniem i dużym wsparciem władz rektorskich i kanclerskich. Bardzo sobie cenię bezpośrednią współpracę z rektorem prof. Radosławem Dobrowolskim oraz z prorektorem prof. Wiesławem Gruszeckim, który jest moim bezpośrednim przełożonym. Współpraca oparta na zaufaniu i wzajemnym szacunku jest najbardziej skuteczna i daje radość z jej wykonywania.

A wracając do planów – ciągle najwyższy priorytet mają działania związane ze skutecznym rozliczeniem i zamknięciem całego projektu centrum. Bardzo ważnym zadaniem jest zwiększenie efektywności wykorzystania infrastruktury badawczej, którą mamy. To determinuje także nieustanne utrzymywanie jej w bardzo dobrym stanie technicznym, aby była zdolna do natychmiast-

Archiwum UMCS

wego użycia. Aparatura badawcza, szczególnie ta najbardziej zaawansowana szybko się, niestety, starzeje. Dbamy więc o jej unowocześnianie. Dobrym przykładem może być inicjatywa podjęta wspólnie z prof. Markiem Tchórzewskim i utworzenie Laboratorium Metabolomiki Funkcjonalnej i Analiz Strukturalnych. Dużym wyzwaniem dla ECOTECH jest obecnie wysoki wzrost ceny energii elektrycznej i ciepłej. Nasza infrastruktura nie pozwala na wyłączenie licznych urządzeń, co ogranicza istotnie możliwości oszczędzania.

Liczymy na to, że skuteczne zakończenie okresu trwałości projektu w styczniu 2024 r. stworzy nam znacznie większe możliwości w zakresie wykorzystania infrastruktury centrum. To powinno otworzyć ECOTECH na nowe obszary działalności.

Na koniec chciałbym bardzo podziękować moim współpracownikom. Ten nasz niewielki, bo kilkusobowy zespół ma silną motywację do tego, aby ECOTECH stał się wizytówką UMCS i Lublina, ponieważ doskonale zdajemy sobie sprawę, że najlepszą metodą przewidywania przyszłości jest jej tworzenie.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Szlakiem Marii Curie-Skłodowskiej

Rozmowa z prof. dr hab. Agnieszką Nosal-Wiercińską z Katedry Chemii Analitycznej

W dn. 9–14 maja, na zaproszenie dyrektora Musée Curie (Muzeum Marii Curie-Skłodowskiej) Renauda Huynha, w Paryżu przebywała delegacja Polskiego Towarzystwa Chemicznego w składzie: prezeska prof. dr hab. Izabela Nowak (UAM), I wiceprezes prof. dr hab. Robert Pietrzak (UAM) i skarbniczka prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska (UMCS) – reprezentujący Prezydium Zarządu Głównego oraz dr hab. Tomasz Pospieszny, prof. UAM – biograf i badacz życia Marii Skłodowskiej-Curie i Ireny Joliot-Curie, a także mgr Ewelina Wajs-Baryła – redaktorka naczelna „Biuletynu Zarządu Głównego PTChem”. Podczas wizyty prof. dr hab. Agnieszka Nosal-Wiercińska odwiedziła m.in. Musée Curie oraz dom rodzinny prof. Hélène Langevin-Joliot i prof. Pierre’a Joliot, wnuków Marii Curie-Skłodowskiej.

Jakie emocje towarzyszyły Pani podczas wizyty w muzeum i domu rodzinnym wnuków Marii Curie-Skłodowskiej?

Dla mnie była to podróż sentymentalna w szerokim tego słowa znaczeniu. Odwiedziliśmy wszystkie ważne adresy, z którymi związana była Maria

Curie-Skłodowska w Paryżu i jego okolicach. Począwszy od jej mieszkań i domów, a skończywszy na laboratoriach. Przeprowadziliśmy w trakcie pobytu kwerendę w archiwum Musée Curie, poszukując polskich dokumentów związanych z historią rodziny Skłodowskich i Curie. Wizyta w muzeum stanowiła dla mnie realne zderzenie się ze światem nauki i pasją, jaką żyła Maria Curie-Skłodowska oraz jej najbliżsi. Szlakiem Madame Curie odbyliśmy także podróż kolejką podmiejską z Paryża do Sceaux, aby i tam odnaleźć ślady przodków Skłodowskich i Curie. W Sceaux mieszka bowiem wnuczka Marii Curie-Skłodowskiej – Hélène Langevin-Joliot, gdzie wcześniej żyła jej matka, czyli córka naszej patronki – Irene Joliot-Curie. Pobyt w domu rodzinnym prof. Hélène Langevin-Joliot i prof. Pierre’a Joliot dostarczył z kolei wielu emocji w wymiarze osobistym, rodzinnym. Wspólnym rozmowom i wspomnieniom towarzyszył mój entuzjazm, podekscytowanie i niesamowita ciekawość. Proszę mi wierzyć, że bywały momenty, kiedy podświadomie przenosiłam się w świat wspomnień prof. Hélène Langevin-Joliot.

Wnuki Marii Curie-Skłodowskiej mieli okazję zapoznać się z najnowszą biografią Irene Joliot-Curie (*Irena Joliot-Curie. Radowa dziedziczka*) autorstwa dr. hab. Tomasza Pospiesznego, prof. UAM. Jak zareagowali na tę biografię, co ich najbardziej wzruszyło, co zaintrygowało? Czy w książce zostały poruszone aspekty z życia Irene Joliot-Curie, o których nie mieli pojęcia? Na podstawie własnych obserwacji przyznając, że dzieci Irene Joliot-Curie, prof. Hélène Langevin-Joliot

i prof. Pierre Joliot, były zaskoczone i zarazem oczarowane książką. Obecność autora publikacji i rozmowa z nim były dla gospodarzy olbrzymim przeżyciem. Oczywiście książka napisana jest po polsku, więc trudno odnieść się im do treści. Zachwyty natomiast wzbudziły liczne fotografie, bowiem część z nich stanowiło dużą niespodziankę dla naszych gospodarzy. Zdjęcia z okładki, czyli portretu Ireny Joliot-Curie, ani prof. Hélène Langevin-Joliot, ani jej brat prof. Pierre Joliot nie widzieli nigdy wcześniej. Wspomniałam również rodzeństwu o patronacie Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej nad tą publikacją. Jestem niesamowicie dumna, że nasza Uczelnia zaangażowała się w promocję tego tytułu. Warto też dodać, że książki prof. Pospieszego są eksponowane w Musée Curie oraz w gabinecie prof. Hélène Langevin-Joliot.

W trakcie wizyty kilkakrotnie odwiedziła Pani Musée Curie. Czy udało się znaleźć podobieństwa i różnice pomiędzy paryską placówką a Muzeum Marii Curie-Skłodowskiej w Warszawie (współprowadzonym przez PTChem)?

Trzeba zauważyć, że muzeum w Warszawie jest muzeum biograficznym. Mieści się w domu urodzenia noblistki i opowiada o jej życiu. Nie znajdziemy tam wielu akcentów związanych z rodziną Curie. Muzeum w Paryżu stworzono natomiast w dawnym laboratorium uczoney w Instytucie Curie. Autorzy wystawy skupili się w szczególności na odkryciach i pracach noblistów: Marii, Piotra Curie oraz córki Ireny i zięcia Fryderyka Joliot-Curie. Wyposażenie w paryskim muzeum stanowią niejednokrotnie oryginalne eksponaty, co nadaje miejscu wyjątkowy klimat – można znaleźć tam m.in. gumkę, którą Maria Curie-Skłodowska ścierała swoje notatki, nożyczki czy używane przez nią pióro. W laboratorium miałam również okazję zobaczyć suknię noblistki, którą na co dzień wkładała do pracy. Wychodziłam na taras, gdzie Maria odpoczywała. Dla chemika doświadczanie codziennego dnia tak wybitnej naukowczynie jest niezwykłą frajdą. Warto też dodać, że rozmowy z dyrektorem Musée Curie zaowocowały omówieniem dalszej współpracy między muzeum w Paryżu a Polskim Towarzystwem Chemicznym. Zaplanowaliśmy kilka wspólnych, polsko-francuskich projektów edukacyjnych, które będą popularyzowały odkrycie radioaktywności oraz prace małżonków Curie, ich dzieci i wnuków.

Kilka lat temu obchodziliśmy 150. urodziny naszej patronki i dwukrotnej noblistki Marii Curie-Skłodowskiej. Podczas uroczystości na UMCS gościliśmy najbliższych członków jej rodziny. Jak wspominają tamtą wizytę?

Rodzeństwo Joliot pamięta i bardzo miło wspomina tę wizytę. Oczywiście zaakcentowałam fakt, że pracuję na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, co wywołało uśmiech na twarzy wnuków. Rodzeństwo było także poruszone tym, że uczelnie, ulice, skwery w Polsce noszą imię ich słynnej babci. Wspomnieli o chwilach radości, jakie towarzyszyły im w związku z zaproszeniem na naszą Uczelnię. Szczególnie zapadło im w pamięć bardzo ciepłe przyjęcie władz UMCS, spotkania z pracownikami i młodzieżą akademicką.

Dom rodzinny prof. Hélène Langevin-Joliot wypełniony jest w wielu miejscach różnymi przedmiotami

Archiwum prywatne

z Polski, które gospodarze otrzymali m.in. w trakcie wizyty na UMCS, takimi jak pamiątkowe książki, ryminy. Szczególną uwagę zwróciłam na statuetkę Marii Curie-Skłodowskiej, która jest wyeksponowana w pokoju gościnnym. Prof. Langevin-Joliot, widząc moje

Archiwum prywatne

Archiwum prywatne

zainteresowanie, zażartowała: „Agnes, moja babka nie była tak szczupła, jak na tym wspaniałym pomniku”. W paryskim muzeum dostrzegłam z kolei obraz podarowany dyrektorowi przez władze UMCS. W takich momentach czułam się dumna z tego, że pracuję na Uczelni, która nosi imię tak wielkiej postaci w historii światowej nauki, jaką jest Maria Curie-Skłodowska.

Jak Pani ocenia tę wizytę? Czy takie wyjazdy mogą urozmaicić pracę, ale jednocześnie zainspirować do intensywnych badań i działań na rzecz rewolucyjnych odkryć w dziedzinie chemii?

Ta wizyta dla mnie jako naukowczynie i chemiczki była spełnieniem jednego z moich największych marzeń. Nie ukrywam, że postać Marii Curie-Skłodowskiej jest mi bliska. Czytałam wiele biografii, artykułów o tej wybitnej kobiecie, dzięki czemu posiadam indywidualne wyobrażenie o niej.

Podróż do Paryża utwierdziła mnie w przekonaniu, że nasza Patronka żyła wielką pasją do nauki, którą traktowała jako przyjemność. Praca badawcza nadawała jej życiu sens i poczucie szczęścia. Takie podejście inspiruje do zintensyfikowania badań czy też działań w kontekście odkryć w dziedzinie nauk chemicznych.

Podczas pobytu we Francji uświadomiłam sobie, że nie trzeba być absolutnie kimś wyjątkowym, żeby zajmować się nauką, współcześnie zdominowaną przez ducha rywalizacji. Ten nieustanny wyścig i współzawodnictwo nie odpowiadają mojej perspektywie bycia naukowcem. W mojej opinii, jakkolwiek banalnie to nie zabrzmiałoby, trzeba po prostu być dobrym, czynnym człowiekiem z pasją.

Z tej podróży wyciągnęłam jeszcze jedną ważną lekcję – wszelkie kłody rzucane pod nogi naszej noblistce mobilizowały ją do aktywności i dalszego działania zarówno w życiu osobistym, jak i w karierze naukowej. To wywołało we mnie niemałą autorefleksję i ukierunkowało w różnych obszarach życia. Moją dewizą życiową są słowa wypowiedziane przez Marię Curie-Skłodowską, które usłyszałam, będąc jeszcze studentką: „Trzeba mieć wytrwałość i wiarę w siebie. Trzeba wierzyć, że człowiek jest do czegoś zdolny i osiągnąć to za wszelką cenę”.

Rozmawiał Patryk Grzegorzczuk

Zabawa jest wpisana w ludzkie życie

Rozmowa z dr Urszulą Lewartowicz – opiekunką Studenckiego Koła Naukowo-Artystycznego Pedagogów UMCS oraz z Karoliną Burdach – przewodniczącą SKNAP UMCS

W jakim celu powstało koło i jak długo funkcjonuje?

Urszula Lewartowicz: Koło ma kilkudziesięcioletnią historię. Jestem jego opiekunem dopiero od roku. Tak jak sugeruje nazwa – powstało w celach z jednej strony naukowych, z drugiej zaś artystycznych, ale także animacyjnych, ponieważ od początku skupia studentów animacji kultury (wcześniej była to pedagogika ze specjalnością animator i menedżer kultury), a więc osoby, które chcą pobudzać, ożywiać, organizować życie kulturalne i społeczność studencką na naszym wydziale. Wszystkie wydarzenia, które były organizowane wcześniej (pod kierunkiem poprzednich opiekunów) miały charakter zarówno animacyjny, jak i artystyczny. Oczywiście pojawiały się też wątki naukowe. SKNAP UMCS reaktywowało się po przerwie i od czerwca 2022 r. działamy w obecnej formule, czyli w sekcjach.

Karolina Burdach: Mamy sekcje: naukową, fotograficzną, artystyczną, promocyjną, performatywną, wolontariacką i konferansjerską.

Środowe dni świąt (nie)typowych – jakiego rodzaju inicjatywy kryją się pod tą nazwą?

K.B.: To cotygodniowe piętnastominutowe wydarzenia – happeningi, które odbywały się w środy podczas przerwy od 13:00 do 13:15 (z wyjątkiem sesji zaliczeniowo-

-egzaminacyjnych, przerw międzysemestralnych i wakacji). W tym czasie podejmowaliśmy różne tematyczne przedsięwzięcia. Były to głównie działania o charakterze animacyjnym, performatywnym, ożywiającym nasz wydział, studentów, doktorantów, pracowników. Nazwa pochodzi stąd, że czasem inspirujemy się kalendarzem świąt dni nietypowych. Od listopada 2022 r. zorganizowaliśmy: wesele, andrzejki, konkurs na najbrzydszy sweter świąteczny, dzień piżamy, mikołajki, dzień fantazy i studiówkę. To specjalny zabieg językowy – studiówka od studiów. Choć nawiązuje oczywiście do studniówki.

U.L.: Wydaje się, że to krótka inicjatywa, idealna w dzisiejszym świecie, w którym wszystko musi być szybko, teraz i na już. Nasza propozycja to zatem dobra formuła, która się sprawdza. Organizujemy wydarzenia zwracające uwagę. Trzeba jednak uczciwie powiedzieć, że przygotowanie tego 15-minutowego happeningu to ogrom wysiłku ze strony studentów. Po pierwsze przychodzi kilka godzin wcześniej, żeby udekorować przestrzeń, stworzyć scenografię. Po drugie tworzą pomoce również w domu, poza Uczelnią. To jest naprawdę masa przygotowań, których efektem jest malutki wycinek, ale perfekcyjnie przygotowany. Sceneria, np. na studiówkę, była fantastyczna, ale wymagała od studentów dużo pracy i zaangażowania. Myślę, że trzeba ich docenić i głośno o tym powiedzieć.

K.B.: W kole działa wiele osób, więc możemy podzielić się obowiązkami i np. tym, kto kupi balony, kto będzie je pompował i wieszał, a kto zamontuje tło do zdjęć i potem po wszystkim posprząta. Mamy do siebie zaufanie i wiemy, że gdy kogoś o coś poprosimy, to będzie zrobione jak należy. Niektórzy prowadzący zajęcia mogą się denerwować, że spóźnimy się albo wychodzimy wcześniej z ćwiczeń lub wykładów, ale to jest część przygotowawcza tych wydarzeń i większość z nich to rozumie.

U.L.: Wspólna praca nad różnymi przedsięwzięciami animacyjnymi to też zdobywanie przez studentów nowych doświadczeń. Oni w ten sposób przygotowują się do swojego zawodu.

W jaki sposób sprawiacie, że nagle w ciągu dnia wiele osób przebiera się i np. tańczy poloneza? Co robicie, że ludzie nie wstydzą się i przełamują swoje bariery?

K.B.: Staramy się angażować wszystkich. Głównymi odbiorcami i tymi, którzy się przebierają, są studenci animacji kultury, ponieważ tego rodzaju zachowania leżą w naszej naturze – my się po prostu nie wstydzimy. Cieszymy się, że w naszych wydarzeniach biorą udział również studenci innych kierunków. Studiówka wyjątkowo nam się udała, bo faktycznie bardzo dużo osób się w nią zaangażowało.

U.L.: Myślę, że takim istotnym bodźcem dla innych była nasza pierwsza tego typu inicjatywa, czyli wesele – przedsięwzięcie zrobione z wielkim hukiem. I chyba do tej pory nasze najlepsze wydarzenie (razem ze studiówką). Myślę, że to był czynnik, który zachęcił innych do śledzenia tego, co robimy i włączania się w nasze projekty. Studenci zobaczyli, że nagle w ciągu dnia na ich wydziale dzieje się coś spektakularnego. Zaczęli interesować się tym, co nasze koło robi, dlaczego to robi oraz co zostanie zorganizowane za tydzień.

Pracownicy też próbują włączać się w organizowane przez Was happeningi?

K.B.: Biernie – przyglądając się wydarzeniom lub czynnie, np. gdy zorganizowaliśmy konkurs na najbrzydszy sweter świąteczny, to kilku pracowników zasiadło w jury. Podczas studiówki dziekani przyłączyli się do poloneza. Pracownicy często z boku (np. stojąc na balkonie) przyglądają się naszym poczynaniom.

U.L.: Mówiąc z perspektywy pracowników, mam poczucie, że jest to forma promocji wydziału. Za tym idzie komunikat, że u nas dzieją się interesujące happeningi. Nie robimy tego celowo, żeby promować wydział, ale to wychodzi przy okazji. Myślę, że władzom i pracownikom również zależy na tym, by komunikat o dobrej atmosferze i oryginalnych, nietypowych działaniach szedł w świat. Wydaje mi się, że nieszampowo podchodzimy do tematu, pokazujemy coś innego. Na Uczelni działa bardzo dużo kół naukowych. My chcemy się wyróżnić i pokazać naszą specyfikę – nie boimy się łamania schematów i stereotypów. My po prostu lubimy dobrze się bawić.

Wydawałoby się, że animacje i zabawa są zarezerwowane tylko dla dzieci, a na Waszym wydziale to dorosli świetnie się bawią.

K.B.: Zabawa jest dla każdego. Seniorzy, dorośli, dzieci i młodzież – każdy jej potrzebuje. Ale musi to być zabawa, która zainteresuje wszystkich odbiorców.

U.L.: Tu idealnie wpisujemy się w koncepcję *homo ludens*, która głosi, że zabawa jest wpisana w człowieka jako naturalny element, do którego dąży.

Wychodzicie ze swoimi działaniami poza mury wydziału?

U.L.: Pojawiają się propozycje włączania koła w różne zewnętrzne inicjatywy. Natomiast wszyscy albo znacząca większość członków to osoby, które faktycznie już w czasie studiów zajmują się animacją i mają doświadczenie w tym zakresie. Pani Karolina prowadzi różnego rodzaju imprezy, eventy, zajęcia z dziećmi.

K.B.: Wiele osób studiujących animację kultury pracuje w firmach eventowych, w których realizują zlecenia, np. na poprowadzenie animacji na urodzinach dziecka. Nasz kierunek wymaga tego, by cały czas zdobywać nowe doświadczenia zawodowe. Nie można stać w miejscu. Trzeba się wyróżniać, robić coś oryginalnego.

O jakiego rodzaju przedsięwzięciach chcielibyście jeszcze opowiedzieć?

U.L.: Pierwszym przedsięwzięciem koła zorganizowanym pod moją opieką był Piknik Integracyjny Wydziału Pedagogiki i Psychologii, który odbył się 22 czerwca

2022 r. między budynkami przy ul. Głębokiej. To wydarzenie nadało pewien charakter działaniom, które podejmujemy. Spotkało się z pozytywnym odbiorem. Był to typowy piknik z zabawami, poczęstunkiem, grami, korowodem, przebierankami i fotobudką.

Włączyliśmy się również w działania Forum Młodych Naukowców z.o. Reprezentanci naszego koła: Karolina Nowakowska, Michał Rachwański i Karolina Burdach przeprowadzili warsztaty „Moja ścieżka naukowo-edukacyjna – tworzenie makiety wizualnej”. Byliśmy ponadto zaangażowani w organizację konferencji na 50-lecie wydziału. Nasze koło miało swój panel dyskusyjny poświęcony inkluzywności. W przyszłości planujemy też warsztaty artystyczne i wystawę.

K.B.: Docierają do nas również propozycje współpracy m.in. od Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego. Co roku organizowana jest tam Noc Kultury. Podczas tego wydarzenia organizujemy warsztaty i zajęcia dla uczniów. Nasza współpraca z innymi szkołami też jest już w toku.

U.L.: Współpracujemy także z Biurem Promocji UMCS. Mam nadzieję, że będziemy działać i powstaną kolejne materiały promocyjne. Myślę, że inni dostrzegają nasz potencjał.

Można Was znaleźć w mediach społecznościowych: na TikToku, Instagramie, Facebooku, o jakiejś platformie jeszcze zapomniałam?

K.B.: Bardzo zależy nam na tym, żeby te trzy platformy istniały. One działają kompatybilnie – to, co dodajemy na Instagrama, dodajemy też na TikToka i odwrotnie. W kole mamy kilku fotografów. Fotograf główny zawsze robi fotorelacje. Dlatego też staramy się, by w przeciągu kilku dni zdjęcia zostały dodane na nasze social media. W kole są osoby odpowiedzialne np. za nagrywanie filmików podczas wydarzenia. Działamy w mediach społecznościowych, próbujemy podbijać i zwiększać zasięgi. Warto dodać, że nasz pierwszy TikTok z wesela osiągnął ponad 30 tys. wyświetleń. Uważamy, że jak na nowe konto, które wcześniej nie było aktywne, to bardzo dobry wynik. Pojawiały się pod nim komentarze typu: „Miałam pójść na animację, teraz żałuję, że nie poszłam” czy „Tak wyglądają typowe przerwy na UMCS”.

Fot. Blazej Pasternak

Fot. Blazej Pasternak

Czyli można powiedzieć, że pośrednio zachęćcie kandydatów na studia do wyboru UMCS?

K.B.: Tak. Wydaje mi się, że ludzie mogą zostać zachęćeni, żeby studiować na naszej Uczelni ze względu na to, że są tu podejmowane takie oryginalne działania.

U.L.: Wszystko, co robimy, jest ciekawe, bo oddolne, samorodne. To nie jest narzucona promocja, podczas której deklamuje się wyuczone teksty w stylu: „Zapraszamy cię na nasz kierunek”. To po prostu realna działalność, która ma miejsce na naszym wydziale.

K.B.: Staramy się przygotowywać przedsięwzięcia, dostosowując je do odbiorców i ich potrzeb. Sprawdzamy co ma lepszy odbiór: kiedy ludzie chętniej przychodzą, co wolą robić, chcą się przebierać, czy nie chcą. Często organizujemy na Instagramie Q&A, żeby dowiedzieć się, jakie są wrażenia po udziale w naszych wydarzeniach. Sugerujemy się tym, co piszą inni. Mamy wiele pomysłów i planów na kolejne działania. Staramy się do wszystkiego podchodzić w elastyczny sposób.

U.L.: To są ludzie w swoim żywiole – jak jest żywioł, to jest prawda, a jak jest prawda, to jest też właściwy odbiór.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn-Mróż

Fot. Adam Pelc

Międzynarodowa konferencja naukowa „Trybut dla Stanisława Hałasa i 30. rocznica Pracowni Geologii Izotopowej i Geoekologii”

W dn. 9–11 maja we Wrocławiu odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa „Trybut dla Stanisława Hałasa i 30. rocznica Pracowni Geologii Izotopowej i Geoekologii” (SH3oLab), zorganizowana przez prof. dr. hab. Mariusza Oriona Jędryska z Uniwersytetu Wrocławskiego (pierwszego doktoranta prof. S. Hałasa) i jego współpracowników. Wydarzenie zostało objęte patronatem honorowym rektora UWr prof. dr. hab. Roberta Olkiewicza oraz rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, których na konferencji reprezentowali prorektorzy: prof. dr. hab. Artur Błażejowski (UWr) oraz prof. dr. hab. Wiesław Gruszecki (UMCS). Zaproszeni zostali również dyrektor Instytutu Fizyki UMCS prof. dr. hab. Ryszard Zdyb oraz zastępca dyrektora Instytutu Nauk Geologicznych UWr dr Adriana Trojanowska-Olichwer.

Wśród honorowych gości znaleźli się: żona prof. S. Hałasa – Barbara Hałas wraz z córką Agnieszką i wnukami oraz prof. Stanisław Gebhardt (odznaczony w 2023 r. Orderem Orła Białego). Pracownia Spektrometrii Mas Instytutu Fizyki UMCS (której wieloletnim kierownikiem był prof. S. Hałas) reprezentowana była przez

dr. Józefa Dąbka, dr. Andrzeja Trembaczowskiego (emerytowani pracownicy UMCS) oraz dr. hab. Andrzeja Pelca, prof. UMCS.

Uroczystość otwarcia konferencji odbyła się w pięknym, historycznym (zbudowanym w 1731 r.) gmachu Oratorium Marianum UWr. Wydarzenie uświetnił występ Akademickiego Chóru UMCS kierowanego przez prof. dr. hab. Urszulę Bobryk. W repertuarze znalazł się m.in. hymn *Gaudeamus igitur*, który odśpiewany został również po raz drugi wraz z uczestnikami konferencji w Auli Leopoldina UWr.

Tego samego dnia nastąpiło nadanie Laboratorium Spektrometrii Mas Instytutu Nauk Geologicznych UWr imienia prof. S. Hałasa. W związku z tym tablicę pamiątkową poświęconą Profesorowi odsłoniли: Barbara Hałas i prof. dr. hab. Mariusz O. Jędrysek. Trzeba dodać, że prof. M. O. Jędrysek był również założycielem Pracowni Geologii Izotopowej i Geoekologii, do której przynależą LSM i której 30-lecie obchodzono w ramach konferencji. Tablica została wykonana z tantalu, materiału konstrukcyjnego, który szczególnie upodobał sobie prof. S. Hałas.

W kolejnych dniach odbyły się obrady naukowe podzielone na kilkanaście sesji – ich tematyka została tak dobrana, by odzwierciedlać zarówno zainteresowania naukowe, jak i poglądy prof. S. Hałasa. Dla przykładu kilka wybranych tytułów sesji: „Ziemia – badania ciał stałych i substancji w nich zawartych”, „Wiatr – badania gazów i substancji w nich zawartych”, „Czas – zjawiska w czasie”, „Nic – zjawiska w próżni”. Zaproszonym referentem z Instytutu Fizyki UMCS na sesji dotyczącej zjawisk w próżni był dr hab. A. Pelc, prof. UMCS, który wygłosił referat pt. *Mass Spectrometry is not afraid of a vacuum*.

Jesteśmy niesłychanie dumni z faktu, że również w innych jednostkach naukowych uhonorowano postać prof. Stanisława Hałasa – pracownika naszego Uniwersytetu, który był związany zawodowo z UMCS od 1968 r. i przez kilkadziesiąt lat prowadził swoją działalność naukową w Lublinie. Można śmiało powiedzieć, że był jednym ze światowych pionierów masowo-spektrome-

trycznych badań składu izotopów stabilnych w różnego typu próbkach. Jego dokonania zaowocowały ponad 250 pracami naukowymi w zakresie spektrometrii mas, geochemii, izotopów i geochronologii (w tym dwoma w najbardziej prestiżowym czasopiśmie naukowym – „Nature”) i 25 patentami. Współpracował z wieloma krajowymi oraz zagranicznymi ośrodkami badawczymi. Jest również współzałożycielem European Society for Isotope Research – towarzystwa naukowego zrzeszającego członków z ok. 30 krajów. Był prezesem Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Fizycznego oraz Polskiego Towarzystwa Próźniowego. Miał ogromny wkład w rozwój Pracowni, a później Zakładu Spektrometrii Mas w IF UMCS. Za swoje dokonania został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Złotym Krzyżem Zasługi.

Andrzej Pelc

Seminarium naukowe „Terapia w resocjalizacji”

15 maja w formule online odbyło się Seminarium naukowe pt. „Terapia w resocjalizacji”, zorganizowane przez Katedrę Pedagogiki Resocjalizacyjnej UMCS oraz Zakład Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Gościem honorowym seminarium był prof. dr hab. Zdzisław Bartkiewicz z Państwowej Uczelni Zawodowej im. prof. Stanisława Tarnowskiego w Tarnobrzegu.

Obrady otworzyły dr hab. Stanisława Byra, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Pedagogiki, dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS – prodziekan ds. jakości kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, kierownik Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej oraz dr Ewa Grudziwska – kierownik Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej w APS w Warszawie.

Po przywitaniu gości prof. dr hab. Zdzisław Bartkiewicz wygłosił referat pt. *Terapia w resocjalizacji*. Następnie głos zabrali zaproszeni eksperci: dr Małgorzata Osińska (kierownik III Zespołu Kuratorskiej Służby

Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych, kurator zawodowy dla dorosłych, Sąd Rejonowy Lublin-Zachód), dr Ewa Grudziwska (kierownik Zakładu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, APS w Warszawie), dr Marta Mikołajczyk (Zakład Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, APS w Warszawie, Fundacja Daj Herbatę), mjr Katarzyna Samonek-Miazga (kierownik Oddziału terapeutycznego dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo w Zakładzie Karnym w Chełmie), mjr Roman Kowal (kierownik Oddziału terapeutycznego dla skazanych uzależnionych od alkoholu w Zakładzie Karnym w Opolu Lubelskim) oraz dr Katarzyna Korona (Katedra Pedagogiki Resocjalizacyjnej UMCS).

Po zakończeniu wystąpień dr Katarzyna Korona poprowadziła panel dyskusyjny, w którym omówiono dylematy praktyczne związane z prowadzeniem terapii w rozmaitych placówkach względem różnych grup podopiecznych, m.in. osadzonych.

Katarzyna Korona

Symposium legislacyjne. Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Mechanizmy zewnętrznego oddziaływania na proces prawodawczy”

W dn. 18–19 maja na Wydziale Prawa i Administracji odbyło się Symposium legislacyjne. Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Mechanizmy zewnętrznego oddziaływania na proces prawodawczy”, zorganizowane przez Stowarzyszenie Naukowe Pro Scientia Iuridica oraz Centrum Badań nad Parlamentaryzmem UMCS. W wydarzeniu uczestniczyli pracownicy naukowcy oraz przedstawiciele Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Rządowego Centrum Legislacji, Kancelarii Prezydenta RP oraz ministerstw i innych urzędów, a także reprezentanci organizacji pozarządowych, samorządów zawodowych i organizacji pracodawców. Symposium jest forum, na którym urzędnicy odpowiedzialni za obsługę procesu prawodawczego dzielą się swoimi doświadczeniami, dobrymi praktykami, a także podejmują dyskusję z naukowcami badającymi proces legislacyjny.

W uroczystym otwarciu wydarzenia wzięli udział: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS; dyrektor Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Leszek Leszczyński; dziekan WPIA prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak oraz kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego i Centrum Badań nad Parlamentaryzmem dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS.

Tematem tegorocznego sympozjum była efektywność mechanizmów zewnętrznego oddziaływania na proces prawodawczy. Dyskusja rozpoczęła się od analizy teoretycznych i ustrojowych podstaw tych mechanizmów, a następnie prezentowane były poszczególne narzędzia, które powinny zapewniać partycypację partnerów społecznych w procesie prawodawczym. Podczas wydarzenia referaty wygłosili m.in. dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS – *Znaczenie mechanizmów partycypacyjnych dla racjonalnego prawodawcy* i dr Paweł Sadowski – *Formy partycypacji społecznej w procesie stanowienia prawa w Izraelu*.

Dzięki sympozjum nasz Uniwersytet stał się unikalną w skali kraju płaszczyzną spotkań teoretyków i praktyków prawa.

Eliza Komierzyńska-Orlińska

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Barbara Proń

Święto socjologii na UMCS

25 maja na Wydziale Filozofii i Socjologii świętowaliśmy Dzień Socjologa pod hasłem „Miasto – Mieszkańcy – Aktywność”. Wybór tematu przewodniego był podyktowany faktem, że problematyka miejska należy do wiodących zagadnień badawczych Instytutu Socjologii. Również działalność Studenckiego Koła Badaczy Społecznych skupia się wokół Lublina i jego mieszkańców.

Do udziału w sesji plenarnej zaproszeni zostali uznani specjaliści z zakresu studiów miejskich i socjologii kultury. Referaty wygłosili: prof. dr hab. Barbara Fatyga z Uniwersytetu Warszawskiego, prof. dr hab. Irena Machaj z Akademii Jakuba z Paradyża z Gorzowa Wielkopolskiego oraz dr hab. Dariusz Wadowski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Odbył się także panel ekspercki dotyczący możliwości i barier współpracy między nauką i otoczeniem społeczno-gospodarczym. Ponieważ wiodącym motywem było miasto, w dyskusji wzięli udział: dyrektor Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin dr Mariusz Sagan oraz prezes Fundacji Rozwoju Lubelszczyzny dr Henryk Łucjan. Ze strony Uczelni w debacie uczestniczył prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS oraz prof. dr hab. Jan Pomorski z Wydziału Historii i Archeologii. Do uczestników dołączyła też zdalnie

Anna Schmidt-Fiedler z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, która prowadzi Science Shop, nowatorską jednostkę zajmującą się współpracą między uczelnią a zewnętrznymi interesariuszami.

W kolejnej sesji badacze z Instytutu Socjologii zaprezentowali wyniki swoich badań dotyczących Lublina i regionu, a przede wszystkim spontanicznej akcji pomocy dla uchodźców z Ukrainy w pierwszych tygodniach wojny, skupionej wokół Lubelskiego Społecznego Komitetu Pomocy Ukrainie, czy fenomenu lubelskiej Nocy Kultury, będącego już od paru lat przedmiotem systematycznych badań społecznych.

Wydarzeniu towarzyszyła sesja plakatowa, na której oprócz badaczy także studenci kierunków socjologia i zarządzanie w politykach publicznych zaprezentowali wyniki swoich badań związanych z życiem miejskim i społecznością lokalną.

Na koniec uczestnicy odwiedzili nowe miejsce na obywatelskiej mapie Lublina – Przeszłość Integracji Baobab, prowadzoną przez Stowarzyszenie Homo Faber. Jest ona dedykowana mieszkańcom Lublina, którzy przybyli tutaj jako uchodźcy. Była to świetna okazja do dyskusji o problemach integracji społecznej w naszym mieście oraz unikalny wgląd w codzienność pracy aktywistów i wolontariuszy.

Agnieszka Kolasa-Nowak

PROF. ZW. DR H.
CACKOV
33 - 2004
TY PEDAGO
SIE EDUKA
NOSZKOLN

WYDZIAŁ
50
LAT
1973 - 2023
PSYCHOLOGIA

IV Międzynarodowe Sympozjum Naukowe „Nauczyciel w czasach przemian i niestabilności”

29 maja odbyła się kolejna, już czwarta edycja Międzynarodowego Sympozjum Naukowego, organizowanego przez Katedrę Dydaktyki. Tym razem, odpowiadając na wyzwania współczesności, uwagę poświęcono „Nauczycielowi w czasach przemian i niestabilności”. Wydarzenie patronatem honorowym objęli: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, przewodnicząca Komitetu Pedagogicznego PAN prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska, prezydent Miasta Lublin dr Krzysztof Żuk oraz lubelski kurator oświaty Teresa Misiuk. Sympozjum odbyło się w formule online. Wzięli w nim udział przedstawiciele uczelni z Norwegii, Kanady, Włoch, Portugalii i Polski oraz liczne grono nauczycieli szkół różnych szczebli.

Uroczystego otwarcia wydarzenia dokonała dyrektor Instytutu Pedagogiki dr hab. Stanisława Byra, prof. UMCS. Uczestników powitali: przewodnicząca Komitetu Pedagogicznego PAN prof. dr hab. Agnieszka Cybal-Michalska oraz dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS. Słowo wstępne, w którym określone zostały motywy

podjęcia organizacji sympozjum oraz zakres jego problematyki, przedstawiła kierownik Katedry Dydaktyki dr hab. Teresa Parczewska, prof. UMCS.

Spotkanie podzielono na trzy sesje plenarne. Pierwszą z nich, moderowaną przez dr Justynę Sałę-Suszyńską, otworzył wykład prof. dr hab. Joanny Madalińskiej-Michalak (Uniwersytet Warszawski) pt. *Niestabilności warunków pracy nauczyciela (The instability of the teachers' conditions)*. Następnie prof. Ana Paula Alves z Universidade Fernando Pessoa w Portugalii skupiła się na *Pracy nauczyciela w zmieniającym się świecie (Teacher's work in a changing world)*. Tę sesję zamknęła prelekcja dr hab. Joanny Marii Garbuli, prof. UWM (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) pt. *Charakterystyka nauczycieli XX wieku – perspektywa narracyjna zaczerpnięta z pamiętników (Characteristics of teachers of the 20th century – a narrative perspective taken from diaries)*.

W drugiej części wydarzenia wystąpienia zaprezentowali goście zagraniczni, kolejno: prof. Barbara Pytka oraz prof. Terry Kelly (Seneca College, Toronto, Kanada), prof. Maria Gabriela Pediconi (Universita Degli Studi

di Urbino, Włochy), a także prof. Dalila Lino (Higher School of Education, Lisbon Politechnic, Portugalia). Omówione zostały zagadnienia: rozwoju zawodowego nauczycieli po pandemii COVID-19, zmian w nauczaniu i uczeniu się w kontekście nastroju w szkole oraz globalizacji jako wyzwania w kształceniu nauczycieli wczesnoszkolnych. Obrady poprowadziła dr hab. Urszula Osza, prof. UMCS.

W ostatniej części sympozjum, moderowanej przez dr Ewę Sosnowską-Bielicz, uczestnicy mieli okazję wysłuchać dwóch wystąpień. Prof. Marius Wahl Gran (Rudolf Steiner University in Oslo, Norwegia) wygłosił

wykład pt. *Sztuka jako pedagogika (Art as a pedagogy)*, zaś dr Judyta Popiołek (XIX Liceum Ogólnokształcące w Lublinie) przedstawiła temat *Skuteczności kynoterapii w rozwijaniu kompetencji społecznych rozpoczynających naukę w szkole (The effectiveness of kynotherapy in developing social competences of students starting school)*.

W trakcie sympozjum zaplanowano i z powodzeniem przeprowadzono także sesję pytań i odpowiedzi oraz panel dyskusyjny. Całość dopełniło odsłonięcie pamiątkowej tablicy prof. dr hab. Marii Cackowskiej, wybitnego pedagoga edukacyjnego startu.

Krystyna Kusiak

Podsumowanie projektu „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym”

W maju 2021 r. Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej rozpoczął realizację finansowanego w ramach Programu Erasmus+ projektu „Innowacyjne zasoby edukacyjne w kształceniu zdalnym” (OIR).

Projekt przebiegał w międzynarodowym partnerstwie. W skład konsorcjum weszli: UMCS (Polska), University of Messina (Włochy) oraz University of Oviedo (Hiszpania). Po stronie UMCS – pełniącego w projekcie funkcję lidera – działania realizował Wydział Pedagogiki i Psychologii we współpracy z Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów. Pod względem merytorycznym projektem kierowały jego pomysłodawczynie zatrudnione w Instytucie Pedagogiki: dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS – prodziekan ds. jakości kształcenia WPiP, dr Dorota Chimicz oraz dr Alicja Lisiecka. Koordynatorem administracyjnym była mgr Dorota Chiluta – pracownik Biura ds. Obsługi Studiów i Studentów Zagranicznych.

Projekt jest odpowiedzią na potrzeby ujawnione w okresie powszechnej edukacji zdalnej spowodowanej pandemią COVID-19. Jego celem było wzmocnienie zdolności szkół wyższych do zapewniania wysokiej jakości edukacji cyfrowej sprzyjającej włączeniu społecznemu, a w szczególności udoskonalenie form i metod kształcenia przyszłych nauczycieli poprzez stworzenie

ogólnodostępnych, wyspecjalizowanych, innowacyjnych cyfrowych zasobów edukacyjnych dostosowanych do potrzeb osób uczących się, także tych posiadających specjalne potrzeby edukacyjne (SPE), zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego dla edukacji (UDL).

Rezultaty projektu OIR po stronie polskiej obejmują:

- programy i materiały szkoleniowe w trzech modułach: podniesienie kompetencji związanych z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji zdalnej, projektowanie uniwersalne w nauczaniu zdalnym w kontekście potrzeb osób uczących się o zróżnicowanych potrzebach edukacyjnych, aktywizujące metody w kształceniu zdalnym;
- otwarte cyfrowe zasoby edukacyjne: osiem wykładów i tyle samo podcastów;
- dwa filmy edukacyjne (dostępne również w wersji anglojęzycznej).

Wszystkie rezultaty intelektualne zostały przygotowane przez specjalistów zatrudnionych w UMCS.

Projekt zakończył się 31 maja. Materiały dostępne są pod linkami: <https://www.youtube.com/@oirpoland7969> oraz <https://www.umcs.pl/pl/rezultaty-pracy-intelektualnej,25100.htm>.

Dorota Chiluta

Pracownicy UMCS na konferencji Makelearn & TIIM

W dn. 18–20 maja pracownicy naszego Uniwersytetu uczestniczyli w konferencji Makelearn & TIIM „Economic, Social and Environmental Sustainability: The Role of Technology and Political Dialogue” („Zrównoważony rozwój gospodarczy, społeczny i środowiskowy: rola technologii i dialogu politycznego”), która w tym roku odbyła się w stolicy Malty – Valletcie. Współorganizatorami konferencji (od 2004 r.) są: International School for Social and Business Studies (Słowenia), Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Kasetsart University (Tajlandia) oraz – partner lokalny w 2023 r. – Pegaso International (Malta) i Ministerstwo Edukacji, Sportu, Młodzieży, Badań Naukowych i Innowacji Malty. Wydarzenie zostało objęte patronatem Komisji Ekonomii i Zarządzania Polskiej Akademii Nauk Oddział w Lublinie.

Cykliczna konferencja Makelearn & TIIM, organizowana w różnych krajach Europy i Azji, jest doskonałym miejscem do dzielenia się najnowszymi osiągnięciami w dziedzinie zarządzania, ekonomii, technologii i edukacji. Uwzględniając doświadczenia naukowców, pracowników administracji publicznej i praktyków ze

wszystkich kontynentów, zachęca do dyskusji i wymiany wiedzy między środowiskiem akademickim a biznesem. Dotychczas odbyła się m.in. w Słowenii, Tajlandii, Lublinie (w 2012 i 2017 r.), Hiszpanii, Tunezji, we Włoszech, w Chorwacji, Finlandii i na Litwie.

W wydarzeniu udział wzięło ok. 200 uczestników i uczestniczek z 22 krajów. Nasz Uniwersytet reprezentowali: prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr. hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, który od 2014 r. pełni jednocześnie funkcję przewodniczącego Komitetu Programowego konferencji (Program Chair); dyrektor Instytutu Nauk o Zarządzaniu i Jakości dr. hab. Radosław Mącik, prof. UMCS; prof. dr. hab. Anna Rakowska, zastępca dyrektora INoZiJ; dr. hab. Marcin Lipowski, prof. UMCS; dr. Łukasz Wiechetek; dr. Jarosław Banaś oraz doktorantka Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych mgr Natalia Brzezińska. Wszyscy przedstawiciele UMCS uczestniczyli w sesjach plenarnych, w tym m.in. brali czynny udział w panelu edytorów, dyskusji panelowej Forum Nauka – Edukacja – Biznes, wygłosili także referaty dotyczące: akceptacji technologii ICT w procesach zakupowych, uwarunkowań rozwoju sztucznej inteligencji w sektorze usług publicznych, postrzegania współpracy człowieka z robotem, a także analizy strumieni i modelowania procesów logistyki zwrotnej odpadów komunalnych z tworzyw sztucznych.

Uczestnictwo w konferencji dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS, dr. Łukasza Wiechetka i dr. Jarosława Banasia sfinansowane zostało z grantu uzyskanego w ramach konkursu Narodowego Centrum Nauki pt. „Modelowanie procesów logistyki zwrotnej odpadów komunalnych z tworzyw sztucznych w perspektywie doświadczeń międzynarodowych” (2019/35/B/H54/03702).

Decyzją Komitetu Organizacyjnego konferencja Makelearn & TIIM w 2024 r. zorganizowana zostanie w Lublinie, a lokalnym organizatorem będzie ponownie UMCS. Już teraz gorąco zachęcamy do uczestnictwa w tym wydarzeniu.

Szczegółowe informacje o przeszłych i planowanych edycjach konferencji MakeLearn & TIIM można znaleźć na stronie: <https://makelearn.mfdps.si/>.

Łukasz Wiechetek

Fot. Mario Mimoff

XI Zjazd Prawników-Administratywistów

W dn. 11–12 maja odbył się XI Zjazd Prawników Administratywistów pt. „Konstytucyjne podstawy i uwarunkowania sądownictwa administracyjnego”, zorganizowany przez Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS we współpracy z Katedrą Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji oraz Katedrą Prawa Konstytucyjnego. W ramach wydarzenia zorganizowano dwie konferencje – międzynarodową, która miała miejsce 11 maja w formule hybrydowej (stacjonarnie na Wydziale Prawa i Administracji oraz z wykorzystaniem platformy MS Teams), a także ogólnopolską, która odbyła się 12 maja (w formule zdalnej).

Zjazd Prawników-Administratywistów to wydarzenie realizowane cyklicznie, będące jednym ze sztafardowych przedsięwzięć koła. W tym roku miało jednak szczególny charakter z uwagi na fakt, że w jego ramach po raz pierwszy odbyła się międzynarodowa konferencja, której SKNP było głównym organizatorem.

Uroczystego otwarcia zjazdu dokonali: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS; dyrektor Instytutu Nauk Prawnych prof. dr hab. Leszek Leszczyński; opiekun SKNP dr hab. Ireneusz Nowikowski, prof. UMCS; kierownik Katedry Prawa Administracyjnego i Nauki o Administracji prof. dr hab. Marian Zdyb; kierownik Katedry Prawa Konstytucyjnego dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS oraz obecna prezes SKNP Aleksandra Poślednik.

Podczas międzynarodowej konferencji zorganizowano dwa panele tematyczne. W ramach pierwszego panelu

wystąpili: Elisabete Mendes Silva, Ph.D. (Polytechnic Institute of Bragança, Portugal) – *Organisation of the administrative judiciary in Portugal*, prof. dr hab. Marian Zdyb – *Konstytucyjne prawo do sądu w sprawach administracyjnych*, prof. dr hab. Leszek Leszczyński – *Wykładnia prawa jako składnik sądowej kontroli administracji*, dr Wojciech Mojski – *Problem kontroli sądownoadministracyjnej aktów urzędowych Prezydenta RP w zakresie powoływania sędziów* oraz dr Adam Kozień (Uniwersytet Jagielloński) – *Sądownictwo administracyjne w dobie sztucznej inteligencji – uwarunkowania konstytucyjne i administracyjnoprawne*.

Natomiast podczas drugiego panelu referaty zaprezentowały dr hab. Anna Ostrowska – *Legal status of the Assistant Judge in the Administrative Court in Poland* oraz dr Maiia Pyvovar (Lviv Polytechnic National University, Ukraine) – *Działalność sądów w czasie wojny w Ukrainie: wymiar konstytucyjny i prawny*.

Drugiego dnia odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa. Referaty wygłosiło 35 prelegentów, reprezentujących 11 ośrodków naukowych z całej Polski.

Wszystkie panele konferencyjne były moderowane przez pracowników WPiA. Prelegenci zaprezentowali szeroki wachlarz poruszanych zagadnień, od ochrony prawa do informacji publicznej, przez prawne aspekty działania sądów administracyjnych, aż do kwestii ochrony praw człowieka i obywatela w orzecznictwie sądów administracyjnych.

Aleksandra Poślednik
Michał Janik

Podsumowanie projektu Uniwersalność+

W latach 2020–2023 na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej na kierunku gospodarka przestrzenna realizowano zajęcia w ramach pilotażowego projektu Uniwersalność+, współfinansowanego z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Oś III. Szkolnictwo wyższe dla gospodarki i rozwoju – 3.5. Kompleksowe programy szkół wyższych.

Pierwszy etap projektu, mający na celu podniesienie jakości kształcenia z zakresu projektowania uniwersalnego na kierunku gospodarka przestrzenna, obejmował wsparcie szkoleniowe skierowane do nauczycieli akademickich. Kadra akademicka brała udział w szkoleniu wprowadzającym do tematyki projektowania uniwersalnego oraz szkoleniu pogłębianym z tego zakresu.

Drugi etap obejmował realizację zajęć zgodnych z modelowymi rozwiązaniami dotyczącymi projektowania uniwersalnego dla studentów gospodarki przestrzennej. Studenci mieli możliwość testowania różnych rozwiązań stosowanych w projektowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni zewnętrznych, a także proponowania własnych pomysłów. Docelowo przeprowadzone zajęcia zostaną włączone do programu studiów na wspomnianym kierunku.

Realizowane były w ramach dwóch modułów. Pierwszy z nich dotyczył przedmiotu projektowanie uniwer-

salne: definiowanie potrzeb i ograniczeń użytkowników przestrzeni (prowadzący: dr hab. Wioletta Kałamucka, dr Paweł Pytka). Uczestnicy zapoznali się z różnymi formami niepełnosprawności, zgłębili zasady *savoir-vivre*'u w relacjach z osobami niepełnosprawnymi, a także zaznajomili się z metodami zdobywania wiedzy na temat potrzeb różnych grup użytkowników. W trakcie zajęć studenci wykonywali obserwacje antropologiczne, a także przeprowadzili wywiady z różnymi użytkownikami wybranych przestrzeni na terenie Lublina.

Podczas drugiego modułu w ramach przedmiotu partycypacyjne projektowanie uniwersalne w gospodarce przestrzennej (prowadzący: mgr inż. Dorota Dymek, mgr inż. Jolanta Jóźwik, mgr inż. Karolina Skibińska) studenci, z wykorzystaniem specjalistycznego sprzętu (w tym m.in. symulatorów odczuć starczych, wózków inwalidzkich, symulatorów wad wzroku i słuchu, łasek dla niewidomych, balkoników i wózków dziecięcych), wykonali audyty przestrzeni miasteczka akademickiego UMCS, sugerując propozycje rozwiązań problemów i barier zidentyfikowanych podczas prac terenowych. Ponadto odbyli szereg spotkań z ekspertem do spraw projektowania uniwersalnego mgr. Karolem Kostrzewą oraz z zaproszonymi przez niego gośćmi – osobami z różnego rodzaju niepełnosprawnościami celem lepszego zrozumienia potrzeb grup defaworyzowanych.

Fot. Michał Zembrzycki

Fot. Michał Zembrzycki

Efekty prowadzonych zajęć przedstawione zostały na forum podsumowującym projekt, które odbyło się 28 kwietnia na WNoZiGP. W trakcie wydarzenia studenci zaprezentowali wyniki obserwacji antropologicznych i wywiadów prowadzonych podczas zajęć z modułu pierwszego. Ponadto przedstawili relację z inwentaryzacji terenowej zewnętrznych przestrzeni kampusu UMCS, zidentyfikowane bariery przestrzenne, a także zaproponowane

przez siebie sposoby ich likwidacji. W ostatnim etapie propozycje te zostały omówione z udziałem użytkowników końcowych, w tym z osobami z różnymi niepełnosprawnościami, ekspertami do spraw projektowania uniwersalnego, a także z przedstawicielami władz wydziału.

*Dorota Dymek
Jolanta Józwiak
Karolina Skibińska*

„Wariantowe modele zorientowanych komputerowo systemów metodologicznych do uczenia się opartego na badaniach w instytucjach edukacyjnych” – konferencja

W dn. 17–18 maja odbyła się VI Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Dydaktyczna „Wariantowe modele zorientowanych komputerowo systemów metodologicznych do uczenia się opartego na badaniach w instytucjach edukacyjnych” (COMSRL 2023), zorganizowana przez Fundację Clever: School of Natural and Mathematical Sciences oraz Instytut Cyfryzacji Edukacji Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Międzynarodowy Uniwersytet Naukowo-Techniczny, Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki UMCS, Politechnikę Poznańską oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Wykłady inauguracyjne wygłosili goście honorowi: dr hab. Joanna Szafran, prof. UAM; dr inż. Maciej Szafranski (Politechnika Poznańska); dr Olena Hrybiuk (Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy, Międzynarodowy Uniwersytet Naukowo-Techniczny); dr Anna Pyzara (UMCS); dr Eliza Jackowska-Boryc (UMCS) i mgr Magdalena Matuszczak (Zespół Szkół Mistrzostwa Sportowego im. Stanisława Marusarza w Zakopanem).

Celem konferencji było m.in. omówienie wybranych przykładów dobrych praktyk – projektów, działań i przedsięwzięć realizowanych we współpracy ze

szkołami, wymiana doświadczeń, próba wskazania nowych obszarów badawczych, integracja środowiska naukowego oraz dyskusja nad aktualnymi problemami rozwoju teorii i praktyki matematyki oraz informatyki w ramach wskazanych obszarów tematycznych, popularyzacja matematyki i informatyki poprzez krótkie filmy, które mogą rozbudzić zainteresowanie otaczającym światem. Uczestnicy konferencji mieli za zadanie nagrać autorski film, który może pomóc w zrozumieniu i wyjaśnieniu różnych aspektów matematyki oraz stanowić dowód na to, że matematyka jest obecna w każdym wymiarze życia codziennego.

Podczas konferencji poruszono takie zagadnienia jak: dydaktyka matematyki, modelowanie matematyczne i symulacje komputerowe, sztuczna inteligencja, sieci neuronowe w inżynierii, tłumaczenie maszynowe i narzędzia wspomagające tłumaczenie, formalizacja języków naturalnych, nowoczesne kształcenie nauczycieli, pomoc i wsparcie w procesie zrozumienia młodych ludzi i ich świata (także przestrzeni wirtualnej), aktualizowanie wiedzy naukowej i dzielenie się nią z nauczycielami, wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie budowania wspólnej przestrzeni.

Olena Hrybiuk

XIV Dzień Historyka

12 maja Instytut Historii we współpracy z Wydziałem Historii i Archeologii oraz Polskim Towarzystwem Historycznym Oddział w Lublinie zorganizował Dzień Historyka. W tym roku odbyła się XIV edycja tego wydarzenia pod hasłem „Szalony wiek XX, czyli o wolności słowa i nie tylko”.

Zgromadzonych gości powitali: prorektor ds. ogólnych dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS oraz dyrektor IH dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS.

Refleksji nad „szalonym” wiekiem XX poświęcone zostały dwie tematyczne debaty: „Zamach stanu Józefa Piłsudskiego, czyli czego nie wiecie o Józefie Piłsudskim i «jego» Polsce” (dr hab. Waldemar Kozyra, prof. UMCS i dr hab. Marek Sioma, prof. UMCS) oraz „Cenzura i wolność słowa w XX wieku, tj. słów kilka o tym, kto i dlaczego ograniczał Polakom prawa obywatelskie” (prof. dr hab. Jan Pomorski, dr hab. Mirosław Szumiło, prof. UMCS oraz dr Ariel Orzełek). Obrazu dopełniły warsztaty przygotowane zarówno przez pracowników naukowych instytutu, jak i studentów działających w kołach naukowych. Dr Anna Miączewska poprowadziła warsztat „Zły cesarz Neron w starożytnym mieście – podróż w czasie”. Koło Naukowe Studentów Krajoznawców UMCS pod opieką dr hab. Małgorzaty Nossowskiej, prof. UMCS przygotowało warsztaty z pisania przewodników turystycznych („Instrukcja obsługi nieznanego, czyli do czego służą przewodniki i jak je napisać”). Natomiast Koło Metodologiczne Historyków UMCS przeniosło uczniów i nauczycieli w świat 3D, zastanawiając się, czy właśnie w tym obszarze należy szukać perspektyw rozwojowych dla nauczania historii („Modelowanie i druk 3D – przyszłość edukacji historycznej?”). W dalszej części wydarzenia Koło Nauk Pomocniczych Historii pod opieką dr hab. Tomisława Giergiela w ramach warsztatu „Jaki jest znak Twój?” wprowadziło uczestników w tajniki heraldyki. Z kolei Studenckie Koło Naukowe Archiwistów pod opieką dr. Tomasza Czarnoty w ciekawy sposób (bo poprzez skarby) przedstawiło możliwości badań geologicznych („Oni mają Waszą rodzinę – skarby archiwów”), a mgr Karol Kasprovicz omówił szanse, jakie dla edukacji historycznej stwarza sztuczna inteligencja („Pogadaj z maszyną. Opowiadanie historii w epoce sztucznej inteligencji”).

W wydarzeniu wzięł również udział kabaret Em-ce-eS działający pod opieką dr hab. Leszka Wierzbi-

Fot. Magdalena Piskor

Fot. Magdalena Piskor

ckiego, prof. UMCS, prezentując uczestnikom jeden ze swoich skeczy.

Dzień Historyka rokrocznie cieszy się dużym zainteresowaniem i gromadzi młodzież ze szkół średnich z województwa lubelskiego. Podobnie było i w tym roku. Gościliśmy uczniów i nauczycieli z: I LO im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, Zespołu Szkół nr 2 im. Księcia Pawła Karola Sanguszki w Lubartowie, Liceum Ogólnokształcącego im. Jana III Sobieskiego w Lublinie, Zespołu Szkół Ekonomicznych im. A. i J. Vetterów w Lublinie, Zespołu Szkół Transportowo-Komunikacyjnych im. Tadeusza Kościuszki w Lublinie, V LO im. Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, III LO im. Cypriana Kamila Norwida w Zamościu, IV LO im. Stefanii Sempołowskiej w Lublinie, II LO im. Hetmana Jana Zamoyskiego w Lublinie, I LO im. Mikołaja Kopernika w Jarosławiu.

Uczestnicy XIV Dnia Historyka w ramach wydarzeń towarzyszących mieli możliwość zwiedzenia Muzeum Narodowego w Lublinie oraz poznania zasobów Archiwum Państwowego w Lublinie. Ponadto dzięki zaangażowaniu dr hab. Małgorzaty Kołacz-Chmiel i studentów z kierunku turystyka historyczna uczestniczyli w spacerach edukacyjnych po miasteczku akademickim i starym mieście.

*Monika Napora
Małgorzata Szabaciuk*

Fot. Rafał Kowalczyk

Akademicki Bieg Charytatywny UMCS „Po lepsze jutro”

11 maja w Parku Akademickim odbył się Akademicki Bieg Charytatywny UMCS „Po lepsze jutro”, zorganizowany przez studentów kierunku turystyka i rekreacja w ramach przedmiotu organizacja i bezpieczeństwo imprez sportowo-rekreacyjnych, prowadzonego przez dr. Grzegorza Gajka i dr Katarzynę Mięsiak-Wójcik na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej. Współorganizatorami biegu było Centrum Kultury Fizycznej UMCS oraz Akademia Odkrywców Sportu UMCS. Stanowił on formę wsparcia dla Dominiki Gorzkowskiej, studentki I roku II stopnia geografii, w walce z nowotworem złośliwym, co wymaga kosztownego leczenia i rehabilitacji. 23-latką marzy o tym, aby dokończyć studia, a po nich rozpocząć pracę jako nauczycielka geografii oraz przyrody.

Wydarzenie składało się z biegu po krętych ścieżkach parku, charytatywnego spaceru po kilometrowej pętli oraz internetowej licytacji pamiątek przekazanych od znanych sportowców (m.in. Michała Pazdana czy Sofii Enaoui). Każdy z uczestników miał szansę wygrać jedną z wielu nagród rzeczowych, ufundowanych przez różne firmy i organizacje.

Bieg cieszył się dużą popularnością, uczestniczyło w nim 96 osób, w tym wiele z naszego środowiska akademickiego, obecna była też sama Dominika, władze UMCS i przedstawiciele mediów. Z kolei na charytatywnym spacerze spotkało się aż 200 osób. Uczestnicy biegu otrzymali ręcznie wykonane ceramiczne medale.

Dominikę Gorzkowską można wesprzeć, wpłacając pieniądze poprzez portal zrzutka.pl („Wesprzyj Dominikę w walce z nowotworem”, <https://zrzutka.pl/cn47ux>).

Michał Zembrzycki

Drzwi Otwarte Wydziału Biologii i Biotechnologii

31 maja na Wydziale Biologii i Biotechnologii odbyły się Drzwi Otwarte. Po raz pierwszy wydarzenie miało miejsce później niż zwykle i już po egzaminach maturalnych z biologii i chemii. Odwiedzili nas zarówno maturzyści zainteresowani studiami na kierunku biologia czy biotechnologia, jak i uczniowie młodszych klas szkół średnich z Lublina i okolic, którzy rozwijają swoje zainteresowania i zaczynają powoli myśleć o dalszej edukacji. Wśród nich byli m.in. uczniowie lubelskich szkół: V Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Curie-Skłodowskiej, Zespołu Szkół nr 1 im. Władysława Grabskiego, Międzynarodowego Liceum Ogólnokształcącego Paderewski, Zespołu Szkół Chemicznych i Przemysłu Spożywczego oraz Zespołu Szkół im. Mikołaja Kopernika w Bełżycach. Wydział odwiedziło łącznie ok. 200 osób.

Goście mogli poznać naukowy świat, biorąc udział w przygotowanych przez pracowników i studentów warsztatach, zobaczyć, jak wyglądają zajęcia naszych studentów oraz odwiedzić ciekawe zakątki, takie jak szklarnie, laboratoria czy Ogród Ziołowy.

Agata Dzyr

Fot. Agata Dzyr

Wizyta studentek w Instytucie Literackim w Maisons-Laffitte

Fot. Jagienka Chyż

W dni. 15–20 maja studentki Wydziału Politologii i Dziennikarstwa: Julia Bogucka, Jagienka Chyż i Julia Kaproń pod opieką dr Eweliny Górki oraz dr Agaty Fijuth-Dudek z Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu UMCS uczestniczyły w wyjeździe warsztatowym do Instytutu Literackiego w podparyskim Maisons-Laffitte.

Dzięki życzliwości prezes Stowarzyszenia Instytut Literacki Kultura Anny Bernhardt mogły poznać specyfikę pracy ze źródłami historycznymi oraz zasoby archiwum instytutu. Głównym celem wyjazdu było zgromadzenie materiałów do realizacji projektu naukowego pt. „Laficki bestiariusz”, w ramach którego podjęły się zbadania relacji mieszkańców Domu „Kultury” z mieszkającymi w nim zwierzętami.

W trakcie pobytu studentki zwiedziły Dom „Kultury”, poznały szczegóły działania tej instytucji oraz posłuchały wspomnień o postaciach takich jak Jerzy Giedroyc, Zofia i Zygmunt Hertzowie, Maria i Józef Czapscy czy Wojciech Sikora.

Wyjazd obfitował także w inspirujące rozmowy. Anna Bernhardt odniosła się do obecnych działań i planów na przyszłe lata. Opowiedziała o swoim pierwszym zetknięciu się z pracami Jerzego Giedroycia, a także o tym, jak obecnie wygląda dzień pracy w Domu „Kultury”. Natomiast odbywający kwerendę naukową prof. dr hab. Rafał Stobiecki z Uniwersytetu Łódzkiego przybliżył szczegóły pracy nad materiałami archiwalnymi oraz nawiązał do początków swojego zainteresowania „Kulturą”.

Justyna Maguś

Spotkanie autorskie z pisarzem Matthiasem Nawratem

16 maja gościem Katedry Germanistyki był Matthias Nawrat, niemiecki pisarz polskiego pochodzenia. Spotkanie autorskie odbyło się dzięki zaproszeniu i wsparciu finansowemu Niemieckiej Centrali Wymiany Akademickiej DAAD oraz Wydziału Filologicznego. Tematem spotkania prowadzonego przez dr hab. Annę Pastuszkę była jego twórczość literacka, migracja i dwujęzyczność, a także funkcja języka i literatury. Autor czytał fragmenty swojej powieści *Der traurige Gast* i odpowiadał na pytania studentów i wykładowców, dotyczące m.in. stereotypowych wyobrażeń o Polakach w Niemczech.

Matthias Nawrat urodził się w 1979 r. w Opolu. W wieku 10 lat wyjechał z rodziną do Niemiec. Studiował biologię we Fryburgu i Heidelbergu, a następnie pisanie

literackie w Schweizerisches Literaturinstitut w Biel. Swoją debiut powieściowy *Wir zwei allein* opublikował w 2012 r. w Szwajcarii. Książka przyniosła mu prestiżową nagrodę im. Adelberta von Chamisso. M. Nawrat jest laureatem ważnych nagród literackich w krajach niemieckojęzycznych, m.in. za powieść *Der traurige Gast* (2020) otrzymał Nagrodę Literacką Unii Europejskiej.

Pisarz często odwiedza Polskę, gdzie mieszka część jego rodziny. Czerpie z obu kultur i języków, inspirując się historią, mentalnością i różnicami kulturowymi. Bohaterami jego powieści są zwykle outsiderzy, w powieści *Der traurige Gast* ukazuje różne oblicza migracji poprzez losy uciekinierów i ich próby odnalezienia się na obczyźnie.

Anna Pastuszka

Mobilność akademicka dla studentów rusycystów UMCS – kierunki i punkty na mapie Europy

Jako wieloletni nauczyciel akademicki i koordynator Programu Erasmus+ dla slawistów UMCS doskonale wiem, jak ważna dla jakości kształcenia i atrakcyjna dla studentów jest możliwość podróżowania i realizacji części programu nauczania na zagranicznych uczelniach. Z badań przeprowadzonych wśród uczestników mobilności akademickiej wynika, że takie wyjazdy mają zdecydowanie pozytywny i wielopłaszczyznowy wpływ na ich rozwój i osobowość. Studenci uważają, że wyjazd dał im możliwość uzupełnienia wiedzy, zapoznania się z nową metodą nauczania, nabycia nowych umiejętności rozwiązywania sytuacji problemowych. To także wyjątkowa okazja do nauki samodzielności i odpowiedzialności, poszerzenia znajomości języków obcych, poznania nowych ludzi i kultur.

Oczywiście dla studentów neofilologii najkorzystniejszy jest wyjazd do kraju, w którym mówi się językiem ich kierunku oraz na uczelnię, na której są programy studiów zbliżone do programów obowiązujących na macierzystej uczelni. W przypadku studentów rusycystów w obecnej sytuacji geopolitycznej powyższe spełnić jest trudniej. Nie oznacza to jednak, że drzwi mobilności są przed nimi zamknięte, wręcz przeciwnie! Nowa sytuacja otwiera również nowe perspektywy. Od wielu lat na naszej Uczelni funkcjonują europejskie programy wymiany międzynarodowej. Wśród nich najpopularniejszy jest Program Erasmus+, który umożliwia semestralny lub roczny pobyt na zagranicznej uczelni na terenie Unii Europejskiej.

Na liście zagranicznych partnerskich uczelni UMCS, z którymi podpisano umowy bilateralne, są ośrodki będące doskonałym miejscem pobytu edukacyjnego lub stażowego dla studentów rusycystów, ponieważ proponują kształcenie w zakresie rusycystyki na bardzo wysokim poziomie. Wśród nich są np. Uniwersytet Sofijski i Uniwersytet Płowdiwski w Bułgarii, Uniwersytet Taliński w Estonii, Uniwersytet w Rydze na Łotwie, Uniwersytet w Preszowie na Słowacji, Uniwersytet w Rijce i Uniwersytet w Zadarze w Chorwacji, Uniwersytet w Salerno we Włoszech, Uniwersytet w Oldenburgu w Niemczech, Uniwersytet w Komotini w Grecji.

Archivum prywatne

← Prof. P. Sotirov wraz ze studentami w Sofii

Kilka słów o Uniwersytecie Sofijskim im. św. Klementa z Ochrydy w Bułgarii. Polecam ten uniwersytet nie tylko z tego powodu, że sam jestem jego absolwentem i byłym pracownikiem, ale przede wszystkim dlatego, że posiada wiele walorów. Jest to najstarsza bułgarska uczelnia, która powstała w 1888 r., ma idealną lokalizację: mieści się w centrum bułgarskiej stolicy Sofii – tuż obok Parlamentu, Akademii Nauk i Biblioteki Narodowej. Lokalizacja budynku uniwersytetu umożliwia bardzo łatwy dojazd do niego z miasteczka akademickiego i z każdego punktu miasta – metrem czy innym środkiem lokomocji. Do dyspozycji studentów są biblioteki (uniwersytecka i wydziałowa) z bardzo bogatym księgozbiorem. Atutem jest również to, że w budynku uczelni działają muzea, studenckie kluby kulturalne oraz wiele obiektów gastronomicznych, w tym stołówka.

Sama lokalizacja Uniwersytetu Sofijskiego zapewnia niepowtarzalną możliwość zanurzenia się w wielowiekową i wielowarstwową kulturę Sofii, przeniesienia się w czasie, daje też szansę poczuć się Trakiem, Rzymianinem, Bizantyjczykiem i Słowianinem jednocześnie. Stąd w ciągu jednego dnia można się wspiąć na liczący 2200 m szczyt Czarny w masywie Witosza oraz odwiedzić Monastyr Rylski czy piękne miasto Płowdiw. Nie dziwi zatem fakt, że Uniwersytet Sofijski był i jest jednym z ulubionych ośrodków akademickich wybieranych przez naszych studentów.

Petar Sotirov

XXV edycja Tygodnia Samorządności

W dn. 15–19 maja na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbyła się XXV edycja Tygodnia Samorządności, inicjatywy organizowanej od 1997 r. przez Naukowe Studenckie Koło Samorządowców, której celem jest poszerzenie wiedzy na temat funkcjonowania systemu władz demokratycznych w Polsce.

Tegoroczną edycję Tygodnia Samorządności otworzyli dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dziekan WPiD oraz prof. dr hab. Stanisław Michałowski. Pierwszego dnia wydarzenia odbyło się spotkanie z władzą wykonawczą samorządów terytorialnych. W debacie udział wzięli wóldarze miast i gmin województwa lubelskiego, m.in. prezydent miasta Zamość Andrzej Wnuk, wójt gminy Hrubieszów Tomasz Zając, burmistrz miasta Hrubieszów Marta Majewska, burmistrz miasta Włodawa Wiesław Muszyński, burmistrzynie miasta Zwierzyniec Urszula Kolman, wójt gminy Dębowa Kłoda Grażyna Lamczyk oraz wójt gminy Jabłonna Magdalena Sałek-Lewczyk. W trakcie dyskusji eksperci wypowiedzieli się na temat funkcjonowania wspólnot lokalnych w najdłuższej w historii Polski kadencji władz samorządowych, przedstawili m.in. wady i zalety stosowanego rozwiązania, opowiedzieli o sukcesach oraz zagrożeniach dla zarządzania gminą i miastem, nie za-

Fot. Klaudia Olender

brakło również ciekawych anegdot dotyczących rzeczywistości samorządowej.

W programie XXV Tygodnia Samorządności znalazły się spotkania z lokalnymi radnymi, dziennikarzami, szkolenie prowadzone przez Fundację Wolności oraz konferencja naukowa pt. „Samorząd terytorialny w Polsce na przestrzeni lat”, skierowane przede wszystkim do studentów lubelskich uczelni wyższych. *To doskonała okazja do omówienia reform, które miały miejsce w tym obszarze na przestrzeni ostatnich lat, przybliżenia obowiązujących rozwiązań czy też przedstawienia propozycji zmian w obszarach dotyczących władzy lokalnej, które wymagają modyfikacji* – zapewniają organizatorzy z NSKS.

Klaudia Olender

Fot. Klaudia Olender

Fot. Klaudia Olender

Sławiści UMCS z wizytą w I Liceum Ogólnokształcącym im. ONZ w Biłgoraju

21 kwietnia w I Liceum Ogólnokształcącym im. ONZ w Biłgoraju gościła delegacja z Wydziału Filologicznego (z kierunku rusycystyka) w składzie: dr hab. Joanna Tarkowska, prof. UMCS z Zespołu ds. Współpracy ze Szkołami, dr hab. Ewa Białek – koordynator ds. promocji WF, opiekun Studenckiego Koła Naukowego Rusycystów, dr Ewa Stawinoga oraz dr Małgorzata Ułanek z Zespołu Programowego, a także przedstawiciele SKNR: Maria Rot, Mateusz Koszelek i Dawid Tokarzewski.

Spotkanie z liczną grupą licealistów miało na celu zacieśnienie współpracy między szkołą i UMCS oraz zachęcenie uczniów do podjęcia studiów na naszej Uczelni. Gości przywitała mgr Jolanta Rycyk, dyrektor szkoły. Pracownicy UMCS przybliżyli młodzieży potencjał Uczelni, przekazali foldery z ofertą wszystkich 12 wydziałów, ponadto zapoznali uczniów z ofertą dydaktyczną kierunku rusycystyka. Z kolei studenci opowiedzieli o swojej działalności w kole naukowym i Samorządzie Studentów UMCS. Odbyły się także krótkie

Archiwum Ewy Białek

warsztaty dotyczące języka rosyjskiego i kultury krajów słowiańskich przygotowane i prowadzone przez dr hab. Ewę Białek, dr Ewę Stawinogę, dr Małgorzatę Ułanek oraz studentów.

W trakcie spotkania zostało podpisane porozumienie o współpracy naukowo-dydaktycznej między szkołą a Wydziałem Filologicznym i sławistami UMCS.

Język rosyjski mieści się w pierwszej dziesiątce najpopularniejszych języków świata. Dziś to także narzędzie komunikacji z imigrantami i uchodźcami przybywającymi zza naszej wschodniej granicy. W wielu branżach – służby mundurowe, Straż Graniczna, agencje celne, firmy, placówki medyczne, administracja – poszukiwani są specjaliści ze znajomością zarówno języka zachodnioeuropejskiego, jak i języków słowiańskich, zwłaszcza rosyjskiego.

Ewa Białek

Nowe koło naukowe na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Z radością informujemy, że na naszym wydziale powstało nowe koło naukowe, które jest kolejnym kamieniem milowym w rozwijaniu naukowej pasji i zdolności społeczności akademickiej.

W Studenckim Kole Naukowym Geografii Wojskowej i Zarządzania Kryzysowego „Kryzysowcy” dążymy do

pogłębiania swojej wiedzy i nabywania nowych umiejętności. Jesteśmy ludźmi od zadań specjalnych, dlatego nie tylko zapewniamy pomoc w sytuacjach kryzysowych, ale także tworzymy przestrzeń, w której każdy jest mile widziany. Nasze koło to miejsce spotkań i dyskusji. Będziemy zajmować się organizacją konferencji, seminariów, wyjazdów studyjnych, badań terenowych, warsztatów, prezentacji i wielu innych. Chcemy nawiązywać współpracę z innymi kołami naukowymi, instytucjami i organizacjami.

Wierzymy, że inicjatywa ta przyczyni się do rozwinięcia nowych talentów i wyłonienia przyszłych liderów w dziedzinie nauki. Zapraszamy do odwiedzenia i śledzenia naszych aktywności w social mediach: <https://www.facebook.com/profile.php?id=100091301437806>.

*Jolanta Józwiak
Dorota Dymek*

Fot. Ihor Kolisnichenko

Fot. Ihor Kolisnichenko

Fot. Ihor Kolisnichenko

Dzień obronności na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa

30 maja w nowoczesnej strzelniczy elektronicznej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa odbył się Dzień obronności, czyli warsztaty strzeleckie i proobronne dla uczniów szkół ponadpodstawowych.

Centralnym punktem wydarzenia był warsztat strzelecki prowadzony przez członków Koła Naukowego Bezpieczeństwa Narodowego. W wyposażonej w program symulacyjny Laser-ammo strzelnicy uczniowie opanowywali podstawy strzelectwa przy pomocy replik pistoletu Umarex Glock G17 oraz karabinu AR15 CYMA CM 002. Obok treningu indywidualnego wszyscy chętni lubiący rywalizację mogli także podczas treningu zespołowego zmierzyć się z możliwością wyboru różnych scenariuszy. Dodatkowo studenci przeszkolili

licealistów w zakresie prawidłowego ładowania i rozładowywania broni.

Dzień obronności wzbogaciły również pokazy pierwszej pomocy i wyposażenia wojskowego w wykonaniu Legii Akademickiej UMCS. Uczniowie pod czujnym okiem instruktorów spróbowali własnych sił w resuscytacji kręgowo-oddechowej na szkoleniowym fantomie. Mogli także obejrzyć, a nawet przymierzyć profesjonalne wyposażenie wojskowe, takie jak hełmy czy kamizelki kuloodporne.

Ponadto uczniowie mieli okazję poznać szczegóły służby wojskowej zarówno w trybie zawodowym, jak i terytorialnym dzięki obecności przedstawicieli Wojskowego Centrum Rekrutacji w Lublinie.

*Klaudia Kubińska
Ihor Kolisnichenko*

Fot. Bartosz Proll

Jubileusz 5-lecia Centrum Europejskiego UMCS

20 maja na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się uroczystość z okazji jubileuszu 5-lecia Centrum Europejskiego UMCS. W obchodach udział wzięli: prof. Yves Petit – dyrektor Europejskiego Centrum Uniwersyteckiego w Nancy, Czesław Bartela – konsul honorowy RP w Nancy i pomysłodawca powstania centrum, Jean-Luc Schneider – attaché ds. nauki i współpracy uniwersyteckiej, przedstawiciel Ambasady Francji w Polsce, Natalia Marchuk – dyrektor Centrum Informacyjnego UE, reprezentująca rektora Przykarpacciego Uniwersytetu Narodowego im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku, Krzysztof Stanowski – dyrektor Centrum Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Lublin, reprezentujący prezydenta Lublina dr. Krzysztofa Żuka, Joanna Szela – dyrektor Referatu ds. protokołu i organizacji wizyt oficjalnych UM Lublin oraz władze UMCS: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor, dr. hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – prorektor ds. ogólnych, prof. dr hab. Wiesław Gruszecki – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, prof. dr hab. Marek Pietraś – dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji, prof. dr hab. Anna Przyborska-Klimczak – dziekan Wydziału Prawa i Administracji, dr hab. Jarosław Kostrubiec, prof. UMCS – prodekan WPiA oraz prof. dr hab. Stanisław Michałowski – sygnatariusz umowy powołującej do życia Centrum Europejskie. Gospodarzem spotkania była dr hab. Sylwia Kucharuk, prof. UMCS, p.o. dyrektor jednostki obchodzącej jubileusz.

Centrum zostało powołane w 2018 r. w wyniku porozumienia o współpracy polsko-francusko-ukraińskiej, zawartego pomiędzy Miastem Lublin, Miastem Nancy, Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetem

Lotaryńskim oraz trzema uniwersytetami ukraińskimi: Kijowskim Uniwersytetem Narodowym im. Tarasa Szewczenki, Czerniowieckim Uniwersytetem Narodowym im. Jurija Fedkowycza i Przykarpaccim Uniwersytetem Narodowym im. Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankiwsku.

Współpraca ta zaowocowała m.in. stworzeniem na UMCS kierunku prawo międzynarodowe i prawo Unii Europejskiej (studia II stopnia), będącego idealną propozycją dla osób wiążących swoją przyszłość zawodową z instytucjami UE. Ukończenie tego kierunku pozwala na zdobycie wiedzy z dziedziny prawa UE i prawa międzynarodowego, posługiwanie się francuskojęzyczną terminologią z tego zakresu i dokonywanie przekładów z języka francuskiego na język polski lub odwrotnie. Ponadto studia odbywają się w systemie podwójnego dyplomowania (absolwenci uzyskują jednocześnie dwa dyplomy: UMCS oraz Uniwersytetu Lotaryńskiego w Nancy).

W ramach obchodów 5-lecia odbyła się również uroczystość wręczenia dyplomów pierwszym absolwentom tego kierunku.

Podczas wydarzenia wielokrotnie podkreślano znaczenie Centrum Europejskiego, będącego swoistym mostem między Wschodem a Zachodem. Idea powstania jednostki zrodziła się w momencie rosyjskiej inwazji na Krym jako znak solidarności z narodem ukraińskim i wynikała z chęci wspierania dążenia do demokracji przez naszych wschodnich sąsiadów. Obecna sytuacja geopolityczna pokazuje, jak ważne i zasadne było jej powołanie. Kształcenie młodzieży z Ukrainy w zakresie funkcjonowania instytucji europejskich oraz działalności samorządowej w kontekście aspiracji europejskich naszego wschodniego sąsiada nabiera bowiem nowego znaczenia.

Sylwia Kucharuk

Man, flint and rock'n'roll – jubileusz 70. urodzin prof. Jerzego Libery

18 maja w Instytucie Archeologii odbyły się uroczyste obchody 70. urodzin prof. Jerzego Libery – archeologa, specjalisty od epoki kamienia, wybitnego „krzemieniarza”, znakomitego dydaktyka i organizatora, ale również człowieka otwartego, towarzyskiego i pełnego dobrej energii, świetnego grzybiarza i wielbiciela muzyki rockowej.

Całą swoją karierę naukową i dydaktyczną Jubilat związał z Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej, uzyskując kolejne stopnie naukowe i stanowiska służbowe – zaczynając od asystenta, poprzez adiunkta, aż po profesora nadzwyczajnego. W tym czasie wykształcił liczne grono wychowanków stanowiących obecnie kadre wielu jednostek uniwersyteckich, muzealnych oraz konserwatorskich.

Nasz Uniwersytet stał się dla niego również miejscem pracy twórczej, której efekty możemy zgłębiać dzięki niemalże 250 publikacjom naukowym, w tym trzem pozycjom książkowym.

W jubileuszu udział wzięli zaproszeni goście. Oprócz rodziny Jubilata, studentów, absolwentów oraz władz Uczelni i pracowników Wydziału Historii i Archeologii swoją obecnością zaszczylicili delegaci, przedstawiciele, a zwłaszcza przyjaciele z licznych muzeów, uniwersytetów, Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Lublinie oraz Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk.

Jednym z głównych punktów uroczystości było wręczenie Profesorowi specjalnie dedykowanego tomu czasopisma „Sprawozdania Archeologiczne” (74/1, 2022), zawierającego 28 artykułów naukowych o szczególnie bliskiej mu tematyce związanej z użytkowaniem surowców krzemiennych w pradziejach. Jednak nie była to jedyna niespodzianka, jaką przygotowali organizatorzy. Kolejnym prezentem okazał się, przygotowany pod redakcją Anity Szczepanek, Pawła Jarosza, Piotra Włodarczaka oraz samego Jubilata, egzemplarz książki *Społeczności schyłkowego eneolitu w południowo-wschodniej Polsce w świetle badań archeologicznych i analiz interdyscyplinarnych* (Pękwowice – Kraków 2022). Wart nadmienia jest fakt, że Jubilat jest autorem najdłuższego, liczącego bez mała 170 stron rozdziału!

Znając zapał Profesora, wiemy, że nie spocznie na laurach, dlatego też życzymy mu zdrowia oraz inspiracji do dalszej pracy badawczej.

Piotr Mączyński

Fot. Klaudia Olejnder

Fot. Klaudia Olejnder

◀ Uroczystości jubileuszowe. Od lewej: dr Marcin Szeliga, prof. dr hab. Anna Zakościelna, dr hab. Piotr Włodarczyk, prof. IAE PAN

70 lat Zespołu Tańca Ludowego UMCS

Jubileusz 70-lecia Zespołu Tańca Ludowego Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie im. Stanisława Leszczyńskiego, jednego z najdłużej działających studenckich zespołów folklorystycznych naszego regionu i kraju, to podsumowanie działalności artystycznej wielu pokoleń studentów i kadry zespołu. Główne obchody zorganizowano w dn. 18–22 kwietnia w Akademickim Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka dzięki przychylności władz Uczelni i przy wsparciu partnera wydarzenia Województwa Lubelskiego – Lubelskie. Smakuj życie! oraz Miasta Lublin.

W uroczystościach wzięli udział członkowie, wychowankowie, sympatycy zespołu, zaproszeni goście i delegacje zespołów ludowych z kraju i zagranicy: Belgii, Francji, Litwy, Turcji, Grecji, Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Luksemburga. Scenariusz i reżyseria koncertów jubileuszowych oraz wydarzeń towarzyszących zostały opracowane przez Lecha Leszczyńskiego – dyrektora, kierownika artystycznego i choreografa ZTL.

W ramach obchodów odbyło się pięć koncertów ZTL, które obejrzało ponad 2000 widzów. Ponadto miały miejsce wydarzenia towarzyszące. W dn. 18–23 kwietnia można było obejrzeć wystawę fotografii prezentującą 70-letnią historię zespołu. Zorganizowano także spotkanie z władzami UMCS, województwa lubelskiego i Lublina oraz odprawiono mszę świętą w intencji twórców i wychowanków zespołu w Kościele Garnizo-

nowym pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Lublinie. Dużym zainteresowaniem cieszyła się międzynarodowa konferencja „Lubelskie Dni Dziedzictwa Kulturowego”, którą współorganizowali wykładowcy Katedry Niematerialnego Dziedzictwa Kulturowego, Katedry Lingwistyki Stosowanej oraz przedstawiciele Polskiej Sekcji Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej (IOV). Jubilaci zaprezentowali różnorodny repertuar tańców narodowych, regionalnych, pieśni i melodii ludowych.

Cieszymy się, że udało nam się znowu spotkać w naszej folklorystycznej rodzinie. Po raz kolejny pokazaliśmy braci akademickiej, młodzieży szkolnej oraz mieszkańcom Lublina bogactwo polskiej kultury oraz udowodniliśmy, że śpiew i taniec w zespole łączą na zawsze, przynoszą mnóstwo radości i dają poczucie spełnienia bez względu na wiek.

Jubileusz 70-lecia ZTL został objęty honorowym patronatem: Piotra Glińskiego – ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Przemysława Czarnka – ministra edukacji i nauki, Lecha Sprawki – wojewody lubelskiego, Jarosława Stawiarskiego – marszałka województwa lubelskiego, Krzysztofa Żuka – prezydenta Lublina, prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego – rektora UMCS. Natomiast patronat medialny sprawowali: TVP3 Lublin, Telewizja Akademicka TV UMCS, Polskie Radio Lublin, Radio Centrum, „Kurier Lubelski”.

Dominika Lesiuk

Fot. Karol Czajka

Fot. Karol Czajka

Powstanie i pierwszy rok funkcjonowania Studium Zaocznego UMCS w Zamościu (1961–1962). Część II

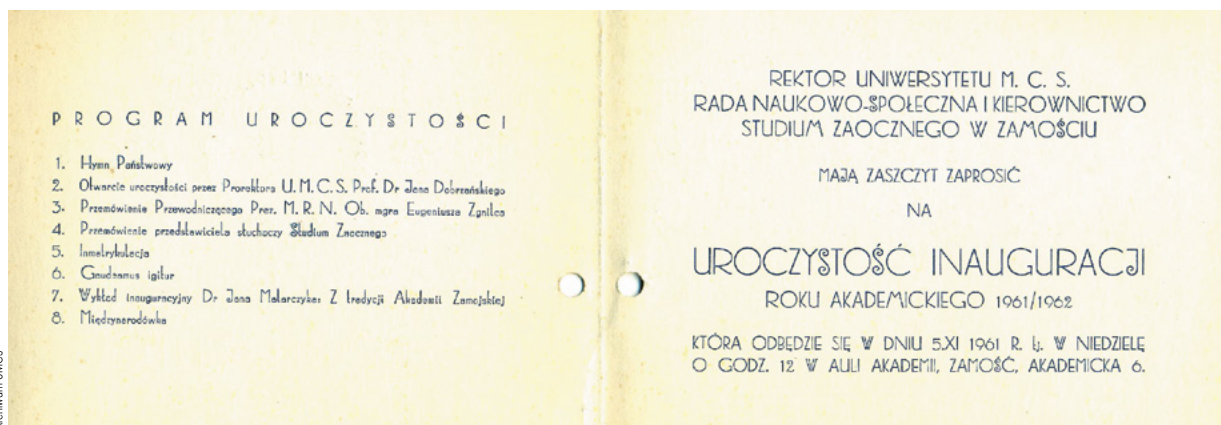
5 listopada 1961 r. w auli akademickiej przy ul. Akademickiej 6 odbyła się uroczystość inauguracji I roku Studium Zaocznego w Zamościu. Uroczystość otworzył prorektor UMCS prof. dr Jan Dobrzański. Następnie przemawiał przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej mgr Eugeniusz Zgnilec, po czym głos zabrał przedstawiciel słuchaczy studium. Po immatrykulacji i odśpiewaniu *Gaudeamus igitur* dr Jan Malarczyk wygłosił wykład inauguracyjny pt. *Z tradycji Akademii Zamojskiej*. Całość uroczystości została zamknięta wykonaniem *Międzynarodówki*.

Na pedagogice zajęcia prowadziło siedmiu pracowników naukowych (doc. dr Józef Reutt, doc. dr Konstanty Lech, dr Maria Podsiadłowicz, mgr Władysław Romanowski, dr Jerzy Kubik, mgr Stanisława Matuszewska i mgr Bohdan Darwaj), na matematyce czterech (prof. dr Krzysztof Tatarkiewicz, dr Zdzisław Lewandowski, mgr Światomir Ząbek i mgr Władysław Romanowski), na biologii trzynastu (doc. dr Jan Rydzak, dr Józefa Hubicka, dr Jan Morawski, mgr Stanisława Matuszewska, prof. dr Włodzimierz Hubicki, doc. dr Danuta Stachórska, dr Michalina Dąbkowska, mgr Roman Racinowski, mgr Maksymilian Piłat, mgr Wanda Białopiotrowicz, mgr Antoni Borowski oraz starsi laboranci Jan Sugier i Franciszek Murat), a na geografii jedenastu (doc. dr Aniela Chałubińska, doc. dr Henryk

Maruszczak, dr Edward Michna, prof. dr Włodzimierz Zinkiewicz, dr Jan Morawski, doc. dr Tadeusz Wilgat, dr Stanisław Szpikowski, mgr Krystyna Warakomska, mgr Bronisława Szalkiewicz, mgr Jan Rzechowski i mgr Krzysztof Wojciechowski¹.

W roku akademickim 1961/1962 na wszystkich kierunkach w Zamościu prace zlecone z lektoratów prowadziły cztery osoby: mgr Maria Markuszewska (język francuski), mgr Jerzy Polakowski (język angielski), mgr Józefa Jakoniewska (język niemiecki) oraz mgr Wanda Sokołowska (język rosyjski). Ciekawym przykładem rozszerzenia kadry naukowej studium był plan włączenia do nauczania najzdolniejszych i pragnących pracować naukowo nauczycieli z Zamościa jako asystentów-wolontariuszy. Inicjatywę przedstawiono na zebraniu z dyrektorami szkół zamojskich i miejskimi inspektorami szkolnymi. Dyrektorzy zobowiązali się do wytypowania kandydatów na asystentów i określenia swoich potrzeb związanych z doksztalcaniem nauczycieli.

¹ Na podstawie spisu pracowników naukowych prowadzących zajęcia w Punkcie Konsultacyjnym UMCS w Zamościu w roku 1961/62, AUMCS, Studium Zaoczne..., teczka: Organizacja i działalność Punktu Konsultacyjnego w Zamościu 1960–1982, sygn. 1.

← Zaproszenie na uroczystość inauguracji roku

Z tego wynika, że sprawa dotyczyła jedynie asystentów pedagogiki².

22 listopada 1961 r. odbyło się zebranie Kolegium Rektorskiego, na którym prorektor prof. dr Jan Dobrzański odczytał zarządzenie Ministra Szkolnictwa Wyższego o utworzeniu na UMCS Studium Zaocznego w Zamościu. Po szerokiej dyskusji obecnych dziekanów postanowiono przekazać całość spraw merytorycznych zainteresowanym radom wydziałów. Ze względu na znaczne oddalenie Zamościa od Lublina sprawy organizacyjne i techniczne przekazano władzom rektorskim³.

7 lutego 1962 r. odbyło się drugie posiedzenie Rady Naukowo-Społecznej Studium. Po złożeniu sprawozdania z działalności w I semestrze omówiono kilka problemów jednostki. Wciąż nie zostały uregulowane wydatki na studium z budżetu Obywatelskiego Komitetu Rozwoju Zamościa (m.in. dodatki specjalne dla wykładowców). Największym kłopotem był jednak transport. Do tego celu przydzielono samochód Warszawa z limitem 2000 km miesięcznie. Z nieznanych przyczyn auto nie było przez punkt wykorzystywane. Z tego powodu UMCS zmuszony był przydzielić na soboty samochód marki Nysa. Na drugi rok miasto Zamość obiecało przydzielenie mikrobusu, co znacznie poprawiłoby sytuację. Innym problemem była sprawa pomieszczeń. W związku z tym, że w roku akademickim 1962/1963 miały być już dwa roczniki studentów, to zajmowane wówczas powierzchni byłyby za małe (zwłaszcza dla biologii i matematyki). Na zebra-

niu wysunięto także pomysł zorganizowania sesji studenckiej z okazji XX-lecia istnienia PPR⁴.

24 lutego 1962 r. w Zamościu odbyło się rozszerzone zebranie Kolegium Rektorskiego. Podkreślono na nim, że studia zaoczne zostały utworzone przy określonych wydziałach, stąd ich merytoryczne podporządkowanie dziekanom. Dziekani mieli wykonywać swoje zadania za pośrednictwem delegatów (m.in. czuwanie nad procesem nauczania, ścisły kontakt z kierownikiem punktu itd.), którzy nie pobierali za to dodatkowego wynagrodzenia. Delegatem na pedagogice był doc. dr K. Lech, na matematyce – mgr Sławomir Ząbek, na biologii – dr Józef Hubiak, a na geografii – dr Andrzej Kęsik.

Szczegółowo określono zadania spoczywające na kierowniku Studium Zaocznego w Zamościu. Przede wszystkim organizował pracę studium i był odpowiedzialny wobec kierownictwa Uczelni (rektora) za jego prawidłowe funkcjonowanie. Za pośrednictwem delegatów współpracował z dziekanami wydziałów w zakresie realizacji programów nauczania. Koordynował plan zajęć studiów oraz kontrolował wykonanie tych planów. Czuwał nad zaspokojeniem potrzeb materialnych jednostki i opracowywał sprawozdawczość w oparciu o materiały dostarczone przez delegatów. Zadania administracyjne wykonywał z pomocą sekretariatu i pracowników usługowych.

W sprawach wyposażenia naukowego ustalono, że pomoce dydaktyczne mają być zewidencjonowane w księgach w macierzystych katedrach i przekazywane protokolarnie pracownikom zatrudnionym w Zamościu. Środki budżetowe przyznane przez Senat UMCS miały być w uprzywilejowany sposób rozdzielane katedrom

² Pismo Kierownika Studium Zaocznego UMCS w Zamościu do Rektoratu UMCS z dn. 24 września 1961 r., ibidem.

³ Protokół z posiedzenia rozszerzonego Kolegium Rektorskiego odbytego w dniu 22.XI.1961 r., AUMCS, Sekretariat,teczka: Protokoły posiedzeń Kolegium Rektorskiego UMCS R. 1961–1963, sygn. S 761.

⁴ Protokół nr 2 z posiedzenia Rady Naukowo-Społecznej odbytego 7 lutego 1962 r., AUMCS, Studium Zaoczne...,teczka: Protokoły z posiedzeń Rady Naukowo-Społecznej Studium (1961–1962), sygn. 5.

związanym ze Studium Zaocznym w Zamościu. Sprawy studenckie i tok studiów miały merytorycznie należeć do dziekanów. W sprawach kadrowych zamierzano starać się o zaangażowanie wykwalifikowanych sił naukowych na pełne etaty w Zamościu w celu dalszego rozwoju punktu.

Na posiedzeniu Kolegium Rektorskiego dokonano zmiany na stanowisku kierownika studium. Dr. Maksymiliana Gepperta wymieniono na dotychczasowego zastępcę mgr. Władysława Romanowskiego⁵. Kolegium podjęło decyzję o wystąpieniu do ministra o przyznanie dodatku kierownikowi za prowadzenie punktu w wysokości 500 zł miesięcznie. Zdecydowano również o podjęciu starań o wyposażenie studium w mikrobuse⁶.

Studia dla pracujących borykały się z problemem niedostatecznego wyposażenia w materiały do nauczania. Tak było również w przypadku Punktu Konsultacyjnego w Zamościu. W związku z tym Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego postanowiło wprowadzić centralny system wydawnictw dla studiów dla pracujących z przyznaniem tym wydawnictwom pierwszeństwa. Do tego potrzebny był wykaz zaleconych studentom podręczników, skryptów i przewodników metodycznych dla każdego z przedmiotów oraz informacje, dla jakich przedmiotów należałoby opracować podręcznik lub skrypt i kto na UMCS mógłby podjąć się tej pracy i w jakim terminie. Kierownik studium prosił o nadesłanie odpowiedzi do 15 kwietnia 1962 r.⁷

Współpraca ze Studium Zaocznym w Zamościu nie zawsze układała się pomyślnie. Interesującym przykładem jest sprawa zapewnienia transportu pracownikom naukowym dojeżdżającym z Lublina. Mgr Światomir Ząbek (pełnomocnik dziekana Wydziału Matematyki,

Fizyki i Chemii ds. Studium Zaocznego Matematyki) w liście do Rektora z 30 kwietnia 1962 r. po raz drugi (pierwszy raz w styczniu tego roku) zgłosił pewną sytuację. 29 kwietnia samochód przeznaczony do odwiezienia pracowników do Lublina nie przyjechał z powodu braku szofera. Nikt z kierownictwa studium nie poinformował wcześniej zgromadzonych o tym fakcie. Z racji godzin wieczornych (odjazd zaplanowany był na godz. 18) zainteresowani zostali zmuszeni do odbycia podróży ostatnim tego dnia autobusem PKS z Tomaszowa Lubelskiego, który na dodatek był zatłoczony. Trudności dodawał fakt obładowania pomocami naukowymi, które pracownicy musieli wozić z Lublina do Zamościa i z powrotem. List kończył się prośbą o „ostrą i zdecydowaną interwencję, która zapobiegłaby powtarzaniu się faktów wyżej opisanych, jak również spowodowałaby ukaranie winnych wygłaszania obietnic bez pokrycia”⁸.

6 maja 1962 r. doszło do trzeciego zebrania Rady Naukowo-Społecznej studium. Przedstawiono dane dotyczące przewidywanej liczby osób, które ukończą studia. W okresie sprawozdawczym studenci sekcji pedagogicznej przygotowali uroczystą sesję poświęconą XX-leciu PPR na Zamojszczyźnie. Pracownicy naukowcy wygłosili siedem odczytów i wykładów dla środowiska regionalnego. Omówiono sprawy rekrutacji, zapotrzebowania na mieszkania w Zamościu dla pracowników naukowych oraz nowych sal wykładowych, które obiecano przydzielić. W dyskusji zgodzono się, że nakłada się na studentów zbyt dużą ilość prac kontrolnych. Pojawił się pomysł utworzenia kierunku prawnego ze względu na wielkie zapotrzebowanie regionu. Projekt przedstawiono do dalszych dyskusji na łamach UMCS⁹.

Według niepełnych informacji za I i II semestr zjazdu na kierunku matematyki i geografia w I semestrze odbyły się w dn. 4–5 listopada i 18–19 listopada oraz 2–3 grudnia i 16–17 grudnia, a w II semestrze odbyły się w dn. 24–25 lutego, 10–11 marca, 24–25 marca, 7–8 kwietnia, 28–29 kwietnia, 12–13 maja oraz 26–

⁵ W latach 1955–1970 był zatrudniony na UMCS. Od 1959 do 1961 r. pełnił funkcję I sekretarza Komitetu Uczelnianego PZPR na UMCS. 24 lutego 1962 r. został mianowany kierownikiem Studium Zaocznego UMCS w Zamościu. Funkcję tę pełnił do 1 października 1969 r. Od 1 września 1969 r. pracował jako starszy wykładowca, a 1 października został kierownikiem Wyższego Studium Nauczycielskiego w filii UMCS w Białej Podlaskiej. 1 sierpnia 1970 r. filia została przekazana Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie, wobec czego został tam przeniesiony wraz z etatem. Zmarł 8 kwietnia 1972 r. AUMCS, Akta osobowe byłych pracowników, Romanowski Władysław Zbigniew, K 7400.

⁶ Protokół z posiedzenia rozszerzonego Kolegium Rektorskiego z dn. 24 lutego 1962 r. odbytego w Zamościu o godz. 11-tej, AUMCS, Sekretariat, teczka: Protokoły posiedzeń Kolegium Rektorskiego UMCS R. 1961–1963, sygn. S 761.

⁷ Pismo kierownika Punktu Konsultacyjnego w Zamościu do Dziekanów wydziałów z dn. 11 kwietnia 1962, AUMCS, Studium Zaoczne..., teczka: Organizacja i działalność Punktu Konsultacyjnego w Zamościu 1960–1982, sygn. 1.

⁸ List Światomira Ząbka do Rektora UMCS z dn. 30 kwietnia 1962 r., AUMCS, Studium Zaoczne..., teczka: Działalność Punktu, sygn. 3.

⁹ Protokół nr 3 z posiedzenia Rady Naukowo-Społecznej Studium Zaocznego UMCS w Zamościu odbytego w dniu 6.05.1962 r., AUMCS, Studium Zaoczne..., teczka: Protokoły z posiedzeń Rady Naukowo-Społecznej Studium (1961–1962), sygn. 5.

–27 maja. Na kierunku pedagogika i biologia zjazdy miały miejsce w dn. 11–12 listopada, 25–26 listopada, 9–10 grudnia i 30–31 grudnia. Na biologii nauczano m.in. chemii organicznej i nieorganicznej, geologii i paleontologii, botaniki ogólnej, fizyki i zoologii ogólnej. Na matematyce zaś m.in. algebry wyższej i geometrii analitycznej. Na pedagogice m.in. wstępu do pedagogiki, pedagogiki ogólnej i botaniki ogólnej. Na geografii natomiast m.in. kartografii i topografii, astronomicznych podstaw geografii, fizyki, statystyki, meteorologii i klimatologii, geologii dynamicznej, historii odkryć geograficznych i geografii regionalnej świata.

Zachowało się sprawozdanie Sekcji Geografii z I semestru roku akademickiego 1961/1962. Studiowało 15 osób (12 mężczyzn i 3 kobiety, w większości nauczyciele z terenu województwa lubelskiego). Geografia dysponowała dwoma pomieszczeniami – salą wykładową (106 m²) i gabinetem (64 m²) umiejscowionymi w budynku dawnej Akademii Zamojskiej. Gabinet został wyposażony w sprzęt za pośrednictwem Katedry Geografii Fizycznej, która przekazała niezbędne książki, mapy i atlasy w formie depozytów. Zajęcia rozpoczęte 1 listopada 1961 r. oparto na programie Studium Zaocznego w Poznaniu. Semestr zakończył się zjazdem w dn. 3–4 lutego 1962 r. Studenci odbyli 78 godzin zajęć dydaktycznych i 37 godzin konsultacji. Wykonano 9 prac kontrolnych. Na II semestrze w ciągu siedmiu zjazdów zaplanowano 123 godziny zajęć, 40 godzin konsultacji i 19 prac kontrolnych. Zajęcia miały zakończyć się zjazdem w dn. 26–27 maja. Egzaminy końcowe zaplanowano na czerwiec. W dn. 3–13 lipca miały odbyć się praktyki terenowe z topografii i meteorologii¹⁰.

Na Studium Zaocznym Matematyki przyjęto na I semestr 20 osób z planowanych 25 (18 mężczyzn i 2 kobiety). 60% z nich było nauczycielami. W trakcie semestru 3 osoby zostały skreślone, a 2 uzyskały urlop dziekański. Na zajęcia regularnie uczęszczało 10–11 osób. Odbyło się 7 zjazdów z łączną liczbą 105 godzin zajęć dydaktycznych i 11 prac kontrolnych. Zajęcia prowadził także nauczyciel I Liceum Ogólnokształcącego w Zamościu mgr Dacka, który został zatrudniony na 1/2 etatu asy-

stenckiego (udzielał konsultacji oraz opiekował się lokalem i organizacją Studium Matematyki na miejscu). Zajęcia prowadzono w lokalu stworzonym z dwóch kawalerek na czwartym piętrze budynku mieszkalnego. Składał się z sali wykładowej mieszczącej dziesięć ławek dwuosobowych oraz gabinetu pracowników¹¹.

Pełniejsze dane zostały przedstawione w sprawozdaniu napisanym z okazji drugiej inauguracji roku akademickiego w 1962 r. W roku akademickim 1961/1962 na czterech kierunkach studiowały łącznie 82 osoby (51 mężczyzn i 31 kobiet). Pochodzenie społeczne i przynależność zawodowa kształtowała się następująco: 77% studentów było pochodzenia robotniczo-rolniczego, a 72% było nauczycielami. Przeciętny wiek wynosił 27–29 lat. 52% słuchaczy mieszkało w Zamościu lub okolicach, a 6% pochodziło spoza województwa lubelskiego. Spośród 35 pracowników naukowych było 11 profesorów i docentów, 19 adiunktów i starszych asystentów oraz 5 lektorów i wykładowców, którzy przeprowadzili łącznie ponad 1100 godzin wykładów, ćwiczeń i konsultacji. Należy dodać, że kadra naukowa udzielała wykładów i prelekcji dla zamojskich szkół i zakładów pracy. Mimo braku danych co do egzaminów poprawkowych można stwierdzić, że 80% studentów zaliczyło I rok studiów¹². Po zakończeniu roku akademickiego materiały dotyczące egzaminów i akta osobowe studentów Studium Zaocznego w Zamościu przekazywało do odpowiednich dziekanatów.

Pierwszy rok istnienia Studium Zaocznego w Zamościu pokazał, jak bardzo potrzebny był ośrodek kształcenia miejscowych kadr administracyjnych i nauczycielskich. Ruszyła rekrutacja na nowy rok akademicki 1962/1963, zaś UMCS zaczął planować poszerzenie listy kierunków studiów m.in. o studia administracyjne. Przed studium zarysowała się wizja rozwoju na następne lata.

Adam Borkowski

¹⁰ Sprawozdanie za I semestr roku akademickiego 1961/1962 Studium Zaocznego UMCS Sekcji Geografii, AUMCS, Studium Zaoczne..., teczka: Sprawozdania (1962–1970), sygn. 4.

¹¹ We wnioskach sprawozdawczych znajduje się ciekawa opinia rzucająca cień na początkowy entuzjazm władz Zamościa, co do istnienia Punktu Konsultacyjnego UMCS oraz chęć współpracy. „Stosunek władz uniwersytetu – życzliwy, a nawet entuzjastyczny. Stosunek władz miejscowych i ludności – nie do określenia wskutek braku kontaktów”. Sprawozdanie Studium Zaocznego Matematyki za I semestr r.ak.1961/62, ibidem.

¹² Sprawozdanie kierownika Punktu Konsultacyjnego w Zamościu Władysława Zbigniewa Romanowskiego z działalności studiów zaocznich w roku akademickim 1961/1962, ibidem.

Model 3D kampusu UMCS

Rozmowa z mgr Anetą Nowak, absolwentką społeczeństwa informacyjnego na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa UMCS

Skąd pomysł stworzenia modelu 3D kampusu UMCS?

UMCS jest ważną częścią mojego życia, spędziłam tutaj miłe chwile, ucząc się i rozwijając. Z mojego zainteresowania grami komputerowymi, przywiązania do Uczelni i świadomości wartości, jaką mają zabytki w naszej kulturze, narodził się pomysł stworzenia modelu 3D kampusu UMCS. Kampus naszej Uczelni jest jednym z niepowtarzalnych założeń urbanistycznych i architektonicznych w Polsce, porównać go można do osiedla Hansenów w Lublinie. Budynki są odzwierciedleniem swoich czasów, znajdują się tutaj reprezentanci takich stylów jak: modernizm (Wydział Chemii oraz Biblioteka Główna), socrealizm (Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki), postmodernizm (Wydział Filologiczny) i obiekty współczesne (Rektorat). Pomyślałam, że wspaniale byłoby zachować to w formie modelu 3D. W ten oto sposób powstała moja praca magisterska, której napisanie było dla mnie ogromnym wysiłkiem, ale jednocześnie dało mi wielką satysfakcję.

W jakim celu jest wykorzystywane modelowanie 3D?

Modelowanie 3D nie jest zjawiskiem nowym, bardzo się rozwinęło dzięki nowym technologiom, takim jak: skaningu laserowemu, fotogrametrii, czy chociażby możliwościom dronów. Modelowanie można kojarzyć z grami komputerowymi i wizualizacjami architektonicznymi, jednak nie jest to ich jedyne zastosowanie. Obecnie panuje trend archiwizacji dziedzictwa kulturowego poprzez

jego wirtualizację. Stało się to kluczowym działaniem w skali międzynarodowej. Opracowywane przedmioty mogą być udostępniane szerszemu gronu zainteresowanych w Internecie w postaci wirtualnych spacerów, wirtualnych muzeów czy po prostu jako modele 3D pozwalające swobodnie zobaczyć przedmiot. Wszystko to możliwe jest do udostępnienia nawet na telefonach komórkowych, jako przykład może posłużyć model 3D kościoła farnego w Lublinie, dostępny w aplikacji Turystyczny Lublin. Innym sposobem wykorzystania tego typu modelowania jest archiwizacja zabytków. Poprzez tworzenie modeli możliwe jest zachowanie ich kształtu, elementów architektonicznych. Przyszłe pokolenia będą mogły zobaczyć, jak wyglądał dany obiekt wiele lat temu, bez konieczności badań archeologicznych.

Przykładem wykorzystania modelu 3D do odtworzenia części zabytkowego obiektu jest katedra Notre Dame w Paryżu, której dach uległ spaleni. Zastosowano tutaj model 3D z gry Assassin's Creed oraz model ze skaningu laserowego wykonany przez historyka Andrew Tallona.

Postęp w modelowaniu uważam za wielkie osiągnięcie dla współczesnego świata. W swojej pracy magisterskiej *Model 3D kampusu UMCS jako przykład wykorzystania zjawiska trójwymiarzacji* opisałam również użycie modeli 3D w kulturze, ochronie zabytków i konserwatorstwie, administracji i informacji publicznej oraz w sferze prywatnej. Mój projekt z jednej strony może być wykorzystany do celów archiwizacji, a z drugiej jako forma promocji UMCS.

Oprac. Aneta Nowak

Jakie były etapy tworzenia modelu 3D kampusu UMCS?

Prace rozpoczęłam od pobrania numerycznego modelu terenu, ortofotomapy oraz zestawienia budynków, czyli danych z Geoportalu Krajowego. Kolejnym krokiem był import tych danych do QGIS w celu obróbki, aby móc pracować na tych plikach w programie Blender. Zaimportowane dane z programu QGIS posłużyły mi do zdefiniowania wymiarów, pozycji budynków w przestrzeni i skali. Tak naprawdę modelowanie budynków było dosyć schematyczne. Na podstawie zdjęć, które wykonałam, modelowałam w programie Blender fragmentami i nakładałam na nie kolory poglądowe, jeszcze bez tekstur. Gdy model był już gotowy, teksturowałam główne elementy budynków, takie jak ściany i detale elewacji, wykorzystując wbudowane narzędzia wymienionego programu. Do teksturowania okien i drzwi użyłam dodatkowo programu Adobe Substance 3D Painter, w którym stworzyłam odpowiedniki 2D (jako bitmapy) wymodelowanych wcześniej osobno okien i drzwi. Miało to na celu zmniejszenie wagi plików i zaoszczędzenie poligonów (wielokątów, z których składa się model). Okna i drzwi nie musiały być 3D, ale miały sprawiać takie wrażenie. Każdy budynek modelowałam w osobnym pliku.

Po wykonaniu modeli przystąpiłam do tworzenia zagospodarowania terenu w programie Blender. Wykorzystując dane z Geoportalu Krajowego (ortofotomapę), na ich podstawie stworzyłam model 3D placu Marii

Oprac. Aneta Nowak

Curie-Skłodowskiej wraz z ulicami i chodnikami. Korzystając z nałożonej na model terenu ortofotomapy, wyznaczyłam poszczególne części składowe zagospodarowania, modelowałam je podobnie jak budynki. Wszystkie stworzone modele zostały połączone w programie Unity. Dodatkowo dzięki otwartym zasobom tego programu dodałam elementy zagospodarowania typu: drzewa, trawa i tekstury jako zasoby na licencji Creative Commons. W programie Unity po uszczegółowieniu całości terenu można było poruszać się po kampusie UMCS właśnie w formie wirtualnego spaceru. Co finalnie na potrzeby obrony pracy magisterskiej nagrałam.

Rozmawiała Katarzyna Kuć-Czajkowska

Projekt powstał w ramach seminarium dr hab. Katarzyny Kuć-Czajkowskiej, przy konsultacji z mgr. Wojciechem Miedziochą.

Archiwum Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Lubelskie Dni Kultury Studenckiej – Lublinalia 2023

W dn. 18–21 maja odbyły się Lubelskie Dni Kultury Studenckiej – Lublinalia 2023. Samorzady studenckie czterech uczelni – Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Przyrodniczego oraz Politechniki Lubelskiej połączyły swoje siły, aby, po kilku latach przerwy, stworzyć największą imprezę w mieście.

Wydarzenie odbyło się na terenach zielonych Browarów Perła. Na scenie wystąpiło piętnaście zespołów oraz artystów, którzy zaprezentowali szereg gatunków muzycznych, dzięki czemu każdy mógł znaleźć coś dla siebie. Mogliśmy usłyszeć m.in. VIDEO, KULT, The Dumplings, Mroza, Julię Wieniawę, Young Igiego czy braci Kacperczyk.

Lublinalia zostały zorganizowane przy wsparciu miasta oraz wpisały się w tegoroczne obchody Europejskiej Stolicy Młodości. Wykonaliśmy wspólnie ogromny krok w kierunku międzyuczelnianej współpracy w Lublinie. W każdej sytuacji potrafiliśmy znaleźć wspólny język. Jako studenci i studentki miasta akademickiego możemy być z siebie dumni, ponieważ po wielu latach prób wreszcie dokonaliśmy czegoś, co przez długi czas wydawało się niemożliwe. Ogrom pracy włożony w przygotowanie Lublinaliów zaowocował wydarzeniem, które na długo pozostanie w naszej pamięci. Muzyka naprawdę łączy, a nie dzieli! – skomentowała Paulina Jamrozik, przewodnicząca Zarządu Uczelnianego Samorządu Studentów UMCS.

Weronika Chołojczyk

Debata ekspercka „Wojenna i cywilna degradacja środowiska”, 18 maja 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

Inauguracja Akademicko-Analitycznego Trójkąta Lubelskiego, 29 maja 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

LUBLIN
2023

EUROPEJSKA
STOLICA
MŁODZIEŻY

WYSTAWA EDUKACYJNA

ZMYSŁY I EMOCJE

CSK | CENTRUM
SPOTKANIA
KULTUR
W LUBLINIE

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

ekspozycja: **13 CZE - 1 PAŹ 2023**

Poziom -1 | Foyer Sali Kinowej | tereny zielone wokół CSK

Wstęp bezpłatny